

На основу члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15-др. закон, 83/18 и 9/20),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником се усвајају заједничка правила која се у области цивилног ваздухопловства примењују у Европској унији.

Преузимање прописа Европске уније

Члан 2.

Овим правилником се у домаће законодавство преузима Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91.

Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 дата је у Прилогу, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Значење израза

Члан 3.

Поједини изрази који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) *одобрење ваздухопловно-медицинског центра* означава потврду о праву на испитивање здравствене способности која се издаје овлашћеној здравственој установи (ваздухопловно-медицинском центру), у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

2) *одобрење организације за обуку* означава потврду о праву на обучавање ваздухопловног особља, у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

3) *организација за обуку* означава центар за обуку ваздухопловног особља, у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

4) *сертификат лица одговорних за пружање практичне обуке и процењивање практичних вештина контролора летења* означава посебно овлашћење процењивача, које се уписује у дозволу контролора летења у складу са прописом о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима;

5) *сертификат овлашћених лекара* означава потврду о праву на испитивање здравствене способности у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

6) *Уредба (ЕЗ) бр. 549/2004* је Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 549/2004 од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (оквирна Уредба), која је у домаће законодавство тренутно преузета Правилником о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, бр. 32/11, 54/12 и 24/13), док ће од 28. јануара 2021. године бити преузета Правилником о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 26/20);

7) *Уредба (ЕЗ) бр. 550/2004* је Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 550/2004 од 10. марта 2004. године о пружању услуга у ваздушној пловидби у оквиру Јединственог европског неба (Уредба о пружању услуга), која је у домаће законодавство тренутно преузета Правилником о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, бр. 32/11, 54/12 и 24/13), док ће од 28. јануара 2021. године бити преузета Правилником о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 26/20);

8) *Уредба (ЕЗ) бр. 551/2004* је Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 551/2004 од 10. марта 2004. године о организацији и коришћењу ваздушног простора у Јединственом европском небу (Уредба о ваздушном простору), која је у домаће законодавство преузета Правилником о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора („Службени гласник РС”, број 69/11);

9) *Уредба (ЕЗ) бр. 2111/2005* је Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 2111/2005 од 14. децембра 2005. године о успостављању листе Заједнице која се односи на авио-превозиоце којима је забрањено летење у Заједници, о обавештавању путника у ваздушном саобраћају о идентитету стварних авио-превозилаца и којом се укида члан 9. Упутства 2004/36/ЕЗ, која је у домаће законодавство преузета Правилником о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава („Службени гласник РС”, број 1/20);

10) *Уредба Савета (ЕЗ) број 219/2007* је Уредба Савета (ЕЗ) број 219/2007 од 27. фебруара 2007. године о оснивању Заједничког предузећа за развој нове генерације Европског система за управљање ваздушним саобраћајем (SESAR), која је у домаће законодавство преузета Правилником о преузимању европских прописа о успостављању Заједничког предузећа за развој нове генерације Европског система за управљање ваздушним саобраћајем (SESAR) („Службени гласник РС”, бр. 23/12);

11) *Уредба (ЕЗ) бр. 300/2008* је Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 300/2008 од 11. марта 2008. године о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству и о укидању Уредбе (ЕЗ) бр. 2320/2002, која је у домаће законодавство преузета Правилником о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 2/11);

12) *Уредба (ЕУ) бр. 376/2014* је Уредба (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савета од 3. априла 2014. године о пријављивању, анализи и праћењу догађаја у цивилном ваздухопловству, о измени Уредбе (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета и о стављању ван снаге Директиве 2003/42/ЕЗ Европског парламента и Савета и Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1321/2007 и (ЕЗ) бр. 1330/2007. Ова уредба је у домаће законодавство преузета

Правилником о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20).

Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значења која су наведена у члану 3. Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139.

Појмови „држава чланица”, „Унија” и „Уговори” који се користе у прилогу овог правилника тумаче се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999.) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја, као и сагласно одговарајућим одредбама Лисабонског уговора којим се мења и допуњава Уговор о Европској унији и Уговор о оснивању Европске заједнице.

Изузетак од примене одредаба Прилога

Члан 4.

Изузетно од одредаба садржаних у Прилогу овог правилника, у случајевима у којима закон који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији захтева за обављање одређене делатности или одређених послова поседовање одговарајућег сертификата, дозволе или одобрења, неће се примењивати одредбе Прилога које предвиђају могућност давања изјава о оспособљености или које предвиђају да се обављање тих делатности или послова може вршити без обавезе прибављања одговарајућег сертификата, дозволе или одобрења.

Престанак важења другог прописа

Члан 5.

Даном почетка примене овог правилника престаје да важи Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 23/12 и 104/17).

Ступање на снагу

Члан 6.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се по истеку 24 месеца од дана ступања на снагу.

Број: 5/1-01-0016/2020-0001

У Београду, 4. децембра 2020. године

Директор

Мирјана Чизмаров

Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139

**Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године
о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању
Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени
уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр.
376/2014 и директива 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и
Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр.
216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91**

**ПОГЛАВЉЕ I
НАЧЕЛА**

Члан 1.

Предмет и циљеви

1. Главни циљ ове уредбе јесте успостављање и одржавање високог јединственог нивоа безбедности цивилног ваздухопловства у Унији.

2. Ова уредба додатно има за циљ:

а) да допринесе широј политици Уније у области ваздухопловства и да побољша свеукупан учинак у сектору цивилног ваздухопловства;

б) да олакша, у областима обухваћеним овом уредбом, слободно кретање робе, лица, услуга и капитала, обезбеђивањем једнаких услова за све актере на унутрашњем ваздухопловном тржишту, као и да побољша конкурентност ваздухопловне индустрије Уније;

ц) да допринесе високом, јединственом нивоу заштите животне средине;

д) да у областима обухваћеним овом уредбом олакша кретање робе, услуга и лица у свету, успостављањем одговарајуће сарадње са трећим земљама и њиховим ваздухопловним органима и подстицањем узајамног прихватања сертификата и других релевантних докумената;

е) да подстиче економичност, између осталог, избегавањем дуплирања и промовисањем делотворности регулаторних поступака, поступака сертификације и надзора, као и ефикасно коришћење повезаних ресурса на нивоу Уније и на националном нивоу;

ф) да у областима обухваћеним овом уредбом доприноси успостављању и одржавању високог јединственог нивоа обезбеђивања у цивилном ваздухопловству;

г) да у областима обухваћеним овом уредбом помаже државама чланицама у остваривању њихових права и испуњавању њихових обавеза према Чикашкој конвенцији, обезбеђивањем заједничког тумачења и једнообразног и правременог спровођења њених одредаба, у зависности од случаја;

х) да широм света промовише ставове Уније у вези са стандардима и правилима у цивилном ваздухопловству, успостављањем одговарајуће сарадње са трећим земљама и међународним организацијама;

и) да промовише истраживање и иновације, између осталог, у регулаторним поступцима и поступцима сертификације и надзора;

ј) да промовише, у областима обухваћеним овом уредбом, техничку и оперативну интероперабилност и размену најбољих административних пракси;

к) да подржава поверење путника у безбедно цивилно ваздухопловство.

3. Циљеви утврђени у ст. 1. и 2. остварују се, између осталог:

а) припремом, доношењем и једнообразном применом свих неопходних аката;

б) предузимањем мера за побољшање безбедносних стандарда;

ц) обезбеђивањем да изјаве и сертификати издати у складу са овом уредбом, као и делегирани и спроведбени акти донети на основу ње, буду важећи и признати у целој Унији, без било каквих додатних захтева;

д) развојем, уз укључивање тела за стандардизацију и других индустријских тела, детаљних техничких стандарда који се користе као начин за усклађеност са овом уредбом, као и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње, по потреби;

е) оснивањем независне Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (Агенција);

ф) једнообразним спровођењем свих неопходних аката од стране националних надлежних органа и Агенције, у оквиру њихових подручја надлежности;

г) прикупљањем, анализирањем и разменом информација ради пружања подршке доношењу одлука које се заснивају на доказима;

х) предузимањем иницијатива о подизању свести и промоцији, укључујући обуке, обавештавање и ширење одговарајућих информација.

Члан 2.

Област примене

1. Ова уредба се примењује на:

а) пројектовање и производњу производа, делова и опреме за даљинско управљање ваздухопловом од стране физичког или правног лица под надзором Агенције или државе чланице у мери у којој то није обухваћено тачком б);

б) пројектовање, производњу, одржавање и коришћење ваздухоплова, као и њихових мотора, елиса, делова, неуграђене опреме и опреме за даљинско управљање ваздухопловом, ако ваздухоплов јесте или ако ће бити:

(i) регистрован у држави чланици, осим ако је и у мери у којој је држава чланица пренела своје надлежности у складу са Чикашком конвенцијом на трећу земљу и ако ваздухопловом управља оператер ваздухоплова из треће земље;

(ii) регистрован у трећој земљи и њиме управља оператер ваздухоплова који је основан на територији на којој се примењују Уговори или на њој има пребивалиште или главно место пословања;

(iii) беспилотни ваздухоплов који није регистрован у држави чланици нити у трећој земљи и којим, са територије на којој се примењују Уговори, управља оператер ваздухоплова који је основан на тој територији или на њој има пребивалиште или главно место пословања;

ц) операције ваздухоплова којима управља оператер ваздухоплова из треће земље ка територији на којој се примењују Уговори, у оквиру те територије или ван ње;

д) пројектовање, производњу, одржавање и коришћење опреме аеродрома која је од утицаја на безбедност и која се користи или је предвиђена за коришћење на аеродромима из тачке е) и пружање услуга земаљског опслуживања и услуга *AMS* на тим аеродромима;

е) пројектовање, одржавање и коришћење аеродрома, укључујући коришћење опреме која је од утицаја на безбедност на тим аеродромима, који се налазе на територији на којој се примењују Уговори и који:

(i) су отворени за јавну употребу;

(ii) служе за јавни авио-превоз; и

(iii) имају инструменталну полетно-слетну стазу са коловозним зазором од 800 метара или више или служе искључиво за хеликоптере који користе процедуре инструменталног прилажења или одласка;

ф) заштиту околине аеродрома из тачке е), не доводећи у питање право Уније и национално законодавство о животној средини и планирању коришћења земљишта;

г) пружање *ATM/ANS* у ваздушном простору Јединственог европског неба и на пројектовање, производњу, одржавање и коришћење система и саставних елемената који се користе у пружању тих *ATM/ANS*;

х) пројектовање структура ваздушног простора у ваздушном простору Јединственог европског неба, не доводећи у питање Уредбу (ЕЗ) бр. 551/2004 Европског парламента и Савета и одговорности држава чланица у погледу ваздушног простора који је у њиховој надлежности.

2. Ова уредба се такође примењује на особље и организације које су укључене у активности из става 1.

3. Ова уредба се не примењује на:

а) ваздухоплове и њихове моторе, елисе, делове, неуграђену опрему и опрему за даљинско управљање ваздухопловом док под контролом и одговорношћу државе чланице обављају војне, царинске, полицијске активности, трагање и спасавање, гашење пожара, граничну контролу, активности обалске страже или сличне активности или услуге, које у јавном интересу предузима тело којем су поверена овлашћења органа јавне власти или се те активности предузимају у његово име, као и особље и организације укључене у активности и услуге које се обављају тим ваздухопловима;

б) аеродроме или њихове делове, као и опрему, особље и организације које контролише и којима управља војска;

ц) услуге *ATM/ANS*, укључујући системе и саставне елементе, особље и организације, које пружа или на располагање ставља војска;

д) пројектовање, производњу, одржавање и коришћење ваздухоплова чије операције укључују низак ризик за безбедност ваздухопловства, како је наведено у Анексу I, као и на особље и организације које су укључене у те активности, осим ако је ваздухоплову издат или се сматра да му је издат сертификат у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008.

У погледу тачке а), државе чланице се старају о томе да се активности и услуге које обављају ваздухоплови из те тачке спроводе уз уважавање безбедносних циљева из ове уредбе. Државе чланице се такође, ако је потребно, старају о томе да су ти ваздухоплови безбедно одвојени од других ваздухоплова.

Не доводећи у питање обавезе држава чланица према Чикашкој конвенцији, ваздухоплови обухваћени Анексом I ове уредбе и регистровани у држави чланице могу се користити у другим државама чланицама уз сагласност државе чланице на чијој територији се обавља операција. Такви ваздухоплови се такође могу одржавати и њихови пројекти се могу модификовати у другим државама чланицама, под условом да се такве модификације пројекта и такве

активности одржавања обављају под надзором државе чланице где је ваздухоплов регистрован и у складу са поступцима утврђеним у националном законодавству те државе чланице.

4. Одступајући од става 3. подстав 1. тачка д), ова уредба, као и делегирани и спроведбени акти донети на основу ње, примењују се на пројектовање, производњу и одржавање типа ваздухоплова који спада у област примене Анекса I, тачка 1. подтач. е), ф), г), х) или и) и на особље и организације укључене у те активности:

а) ако је организација одговорна за пројектовање тог типа ваздухоплова поднела захтев Агенцији за издавање потврде о типу у складу са чланом 11. или је, по могућности, дала изјаву Агенцији у складу са чланом 18. став 1. тачка а) у погледу тог типа ваздухоплова;

б) ако је тај тип ваздухоплова намењен за серијску производњу; и

ц) ако пројекат тог типа ваздухоплова није претходно одобрен у складу са националним законима државе чланице.

Ова уредба, као и делегирани и спроведбени акти донети на основу ње, примењују се у погледу датог типа ваздухоплова од датума када је издата потврда о типу или, по могућности, од датума давања изјаве. Међутим, одредбе о процени захтева за потврду о типу и издавање потврде о типу Агенције примењују се од датума када је захтев примљен.

5. Не доводећи у питање захтеве о националној безбедности и одбрани и члан 7. став 5. Уредбе (ЕЗ) бр. 550/2004 Европског парламента и Савета, државе чланице обезбеђују да:

а) објекти из става 3. подстав 1. тачка б) овог члана који су отворени за јавну употребу; и

б) услуге *ATM/ANS* из става 3. подстав 1. тачка ц) овог члана које се пружају у ваздушном саобраћају и на које се примењује Уредба (ЕЗ) бр. 549/2004, пружају ниво безбедности и интероперабилности са цивилним системима који је делотворан као онај који произилази из примене основних захтева утврђених у анексима VII и VIII ове уредбе.

6. Држава чланица може одлучити да примењује било који од одељака I, II, III или VII из Поглавља III, или било коју комбинацију ових одељака, на неке или све активности из става 3. подстав 1. тачка а) и на особље и организације укључене у те активности, ако сматра да се, с обзиром на карактеристике активности, особља и организација и сврху и садржај датих одредаба, те одредбе могу делотворно применити.

Од датума наведеног у тој одлуци, одговарајуће активности, особље и организације уређују се искључиво одредбама датог одељка или одељака и одредбама ове уредбе које се односе на примену тих одељака.

Дате државе чланице без одлагања обавештавају Комисију и Агенцију о својим одлукама и достављају им све релевантне информације, нарочито у вези са:

а) датим одељком или одељцима;

б) датим активностима, особљем и организацијама;

ц) разлозима за своју одлуку; и

д) датумом од када се та одлука примењује.

Ако Комисија, након консултовања са Агенцијом, сматра да услов наведен у подставу 1. овог става није испуњен, Комисија доноси спроведбене акте којима се утврђује њена одлука о томе. Након обавештавања дате државе

чланице о тим спроведбеним актима, та држава чланица без одлагања доноси одлуку о измени или укидању претходне одлуке из подстава 1. овог става и о томе обавештава Комисију и Агенцију.

Не доводећи у питање подстав 4. овог става, држава чланица такође може у сваком тренутку одлучити да измени или укине претходну одлуку из подстава 1. овог става. У таквим случајевима, она без одлагања о томе обавештава Комисију и Агенцију.

Агенција уноси у базу података из члана 74. све одлуке Комисије и држава чланица о којима је обавештена у складу са овим ставом.

Комисија, Агенција и дати надлежни органи држава чланица сарађују у сврху примене овог става.

7. Државе чланице могу одлучити да изузму из ове уредбе пројектовање, одржавање и коришћење аеродрома, као и коришћење опреме која је од утицаја на безбедност на том аеродрому, ако тај аеродром бележи највише 10.000 путника у јавном авио-превозу годишње и највише 850 операција повезаних са превозом терета годишње и под условом да се дате државе чланице старају о томе да такво изузеће не угрожава усклађеност са основним захтевима из члана 33.

Од датума наведеног у тој одлуци о изузимању, пројектовање, одржавање и коришћење датог аеродрома и опреме која је од утицаја на безбедност, услуге земаљског опслуживања и услуге *AMS* на том аеродрому не уређују се више овом уредбом и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње.

Дата држава чланица без одлагања обавештава Комисију и Агенцију о својој одлуци о изузимању и разлосима за њено доношење.

Ако Комисија, након консултовања са Агенцијом, сматра да такво изузимање државе чланице није у складу са условима наведеним у подставу 1. овог члана, Комисија доноси спроведбене акте којима се утврђује њена одлука о томе. Након обавештавања дате државе чланице о тим спроведбеним актима, та држава чланица без одлагања мења или укида своју одлуку о изузимању и о томе обавештава Комисију и Агенцију.

Државе чланице такође обавештавају Комисију и Агенцију о изузећима која су одобриле у складу са чланом 4. став 3б Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008.

Државе чланице разматрају на годишњем нивоу бројчане податке у вези са саобраћајем на аеродромима који су изузети у складу овим ставом или чланом 4. став 3б Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008. Ако то разматрање покаже да у периоду од три узастопне године један од тих аеродрома бележи више од 10.000 путника у јавном авио-превозу годишње или више од 850 операција повезаних са превозом терета годишње, дата држава чланица укида изузеће тог аеродрома. У том случају, она о томе обавештава Комисију и Агенцију.

Агенција уноси у базу података из члана 74. све одлуке Комисије и држава чланица о којима је обавештена у складу са овим ставом.

8. Држава чланица може одлучити да изузме из ове уредбе активности пројектовања, производње, одржавања и коришћења у вези са једном или више следећих категорија ваздухоплова:

а) авиони, осим беспилотних авиона, који немају више од два седишта, чија мерљива брзина губитка узгона или минимална брзина устаљеног лета у конфигурацији за слетање не прелази 45 чворова калибрисане брзине ваздуха, а максимална маса на полетању (*МТОМ*), коју је забележила држава чланица, не

прелази 600 kg за авионе који нису предвиђени за операције на води, односно 650 kg за авионе предвиђене за операције на води;

б) хеликоптери, осим беспилотних хеликоптера, који немају више од два седишта и чија *МТОМ*, коју је забележила држава чланица, не прелази 600 kg за хеликоптере који нису предвиђени за операције на води, односно 650 kg за хеликоптере предвиђене за операције на води;

ц) једрилице, осим беспилотних једрилица, као и моторне једрилице, осим беспилотних моторних једрилица, које немају више од два седишта и чија *МТОМ*, коју је забележила држава чланица, не прелази 600 kg.

Међутим, кад је реч о категоријама ваздухоплова из подстава 1. овог става, државе чланице не могу донети такву одлуку која се односи на ваздухоплов којем је издат сертификат или се сматра да му је издат сертификат, у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 или са овом уредбом или у вези са којим је дата изјава у складу са овом уредбом.

9. Одлука о изузимању коју донесе држава чланица у складу са ставом 8. не спречава организацију са главним местом пословања на територији те државе чланице да одлучи да обавља своје активности пројектовања и производње у погледу ваздухоплова обухваћених том одлуком у складу са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње. Ако та организација донесе такву одлуку, она о томе обавештава дату државу чланицу. У таквим случајевима, одлука о изузимању коју донесе држава чланица у складу са ставом 8. не примењује се на те активности пројектовања и производње или на ваздухоплов пројектован и произведен као резултат тих активности.

10. Не доводећи у питање обавезе држава чланица према Чикашкој конвенцији, ваздухоплови на које се примењује одлука о изузимању донета на основу става 8. и који су регистровани у држави чланици која је донела ту одлуку, могу се користити у другој држави чланици уз сагласност државе чланице на чијој територији се операција обавља. Такви ваздухоплови се такође могу одржавати или се њихови пројекти могу модификовати у другим државама чланицама, под условом да се такве активности одржавања и модификације пројекта обављају под надзором државе чланице у којој је ваздухоплов регистрован и у складу са поступцима утврђеним у националном закону те државе чланице.

У сваком сертификату који је издат у вези са ваздухопловом на који се примењује одлука о изузимању донета на основу става 8. јасно се наводи да тај сертификат није издат према овој уредби, већ према националном закону државе чланице која издаје сертификат. Друге државе чланице могу прихватити такве националне сертификате само ако су и саме донеле одговарајуће одлуке у складу са ставом 8.

11. Све одредбе националног закона државе чланице која је на основу члана 8. донела одлуку о изузећу, а којима се уређују активности пројектовања, производње, одржавања и коришћења ваздухоплова на које се та одлука односи, морају бити сразмерне природи и ризику дате активности и њима се морају узети у обзир циљеви и начела утврђени у чл. 1. и 4.

Држава чланица која је донела одлуку о изузимању у складу са ставом 8. без одлагања обавештава о тој одлуци Комисију и Агенцију и пружа им све релевантне информације, а нарочито датум од када се та одлука примењује и категорију ваздухоплова на који се она односи.

Држава чланица може одлучити да измени или укине одлуку о изузимању коју је донела у складу са ставом 8. У таквим случајевима она без одлагања обавештава о томе Комисију и Агенцију.

Агенција уноси у базу података из члана 74. све одлуке држава чланица о којима је обавештена у складу са овим ставом.

Одлука о изузимању коју је донела држава чланица у складу са ставом 8. такође се примењује на организације и особље укључене у активности пројектовања, производње, одржавања и коришћења на које се та одлука примењује.

Члан 3.

Дефиниције

За сврхе ове уредбе примењују се следеће дефиниције:

1) „надзор” је проверавање, од стране или у име надлежног органа, на континуираној основи, да ли су и даље испуњени захтеви из ове уредбе и делегираних и спроведбених аката донетих на основу те уредбе, а на основу којих је издат сертификат или у вези са којима је дата изјава;

2) „Чикашка конвенција” означава Конвенцију о међународном цивилном ваздухопловству и њене анексе, потписану у Чикагу 7. децембра 1944. године;

3) „производ” је ваздухоплов, мотор или елиса;

4) „део” је сваки елемент производа, како је дефинисано у пројекту типа тог производа;

5) „*ATM/ANS*” означава управљање ваздушним саобраћајем и услуге у ваздушној пловидби који обухватају све следеће елементе: функције и услуге управљања ваздушним саобраћајем како су дефинисане у члану 2. тачка 10) Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004; услуге у ваздушној пловидби како су дефинисане у члану 2. тачка 4) наведене уредбе, укључујући функције и услуге управљања мрежом из члана 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004, као и услуге којима се појачавају сигнали које емитују сателити главних констелација *GNSS* у сврху ваздушне пловидбе; пројектовање поступака летења; и услуге које се састоје од прибављања и обраде података и форматирања и достављања података у општем ваздушном саобраћају у сврху ваздушне пловидбе;

6) „саставни елемент *ATM/ANS*” су материјални објекти као што је хардвер и нематеријални објекти као што је софтвер од којих зависи интероперабилност *EATMN*;

7) „систем *ATM/ANS*” је скуп саставних елемената у ваздуху и на земљи, као и сателитске опреме, којима се пружа подршка услугама у ваздушној пловидби за све фазе лета;

8) „Главни план *ATM*” је план одобрен Одлуком Савета 2009/320/ЕЗ, у складу са чланом 1. став 2. Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 219/2007;

9) „сертификација” означава све облике признавања у складу са овом уредбом, на основу одговарајуће процене, да је правно или физичко лице, производ, део, неуграђена опрема, опрема за даљинско управљање беспилотним ваздухопловом, аеродром, опрема аеродрома од утицаја на безбедност, систем *ATM/ANS*, саставни елемент *ATM/ANS* или уређај за симулирање летења, у складу са важећим захтевима ове уредбе и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње, издавањем одговарајућег сертификата којим се таква усклађеност потврђује;

10) „изјава” је свака писана изјава дата у складу са овом уредбом под искључивом одговорношћу правног или физичког лица на које се примењује ова уредба и којом се потврђује усклађеност правног или физичког лица, производа, дела, неуграђене опреме, опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловом, опреме аеродрома од утицаја на безбедност, система *ATM/ANS*, саставног елемента *ATM/ANS* или уређаја за симулирање летења са примењивим захтевима ове уредбе и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње;

11) „квалификован субјект” је акредитовано правно или физичко лице коме Агенција или национални надлежни орган може доделити одређене задатке сертификације или надзора на основу ове уредбе, под контролом и одговорношћу Агенције или националног надлежног органа;

12) „сертификат” је сваки сертификат, одобрење, дозвола, ауторизација, потврда или други документ, издат као резултат сертификације, којим се потврђује усклађеност са примењивим захтевима;

13) „оператер ваздухоплова” је свако правно или физичко лице које користи или намерава да користи један или више ваздухоплова;

14) „оператер аеродрома” је свако правно или физичко лице које користи или намерава да користи један или више аеродрома;

15) „уређај за симулирање летења” је свака врста уређаја на којем се на земљи симулирају услови лета, укључујући симулаторе летења, тренажере летења, уређаје за обуку летачко-навигационих процедура и уређаје за основну обуку инструменталног летења;

16) „аеродром” је одређено подручје, на копну или на води, на фиксној конструкцији, фиксној приобалној конструкцији или плутајућој конструкцији, укључујући све објекте, инсталације и опрему на том подручју, које је у целини или делимично предвиђено за слетање, полетање и површинско кретање ваздухоплова;

17) „опрема аеродрома од утицаја на безбедност” је сваки инструмент, опрема, механизам, уређај, прибор, софтвер или помоћна опрема који доприносе или је предвиђено да допринесу безбедном коришћењу ваздухоплова на аеродрому;

18) „платформа” је одређено подручје на аеродрому предвиђено за смештај ваздухоплова у сврхе укрцавања или искрцавања путника, пртљага, поште или терета, снабдевања горивом, паркирања или одржавања;

19) „услуга управљања платформом (*AMS*)” је услуга која се пружа у циљу управљања активностима и кретања ваздухоплова и возила на платформи;

20) „услуга информисања у лету” је услуга која се пружа у сврху давања савета и информација који су корисни за безбедно и ефикасно обављање летова;

21) „општи ваздушни саобраћај” су сва кретања цивилних и државних ваздухоплова која се обављају у складу са поступцима Међународне организације цивилног ваздухопловства (*ICAO*);

22) „међународни стандарди и препоручене праксе” су међународни стандарди и препоручене праксе које је усвојио *ICAO* у складу са чланом 37. Чикашке конвенције;

23) „услуга земаљског опслуживања” је свака услуга која се пружа на аеродромима која се састоји од активности које су од утицаја на безбедност у подручјима земаљског надзора, отпреме лета и контроле оптерећења, поступања са путницима, поступања са пртљагом, поступања са теретом и поштом,

управљања ваздухопловом на платформи, услуга на ваздухопловима, руковања горивом и мазивом и утоваром кетеринга; укључујући случај када оператери ваздухоплова пружају те услуге земаљског опслуживања сами себи (самоопслуживање);

24) „јавни авио-превоз” је операција ваздухоплова ради превоза путника, терета или поште за новчану накнаду или другу одговарајућу противвредност;

25) „учинак безбедности” је постизање безбедности Уније, државе чланице или организације, како је дефинисано циљевима учинка безбедности и показатељима учинка безбедности;

26) „показатељ учинка безбедности” је параметар који се користи за праћење и оцењивање учинка безбедности;

27) „циљ учинка безбедности” је планирани или намеравани циљ који је у складу са показатељима учинка безбедности током датог периода;

28) „ваздухоплов” је свака направа која се може одржавати у атмосфери услед реакције ваздуха, осим реакције ваздуха који се одбија од површине земље;

29) „неуграђена опрема” је сваки инструмент, опрема, механизам, уређај, прибор, софтвер или помоћна опрема коју оператер ваздухоплова превози у ваздухоплову, а који нису део, и који се користе или је предвиђено да се користе за управљање ваздухопловом или његово контролисање, који потпомажу преживљавање лица која се налазе у ваздухоплову или која би могла имати утицај на безбедно коришћење ваздухоплова;

30) „беспилотни ваздухоплов” је сваки ваздухоплов који се користи или је пројектован да се користи самостално или да се њиме управља на даљину без пилота у ваздухоплову;

31) „пилот који управља на даљину” је физичко лице које је одговорно за безбедно обављање лета беспилотног ваздухоплова управљањем његовим летачким командама ручно или, ако беспилотни ваздухоплов лети аутоматски, праћењем његовог курса и могућношћу интервенисања и промене курса у сваком тренутку;

32) „опрема за даљинско управљање беспилотним ваздухопловом” је сваки инструмент, опрема, механизам, уређај, прибор, софтвер или помоћна опрема која је неопходна за безбедно коришћење беспилотног ваздухоплова, а која није део тог беспилотног ваздухоплова и не превози се у њему;

33) „ваздушни простор Јединственог европског неба” је ваздушни простор изнад територије на којој се примењују Уговори, као и сваки други ваздушни простор у којем државе чланице примењују Уредбу (ЕЗ) бр. 551/2004 у складу са чланом 1. став 3. те уредбе;

34) „национални надлежни орган” је један или више субјеката које је одредила држава чланица и који имају неопходна овлашћења и додељене одговорности за извршавање задатака који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са овом уредбом и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу те уредбе, као и са Уредбом (ЕЗ) бр. 549/2004.

Члан 4.

Начела за мере на основу ове уредбе

1. Приликом предузимања мера на основу ове уредбе, Комисија, Агенција и државе чланице:

а) одражавају најновија достигнућа и најбоље праксе у области ваздухопловства и узимају у обзир светска искуства из те области, као и научна искуства и технички напредак у одговарајућим областима;

б) ослањају се на најбоље доступне доказе и анализе;

ц) омогућавају непосредно реаговање ради утврђивања узрока удеса, озбиљних незгода и намерних повреда обезбеђивања;

д) узимају у обзир међузависност различитих домена безбедности ваздухопловства, као и између безбедности ваздухопловства, сајбер безбедности и других техничких домена регулисања ваздухопловства;

е) утврђују, по могућству, захтеве и поступке на начин који се заснива на учинку и који је усмерен на циљеве које треба постићи, уз омогућавање различитих начина за постизање усклађености са тим циљевима заснованим на учинку;

ф) промовишу сарадњу и ефикасно коришћење ресурса између органа на нивоу Уније и држава чланица;

г) по могућству, предузимају необавезујуће мере, укључујући мере за подстицање безбедности;

х) узимају у обзир међународна права и обавезе у области цивилног ваздухопловства Уније и држава чланица, укључујући права и обавезе према Чикашкој конвенцији.

2. Мере предузете на основу ове уредбе морају да одговарају и да буду сразмерне природи и ризику сваке одређене активности на коју се односе. Приликом припреме и спровођења таквих мера Комисија, Агенција и државе чланице, у зависности од датог случаја, узимају у обзир:

а) да ли се лица која нису летачко особље превозе у ваздухоплову, а нарочито да ли је операција отворена за јавност;

б) у којој мери су трећа лица или имовина на земљи угрожени том активношћу;

ц) сложеност, перформансе и оперативне карактеристике датог ваздухоплова;

д) сврху лета, тип ваздухоплова и врсту ваздушног простора који се користи;

е) врсту, обим и сложеност операције или активности, укључујући, по потреби, величину и врсту саобраћаја који обавља одговорна организација или лице;

ф) у којој мери су лица на која утичу ризици повезани са операцијом у стању да процене и контролишу те ризике;

г) резултате претходних активности сертификације и надзора.

ПОГЛАВЉЕ II УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ ВАЗДУХОПЛОВСТВА

Члан 5.

Европски програм за безбедност ваздухопловства

1. Након консултовања са Агенцијом и државама чланицама, Комисија доноси, објављује и по потреби ажурира документ у којем се описује функционисање Европског система безбедности ваздухопловства и који садржи правила, активности и поступке који се користе за управљање безбедношћу

цивилног ваздухопловства у Унији у складу са овом уредбом („Европски програм за безбедност ваздухопловства”).

2. Европски програм за безбедност ваздухопловства укључује, као минимум, елементе који су повезани са одговорностима државе за управљање безбедношћу, описаним у међународним стандардима и препорученим праксама.

Европски програм за безбедност ваздухопловства такође описује поступак израде, доношења, ажурирања и спровођења Европског плана за безбедност ваздухопловства из члана 6, у који су блиско укључене државе чланице и одговарајуће заинтересоване стране.

Члан 6.

Европски план за безбедност ваздухопловства

1. У блиској сарадњи са државама чланицама и одговарајућим заинтересованим странама, како је предвиђено у члану 5. став 2. подстав 2, Агенција израђује, доноси, објављује и потом најмање једном годишње ажурира Европски план за безбедност ваздухопловства. На основу процене одговарајућих безбедносних информација, Европски план за безбедност ваздухопловства идентификује главне безбедносне ризике који утичу на европски систем безбедности ваздухопловства и утврђује неопходне мере за ублажавање тих ризика.

2. У блиској сарадњи са државама чланицама и одговарајућим заинтересованим странама, како је предвиђено у члану 5. став 2. подстав 2, Агенција у посебном портфолију безбедносних ризика из става 1. овог члана документује и прати на који начин одговарајуће стране спроводе повезане мере ублажавања, укључујући одређивање показатеља учинка безбедности, по потреби.

3. Европски план за безбедност ваздухопловства одређује ниво учинка безбедности у Унији, узимајући у обзир циљеве утврђене у члану 1. Комисија, Агенција и државе чланице заједно настоје да постигну тај ниво учинка безбедности.

Члан 7.

Државни програм безбедности

1. Свака држава чланица, у консултацији са одговарајућим заинтересованим странама, израђује и ажурира државни програм безбедности за управљање безбедношћу цивилног ваздухопловства који се односи на ваздухопловне активности које су у њеној надлежности („државни програм безбедности”). Тај програм мора да буде сразмеран обиму и сложености тих активности и усклађен са Европским програмом за безбедност ваздухопловства.

2. Државни програм безбедности укључује, као минимум, елементе који су повезани са одговорностима државе за управљање безбедношћу које су описане у међународним стандардима и препорученим праксама.

3. Узимајући у обзир циљеве утврђене у члану 1. и ниво учинка безбедности из члана 6. став 3, у државном програму безбедности одређује се ниво учинка безбедности који треба постићи на националном нивоу у погледу ваздухопловних активности које су у надлежности дате државе чланице.

Члан 8.

Државни план за безбедност ваздухопловства

1. Државни програм безбедности укључује државни план за безбедност ваздухопловства или мора њиме да буде пропраћен. На основу процене одговарајућих безбедносних информација свака држава чланица, у консултацији са одговарајућим заинтересованим странама, идентификује у том плану главне безбедносне ризике који утичу на њихове националне системе безбедности цивилног ваздухопловства и утврђује неопходне мере за ублажавање тих ризика.

2. Државни план за безбедност ваздухопловства укључује ризике и мере идентификоване у Европском плану за безбедност ваздухопловства, релевантне за дату државу чланицу. Држава чланица обавештава Агенцију о ризицима и мерама идентификованим у Европском плану за безбедност ваздухопловства за које сматра да нису релевантне за њен национални систем безбедности ваздухопловства и о разлозима за такав став.

ПОГЛАВЉЕ III СУШТИНСКИ ЗАХТЕВИ

ОДЕЉАК I

Пловидбеност и заштита животне средине

Члан 9.

Основни захтеви

1. Ваздухоплови из члана 2. став 1. тач. а) и б), осим беспилотних ваздухоплова, као и њихови мотори, елисе, делови и неуграђена опрема морају да испуњавају основне захтеве за пловидбеност утврђене у Анексу II ове уредбе.

2. Кад је реч о буци и емисијама, ти ваздухоплови и њихови мотори, елисе, делови и неуграђена опрема морају да буду у складу са захтевима у погледу заштите животне средине садржаним у Анексу 16 Чикашке конвенције, Амандман 12 Књиге I, Амандман 9 Књиге II и иницијално издање Књиге III, који су сви важећи од 1. јануара 2018. године.

Основни захтеви у погледу усклађености са животном средином утврђени у Анексу III ове уредбе примењују се на производе, делове и неуграђену опрему у мери у којој одредбе Чикашке конвенције из подстава 1. овог става не садрже захтеве у погледу заштите животне средине.

Организације укључене у пројектовање, производњу и одржавање производа из члана 2. став 1. тач. а) и б) морају да буду у складу са тачком 8. Анекса III ове уредбе.

Члан 10.

Усклађеност

1. Кад је реч о ваздухопловима из члана 2. став 1. тачка а), који нису беспилотни ваздухоплови, као и о њиховим моторима, елисама и деловима, усклађеност са чланом 9. обезбеђује се у складу са чл. 11. и 12. и чланом 15. став 1.

2. Кад је реч о ваздухопловима из члана 2. став 1. тачка б) подтачка (i), који нису беспилотни ваздухоплови, и о њиховим моторима, елисама, деловима

и неуграђеној опреми, усклађеност са чланом 9. обезбеђује се у складу са чл. 11 - 16.

Члан 11.

Пројекат производа

Пројекат производа подлеже сертификацији и за њега се издаје потврда о типу. Промене тог пројекта такође подлежу сертификацији и резултирају издавањем потврде о променама, укључујући додатне потврде о типу. Пројекти поправке подлежу сертификацији и за њих се издају одобрења.

Одобрење се издаје у вези са подацима за коришћење који су повезани са пројектом типа. То одобрење се уноси у потврду о типу или ограничену потврду о типу из члана 18. став 1. тачка б), у зависности од случаја.

Та потврда о типу, та потврда о променама, то одобрење пројекта поправке и то одобрење података за коришћење издају се на захтев, када подносилац захтева покаже да је пројекат производа у складу са основом за сертификацију која је установљена у складу са делегираним актима из члана 19. став 1. тачка б) подтач. (i) и (ii), у зависности од случаја, и да пројекат производа нема својства или карактеристике који га чине неусклађеним са животном средином или небезбедним за коришћење.

Ту потврду о типу, ту потврду о променама, то одобрење пројекта поправке и то одобрење података за коришћење такође може, без одговарајућег захтева, да изда организација одобрена у складу са чланом 15, којој је додељено право да издаје те потврде или одобрења у складу са делегираним актом из члана 19. став 1. тачка к), када та организација утврди да пројекат производа испуњава услове утврђене у подставу 3. овог става.

За пројекат мотора и елиса који су већ сертифицирани као део пројекта ваздухоплова у складу са овим чланом, не захтева се засебна потврда о типу.

Члан 12.

Пројектовање делова

Ако није другачије установљено делегираним актима из члана 19, пројектовање делова подлеже сертификацији и издавању сертификата.

Тај сертификат се издаје на захтев, када подносилац захтева докаже да је пројектовање делова у складу са основом за сертификацију која је установљена у складу са делегираним актима из члана 19. став 1. тачка б) подтачка (iii).

Тај сертификат такође може, без подношења поменутог захтева, издати организација одобрена у складу са чланом 15. којој је додељено право да издаје такве сертификате у складу са делегираним актом из члана 19. став 1. тачка к), када та организација утврди да је пројектовање дела у складу са основом за сертификацију која је установљена у складу са делегираним актима из члана 19. став 1. тачка б) подтачка (iii).

За пројектовање делова који су већ сертифицирани као део пројектовања производа у складу са чланом 11, не захтева се засебан сертификат.

Члан 13.

Пројектовање неуграђене опреме

Ако је делегираним актима из члана 19. тако предвиђено, пројектовање неуграђене опреме подлеже сертификацији и издаје се сертификат.

Тај сертификат се издаје на захтев, када подносилац захтева докаже да је пројектовање неуграђене опреме у складу са основом за сертификацију која је установљена у складу са делегираним актима из члана 19. став 1. тачка б) подтачка (iii).

Тај сертификат такође може, без подношења поменутог захтева, издати организација одобрена у складу са чланом 15. којој је додељено право да издаје такве сертификате у складу са делегираним актом из члана 19. став 1. тачка к), када та организација утврди да је пројектовање неуграђене опреме у складу са основом за сертификацију која је установљена у складу са делегираним актима из члана 19. став 1. тачка б) подтачка (iii).

Члан 14.

Појединачни ваздухоплови

1. Појединачни ваздухоплови подлежу сертификацији и издаје им се потврда о пловидбености и, ако се делегираним актима из члана 19. тако предвиђа, потврда о буци.

Те потврде се издају на захтев, када подносилац захтева докаже да је ваздухоплов усклађен са пројектом који је сертифициван у складу са чланом 11. и да је ваздухоплов у стању да обавља безбедне операције које су усклађене са животном средином.

2. Потврде из става 1. овог члана важе све док се ваздухоплов и његови мотори, елисе, делови и неуграђена опрема одржавају у складу са спроведбеним актима који се односе на континуирану пловидбеност из члана 17. и док су у стању да обављају безбедне операције које су усклађене са животном средином.

Члан 15.

Организације

1. Ако није другачије установљено делегираним актима из члана 19, организације одговорне за пројектовање и производњу производа, делова и неуграђене опреме подлежу сертификацији и издаје им се одобрење. То одобрење се издаје на захтев, када подносилац захтева покаже да поступа у складу са правилима која су установљена делегираним актима из члана 19. ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 9. У том одобрењу се наводе права додељена организацији и обим одобрења.

2. Одобрење се такође захтева у вези са:

а) организацијама одговорним за одржавање и управљање континуираном пловидбеношћу производа, делова и неуграђене опреме, и

б) организацијама укљученим у обуку особља које је одговорно за пуштање производа, дела или неуграђене опреме након одржавања.

Међутим, подстав 1. се не примењује на ситуације у којима се због доношења спроведбених аката из члана 17. став 1. тачка б), узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, таква одобрења не захтевају.

Одобрења из овог става издају се на захтев, када подносилац захтева докаже да поступа у складу са спроведбеним актима из члана 17. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 9.

3. У одобрењима из става 2. овог члана наводе се права додељена организацији. Та одобрења се могу изменити како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 17. став 1. тачка б).

4. Одобрења из става 2. овог члана могу се ограничити, суспендовати или укинути када ималац више не поступа у складу са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквог одобрења, у складу са спроведбеним актима из члана 17. став 1. тачка б).

5. Када се због доношења спроведбених аката из члана 17. став 1. тачка б), узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, одобрење из става 2. овог члана не захтева, спроведбеним актима из члана 17. од дате организације се ипак може захтевати давање изјаве о њеној способности и доступности средстава за испуњавање дужности повезаних са активностима које организација обавља у складу са тим спроведбеним актима.

Члан 16.

Особље

1. Од особља одговорног за пуштање производа, дела или неуграђене опреме након одржавања захтева се да поседује дозволу, осим у ситуацијама када се због доношења спроведбених аката из члана 17. став 1. тачка д), узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, такве дозволе не захтевају.

Та дозвола се издаје на захтев, када подносилац захтева докаже да поступа у складу са спроведбеним актима из члана 17. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 9.

2. У дозволи из става 1. овог члана наводе се права додељена особљу. Дозвола се може изменити како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 17. став 1. тачка д).

3. Дозвола из става 1. овог члана може се ограничити, суспендовати или укинути када ималац дозволе више није у складу са правилима и поступцима за издавање и одржавање такве дозволе, у складу са спроведбеним актима из члана 17. став 1. тачка д).

Члан 17.

Спроведбени акти у вези са пловидбеношћу

1. Да би се обезбедило једнообразно спровођење и усклађеност са основним захтевима из члана 9, за ваздухоплове из члана 2. став 1. тач. а) и б) који нису беспилотни ваздухоплови, као и за њихове моторе, елисе, делове и неуграђену опрему, Комисија на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) правилима и поступцима за одржавање сертификата из члана 14. и члана 18. став 2. подстав 1. тачка а);

б) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање одобрења из члана 15. став 2. и за ситуације у којима се таква одобрења не захтевају;

ц) правилима и поступцима за изјаве из члана 15. став 5. и за ситуације у којима се такве изјаве захтевају;

д) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање дозвола из члана 16. и за ситуације у којима се такве дозволе не захтевају;

е) правима и одговорностима ималаца одобрења и дозвола издатих у складу са чланом 15. став 2. и чланом 16. и организација које дају изјаве у складу са чланом 15. став 5;

ф) правилима и поступцима за одржавање производа, делова и неуграђене опреме;

г) правилима и поступцима за управљање континуираном пловидбеношћу ваздухоплова;

х) додатним захтевима пловидбености за производе, делове и неуграђену опрему, чији пројекти су већ сертификовани, а потребни су за пружање подршке континуираној пловидбености и побољшања безбедности.

Ти спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

2. Приликом доношења спроведбених аката, Комисија обезбеђује усклађеност са основним захтевима из члана 9. и посвећује дужну пажњу међународним стандардима и препорученим праксама, нарочито оним који су утврђени у анексима 1, 6 и 8 Чикашке конвенције.

Члан 18.

Одступања

1. Одступајући од чл. 9-13, по потреби:

а) усклађеност пројекта производа, делова и неуграђене опреме са примењивим основним захтевима из члана 9. може се оценити без издавања сертификата, ако је то предвиђено делегираним актима из члана 19. став 1. тачка д) подтачка (i). У том случају, делегираним актима из члана 19. став 1. тачка j) треба утврдити услове и поступке за такво оцењивање. Делегираним актима из члана 19. став 1. тачка д) подтачка (i) могло би се предвидети да организацији одговорној за пројектовање и производњу таквих производа, делова и неуграђене опреме треба дозволити да даје изјаве о усклађености својих пројеката са тим основним захтевима и детаљним спецификацијама утврђеним у складу са делегираним актима из члана 19. став 1. тачка и) донетим како би се обезбедила усклађеност тих пројеката са основним захтевима;

б) када пројекат ваздухоплова није у складу са основним захтевима из члана 9, може се издати ограничена потврда о типу. У том случају, та потврда се издаје на захтев, када подносилац захтева докаже да је пројекат ваздухоплова у складу са основом за сертификацију која је установљена у складу са делегираним актима из члана 19. став 1. тачка б) подтач. (i) и (ii) и да је пројекат ваздухоплова одговарајући, у погледу пловидбености и усклађености са животном средином, с обзиром на предвиђену намену ваздухоплова.

2. Одступајући од чл. 9, 10. и 14, по потреби:

а) у складу са делегираним актима из члана 19, ограничена потврда о пловидбености или ограничена потврда о буци издаје се за ваздухоплов чији је пројекат предмет давања изјаве у складу са ставом 1. тачка а) или за чији пројекат је издата ограничена потврда о типу у складу са ставом 1. тачка б). У том случају, те потврде се издају на захтев, када подносилац захтева докаже да је ваздухоплов усклађен са тим пројектом и да је ваздухоплов у стању да обавља безбедне операције које су усклађене са животном средином;

б) у складу са делегираним актима из члана 19, дозвола за лет може се издати како би се дозволила операција ваздухоплова који нема важећу потврду о пловидбености или важећу ограничenu потврду о пловидбености. У том

случају, таква дозвола за лет се издаје на захтев, када подносилац захтева докаже да је ваздухоплов способан за безбедно обављање основног лета.

Дозволу за лет такође може, без таквих захтева, издати организација одобрена у складу са чланом 15, којој је додељено право да издаје те дозволе за лет у складу са делегираним актима из члана 19. став 1. тачка к) или са спроведбеним актима из члана 17. став 1. тачка е), под условом да је та организација утврдила да је ваздухоплов способан за безбедно обављање основног лета.

Дозвола за лет подлеже одговарајућим ограничењима која су предвиђена делегираним актима из члана 19. став 1. тачка ф), а нарочито ограничењима ради заштите безбедности трећих страна.

Члан 19.

Делегирана овлашћења

1. За ваздухоплове из члана 2. став 1. тач. а) и б), који нису беспилотни ваздухоплови, као и за њихове моторе, елисе, делове и неуграђену опрему, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128, којим се утврђују детаљна правила у вези са:

а) детаљним захтевима у погледу заштите животне средине за производе, делове и неуграђену опрему, у ситуацијама из члана 9. став 2. подстав 2;

б) условима на основу којих Агенција, у складу са чланом 77, утврђује и обавештава подносиоца захтева о следећем:

(i) основама за сертификацију типа која се примењује на производ у сврхе сертификације типа из члана 11. и члана 18. став 1. тачка б);

(ii) основама за сертификацију која се примењује на производ у сврхе одобрења података за коришћење из члана 11, укључујући:

- минимални наставни план обуке за овлашћење за тип особља надлежног за сертификацију;

- минимални наставни план обуке пилота за овлашћење за тип и референтни подаци за објективне стручне квалификације с тим повезаних симулатора;

- главну листу минималне опреме, по потреби;

- податке о типу ваздухоплова који су релевантни за кабинску посаду;

- додатне спецификације како би се обезбедила усклађеност са Одељком

III;

(iii) основама за сертификацију које се примењују на део или неуграђену опрему, укључујући опрему од утицаја на безбедност и инструменте из члана 30. став 7, у сврхе сертификације из чл. 12. и 13;

ц) посебним условима за усклађеност ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка б) подтачка (ii) са основним захтевима из члана 9;

д) условима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата из чл. 11, 12, 13. и члана 18. став 1. тачка б), укључујући:

(i) услове за ситуације у којима се, ради остваривања циљева утврђених у члану 1. и узимајући у обзир природу и ризик одређене активности, такви сертификати захтевају или се не захтевају, односно у којима се изјаве дозвољавају, у зависности од случаја;

(ii) услове који се односе на трајање тих сертификата и на обнављање тих сертификата ако је њихово трајање ограничено;

е) условима за издавање, измену, ограничење, суспензију или укидање потврда о пловидбености и потврда о буци из члана 14. став 1, као и ограничених потврда о пловидбености и ограничених потврда о буци из члана 18. став 2. подстав 1. тачка а);

ф) условима за издавање, одржавање, измену, ограничавање, суспензију, укидање и коришћење дозвола за лет из члана 18. став 2. подстав 1. тачка б);

г) условима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање одобрења из члана 15. став 1. и за ситуације у којима се, ради остваривања циљева утврђених у члану 1. и узимајући у обзир природу и ризик одређене активности, таква одобрења захтевају или се не захтевају или у којима се изјаве дозвољавају, у зависности од случаја;

х) правима и дужностима ималаца сертификата издатих у складу са чл. 11, 12. и 13, чланом 14. став 1, чланом 15. став 1, чланом 18. став 1. тачка б) и чланом 18. став 2. и организација које су дале изјаве у складу са чланом 18. став 1. тач. а), као и тачком г) овог става;

и) условима за утврђивање детаљних спецификација које се примењују на пројекте производа, пројекте делова и пројекте неуграђене опреме који подлежу давању изјаве у складу са чланом 18. став 1. тачка а);

ј) условима и поступцима, у складу са чланом 18. став 1. тачка а), за оцењивање пловидбености и усклађености пројекта производа, пројекта делова и пројекта неуграђене опреме са животном средином без потребе издавања сертификата, укључујући услове и ограничења за операције;

к) условима за организације којима су издата одобрења у складу са чланом 15. став 1. за доделу права издавања сертификата из чл. 11, 12. и 13. и члана 18. став 2. подстав 1. тачка б).

2. Кад је реч о пловидбености и усклађености са животном средином ваздухоплова из члана 2. став 1. тач. а) и б), који нису беспилотни ваздухоплови, као и њихових мотора, елиса, делова и неуграђене опреме, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128, ради измене анекса II и III, ако је то неопходно због техничких, оперативних или научних развоја или доказа у области пловидбености или усклађености са животном средином, како би се остварили циљеви утврђени у члану 1. и у мери потребној за остваривање тих циљева.

3. Кад је реч о усклађености са животном средином ваздухоплова из члана 2. став 1. тач. а) и б), који нису беспилотни ваздухоплови, као и њихових мотора, елиса, делова и неуграђене опреме, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128, ради измене упућивања на одредбе Чикашке конвенције из члана 9. став 2. подстав 1, како би их ажурирала с обзиром на накнадне измене тих одредаба које ступају на снагу после 4. јула 2018. године и које постају примењиве у свим државама чланицама, ако се таквим прилагођавањима не проширује област примене ове уредбе.

ОДЕЉАК II Летачка посада

Члан 20.

Основни захтеви

Пилоти и кабинска посада који су укључени у операције ваздухопловима из члана 2. став 1. тачка б) који нису беспилотни ваздухоплови, као и уређаји за симулирање летења, лица и организације који су укључени у испитивање, проверу, обуку или медицинску оцену тих пилота и кабинске посаде, морају да испуњавају основне захтеве утврђене у Анексу IV.

Члан 21.

Пилоти

1. Од пилота се захтева да поседују пилотску дозволу и лекарско уверење за пилоте које одговара операцији коју обављају, осим у ситуацијама када се због доношења спроведбених аката из члана 23. став 1. тачка ц) подтачка (i), узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, такве дозволе или лекарска уверења не захтевају.

2. Пилотска дозвола из става 1. овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 23. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 20.

3. Лекарско уверење за пилоте из става 1. овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 23. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 20.

4. У пилотској дозволи и лекарском уверењу за пилоте из става 1. овог члана наводе се права додељена пилоту.

Пилотска дозвола и лекарско уверење за пилоте могу се изменити како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 23. став 1. тачка ц).

5. Пилотска дозвола или лекарско уверење за пилоте из става 1. овог члана може да се суспендује, ограничи или стави ван снаге када ималац дозволе или лекарског уверења више није усклађен са правилима и поступцима за издавање и одржавање дозволе или лекарског уверења у складу са спроведбеним актима из члана 23. став 1. тачка ц).

6. Обука и искуство на ваздухопловима који нису предмет ове уредбе могу се признати у сврху добијања пилотске дозволе из става 1. овог члана, у складу са спроведбеним актима из члана 23. став 1. тачка ц) подтачка (iv).

Члан 22.

Кабинска посада

1. Од кабинске посаде која је укључена у операције јавног авио-превоза захтева се да поседује потврду.

2. Узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, од кабинске посаде које је укључена у операције које нису операције јавног авио-превоза такође се може захтевати да поседује потврду, у складу са спроведбеним актима из члана 23. став 2. тачка а).

3. Потврде из ст. 1. и 2. овог члана издају се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 23. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 20.

4. У потврдама из ст. 1. и 2. овог члана наводе се права додељена кабинској посади. Потврде се могу изменити како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 23. став 2. тачка а).

5. Потврде из ст. 1. и 2. овог члана могу да се ограниче, суспендују или ставе ван снаге када ималац више није усклађен са правилима и поступцима за издавање и одржавање такве потврде, у складу са спроведбеним актима из члана 23. став 2. тачка а).

6. Пре коришћења својих права и након тога у редовним временским интервалима, кабинска посада подлеже оцени здравствене способности како би се обезбедила усклађеност са основним захтевима о здравственој способности из члана 20, у складу са спроведбеним актима из члана 23. став 2. тачка б).

Члан 23.

Спроведбени акти у вези са пилотима и кабинском посадом

1. Да би се обезбедило једнообразно спровођење и усклађеност са основним захтевима из члана 20. у вези са пилотима укљученим у операције ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка б) који нису беспилотни ваздухоплови, Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) различитим категоријама пилотских дозвола и лекарских уверења из члана 21, као и о различитим овлашћењима за такве пилотске дозволе које су одговарајуће за различите врсте активности које се обављају;

б) правима и надлежностима имаоца пилотских дозвола, овлашћења и лекарских уверења за пилоте;

ц) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничавање, суспензију или укидање пилотских дозвола, овлашћења и лекарских уверења за пилоте, укључујући:

(i) правила и поступке за ситуације у којима се такве дозволе, овлашћења и лекарска уверења не захтевају;

(ii) правила и поступке за конверзију националних пилотских дозвола и националних лекарских уверења за пилоте у пилотске дозволе и лекарска уверења за пилоте из члана 21. став 1;

(iii) правила и поступке за конверзију националних дозвола инжењера летача у пилотске дозволе из члана 21. став 1;

(iv) правила и поступке за признавање обуке и искуства на ваздухопловима који нису предмет ове уредбе у сврхе добијања пилотских дозвола из члана 21. став 1.

Ти спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

Приликом доношења спроведбених аката, Комисија обезбеђује усклађеност са основним захтевима из члана 20. ове уредбе и посвећује дужну пажњу међународним стандардима и препорученим праксама, нарочито оним који су утврђени у Анексу 1 Чикашке конвенције.

Ти спроведбени акти обухватају, по потреби, одредбе за издавање свих врста пилотских дозвола и овлашћења који се захтевају у складу са Анексом 1

Чикашке конвенције. Ти спроведбени акти могу такође обухватати одредбе за издавање других врста пилотских дозвола и овлашћења.

2. Да би се обезбедило једнообразно спровођење и усклађеност са основним захтевима из члана 20. у вези са кабинском посадом која је укључена у операције ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка б) који нису беспилотни ваздухоплови, Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање потврда кабинске посаде и за ситуације у којима се такве потврде захтевају за кабинску посаду која је укључена у операције које нису операције јавног авио-превоза;

б) правилима и поступцима за оцену здравствене способности кабинске посаде из члана 22;

ц) правима и дужностима имаоца потврда кабинске посаде из члана 22.

Ти спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

Члан 24.

Организације за обуку и ваздухопловно-медицински центри

1. Од ваздухопловно-медицинских центара захтева се да имају одобрење.

2. Одобрење се захтева у погледу организација за обуку пилота и организација за обуку кабинске посаде, осим у ситуацијама у којима се због доношења спроведбених аката из члана 27. став 1. тачка а), узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, таква одобрења не захтевају.

3. Одобрења из ст. 1. и 2. овог члана издају се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 27. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 20.

4. У одобрењима из ст. 1. и 2. овог члана наводе се права додељена организацији. Та одобрења се могу изменити како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 27. став 1. тачка а).

5. Одобрења из ст. 1. и 2. овог члана могу се ограничити, суспендовати или укинути када ималац више не поступа у складу са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквог одобрења, у складу са спроведбеним актима из члана 27. став 1. тачка а).

6. Када се због доношења спроведбених аката из члана 27. став 1. тачка а), узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, одобрење из става 2. овог члана не захтева у погледу организације за обуку пилота или организације за обуку кабинске посаде, спроведбеним актима из члана 27. став 1. тачка б) од дате организације се ипак може захтевати давање изјаве о њеној способности и доступности средстава за испуњавање дужности повезаних са активностима које организација обавља у складу са тим спроведбеним актима.

Члан 25.

Уређаји за симуирање летења

1. Сертификат се захтева у погледу сваког уређаја за симуирање летења који се користи за обуку пилота, осим у ситуацијама у којима се због доношења

спроведбених аката из члана 27. став 1. тачка а), узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, такви сертификати не захтевају.

2. Сертификат из става 1. овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже своју усклађеност и усклађеност уређаја са спроведбеним актима из члана 27. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 20.

3. У сертификатима из става 1. овог члана наводе се функционалности уређаја. Сертификат се може изменити како би се приказале промене у тим функционалностима, у складу са спроведбеним актима из члана 27. став 1. тачка а).

4. Сертификат из става 1. овог члана може да се ограничи, суспендује или укине када ималац сертификата или уређај више нису усклађени са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквог сертификата, у складу са спроведбеним актима из члана 27. став 1. тачка а).

5. Ако је тако предвиђено спроведбеним актима из члана 27, од организације која је одговорна за функционисање уређаја за симулирање летења захтева се давање изјаве о усклађености уређаја са основним захтевима из члана 20. и са детаљним спецификацијама утврђеним у складу са спроведбеним актима из члана 27. став 1. тачка б).

Члан 26.

Инструктори и испитивачи

1. Од лица одговорних за извођење летења обуке, обуке на симулатору летења или за оцењивање вештина пилота, као и од овлашћених лекара, захтева се да поседују сертификат, осим у ситуацијама када се због доношења спроведбених аката из члана 27. став 1. тачка а), узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, такви сертификати не захтевају.

2. Узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, од лица одговорних за извођење обуке кабинске посаде или за оцењивање вештина кабинске посаде може се захтевати да поседују сертификат, у складу са спроведбеним актима из члана 27. став 1. тачка а).

3. Сертификати из ст. 1. и 2. овог члана издају се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 27. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 20.

4. У сертификатима из ст. 1. и 2. овог члана наводе се права која су додељена.

Ти сертификати се могу изменити како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 27. став 1. тачка а).

5. Сертификати из ст. 1. и 2. овог члана могу да се ограниче, суспендују или ставе ван снаге када ималац више није усклађен са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквих сертификата, у складу са спроведбеним актима из члана 27. став 1. тачка а).

Члан 27.

Спроведбени акти у вези са обуком, испитивањем, провером и медицинском оценом

1. Да би се обезбедила једнообразна примена основних захтева из члана 20. и усклађеност са тим захтевима за уређаје за симулирање летења, као и за лица и организације који су укључени у обуку, испитивање, проверу или медицинску оцену пилота и кабинске посаде, Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничавање, суспензију или стављање ван снаге одобрења и сертификата из чл. 24, 25. и 26. и за ситуације у којима се таква одобрења и сертификати захтевају или се не захтевају;

б) правилима и поступцима за давање изјава организација за обуку пилота и организација за обуку кабинске посаде из члана 24. став 6. и оператера уређаја за симулирање летења из члана 25. став 5. и за ситуације у којима се такве изјаве захтевају;

ц) правима и дужностима ималаца одобрења и сертификата из чл. 24, 25. и 26. и организација које дају изјаве у складу са чланом 24. став 6. и чланом 25. став 5.

Ти спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

2. Приликом доношења спроведбених аката, Комисија обезбеђује усклађеност са основним захтевима из члана 20. и посвећује дужну пажњу међународним стандардима и препорученим праксама, нарочито оним који су утврђени у анексима 1 и 6 Чикашке конвенције.

Члан 28.

Делегирана овлашћења

1. Кад је реч о пилотима и кабинској посади који су укључени у операције ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка б), осим беспилотних ваздухоплова, као и уређајима за симулирање летења, лицима и организацијама које се баве обуком, испитивањем, провером или медицинском оценом тих пилота и кабинске посаде, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128. ради измене Анекса IV, ако је то неопходно због техничког, оперативног или научног развоја, односно безбедносних доказа повезаних са посадом, како би се остварили циљеви утврђени у члану 1. и у мери потребној за остваривање тих циљева.

2. Правила из става 1. обухватају, по потреби, одредбе за издавање свих врста пилотских дозвола и овлашћења који се захтевају на основу Чикашке конвенције. Та правила могу, такође, обухватати одредбе за издавање других врста дозвола и овлашћења.

ОДЕЉАК III Ваздухопловне операције

Члан 29.

Основни захтеви

Коришћење ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка б), осим беспилотних ваздухоплова, мора да буде у складу са основним захтевима утврђеним у Анексу V и, ако је применљиво, у анексима VII и VIII.

Члан 30.

Оператери ваздухоплова

1. Да би се обезбедила усклађеност са основним захтевима из члана 29, узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, од оператора ваздухоплова који су основани, имају пребивалиште или главно место пословања на територији на којој се примењују Уговори, може се захтевати, у складу са спроведбеним актима из члана 31. став 1. подстав 1. тач. б) и ц), да:

а) дају изјаву о својој способности и доступности средстава за испуњавање дужности које су у вези са коришћењем тог ваздухоплова у складу са тим спроведбеним актима; или

б) имају сертификат.

2. Сертификат из става 1. овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 31. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 29.

3. У сертификату из става 1. овог члана наводе се права додељена оператеру ваздухоплова. Сертификат се може изменити како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 31. став 1. подстав 1. тачка б).

4. Сертификат из става 1. овог члана може да се ограничи, суспендује или укине када ималац више није усклађен са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквог сертификата, у складу са спроведбеним актима из члана 31. став 1. подстав 1. тачка б).

5. Узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, од оператора ваздухоплова из става 1. овог члана може се захтевати, у складу са спроведбеним актима из члана 31, да:

а) испуњавају посебне захтеве приликом склапања споразума о заједничким летовима или уговора о закупу;

б) испуњавају посебне захтеве приликом управљања ваздухопловом који је регистрован у трећој земљи;

ц) утврде Листу минималне опреме (*MEL*) или одговарајући документ којим се предвиђају операције ваздухоплова, под утврђеним условима, када су одређени инструменти, делови опреме или функције неисправни на почетку лета.

6. Државе чланице се старају о томе да операције ваздухоплова на територији на којој се примењују Уговори, у оквиру те територије или из ње, које обавља оператер ваздухоплова који је основан, има пребивалиште или главно место пословања изван те територије, али за коју државе чланице обављају функције и дужности државе оператора према Чикашкој конвенцији, као и особље и организације укључене у те активности, испуњавају ниво

безбедности који је еквивалентан оном нивоу безбедности који је утврђен овом уредбом.

7. Ако се тако предвиђа спроведбеним актима из члана 31. став 1. подстав 1. тачка г), ваздухоплови морају да буду опремљени неопходном опремом од утицаја на безбедност и инструментима који су сертификовани, ако се то захтева, у складу са делегираним актом из члана 19. став 1. тачка б) подтачка (iii), укључујући неке или све од следећих ставки:

- а) уређај за снимање параметара лета;
- б) средства за праћење положаја ваздухоплова;
- ц) средства за правовремени опоравак података уређаја за снимање лета ваздухоплова у случају ваздухоплова који је у опасности, ослањањем на електронске комуникације у реалном времену или друга одговарајућа техничка решења.

Члан 31.

Спроведбени акти у вези са ваздухопловним операцијама

1. Да би се обезбедило једнообразно спровођење основних захтева из члана 29. и усклађеност са тим захтевима у вези са операцијама ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка б) који нису беспилотни ваздухоплови, Комисија на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1. доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) посебним правилима и поступцима за ваздухопловне операције у складу са основним захтевима из члана 29;

б) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата из члана 30. став 1. тачка б) и за ситуације у којима се такви сертификати захтевају;

ц) правилима и поступцима за изјаве оператера ваздухоплова из члана 30. став 1. тачка а) и за ситуације у којима се такве изјаве захтевају;

д) правилима и дужностима ималаца сертификата из члана 30. став 1. тачка б) и оператера ваздухоплова који дају изјаве из члана 30. став 1. тачка а);

е) додатним захтевима неопходним за обезбеђивање усклађености са основним захтевима из члана 29. који се примењују на оператере ваздухоплова који су основани, имају пребивалиште или главно место пословања на територији на којој се примењују Уговори када ти оператери склапају споразуме о заједничким летовима или уговоре о закупу, односно када користе ваздухоплов који је регистрован у трећој земљи;

ф) правилима и поступцима за оператере ваздухоплова из члана 30. став 1. у вези са утврђивањем *MEL*-а или одговарајућег документа, као и за ситуације у којима се то захтева;

г) правилима и поступцима у складу са којима се захтева да ваздухоплов буде опремљен неопходном опремом од утицаја на безбедност и инструментима, укључујући уређаје за снимање параметара лета и/или средства из члана 30. став 7, као и правилима и поступцима за очување, заштиту, коришћење и, по потреби, безбедан пренос одговарајућих података.

Ти спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

2. Приликом доношења спроведбених аката, Комисија обезбеђује усклађеност са основним захтевима из члана 29. ове уредбе и посвећује дужну

пажњу међународним стандардима и препорученој пракси, нарочито оним који су утврђени у Анексу 6 Чикашке конвенције.

Члан 32.

Делегирана овлашћења

1. У вези са операцијама ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка б) који нису беспилотни ваздухоплови, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128, којима се утврђују детаљна правила у вези са:

а) условима које оператери из члана 30. став 1. и њихови чланови посаде морају да испуне у погледу ограничења времена летења и радног времена, као и захтева за одмор чланова летачке посаде;

б) условима и поступцима неопходним за обезбеђивање усклађености са основним захтевима из члана 29. у вези са појединачним програмима спецификације времена летења које одобравају национални надлежни органи и издавањем мишљења Агенције о тим програмима у складу са чланом 76. став 7.

2. Кад је реч о операцијама ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка б) који нису беспилотни ваздухоплови, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте, у складу са чланом 128, ради измене Анекса V и, по потреби, анекса VII и VIII, ако је то неопходно због техничког, оперативног или научног развоја, односно безбедносних доказа од утицаја на ваздухопловне операције, како би се остварили циљеви утврђени у члану 1. и у мери потребној за остваривање тих циљева.

ОДЕЉАК IV

Аеродроми

Члан 33.

Основни захтеви

Аеродроми, опрема аеродрома од утицаја на безбедност, коришћење аеродрома и пружање услуга земаљског опслуживања и услуга *AMS* на аеродромима из члана 2. став 1. тачка е) морају да буду у складу са основним захтевима утврђеним у Анексу VII и, по могућности, у Анексу VIII.

Члан 34.

Сертификација аеродрома

1. За аеродроме се захтева сертификат. Тај сертификат обухвата аеродром и његову опрему од утицаја на безбедност, осим ако је та опрема обухваћена изјавом или сертификатом из члана 35. став 1. тачка а), односно тачка б).

2. Сертификат из става 1. овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже да аеродром:

а) јесте у складу са спроведбеним актима из члана 36. и са основама за сертификацију аеродрома наведеним у ставу 5. овог члана; и

б) не поседује карактеристике или својства које га чине небезбедним за коришћење.

3. Сертификат из става 1. овог члана може да се измени како би се њиме обухватиле промене у вези са аеродромом или његовом опремом од утицаја на безбедност, у складу са спроведбеним актима из члана 36. став 1. тачка ц).

4. Сертификат из става 1. овог члана може да се ограничи, суспендује или укине ако аеродром или његова опрема од утицаја на безбедност више нису усклађени са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквог сертификата, у складу са спроведбеним актима из члана 36. став 1. тачка ц).

5. Основе за сертификацију аеродрома се састоје од следећег:

а) применљивих сертификационих захтева који су у вези са врстом аеродрома;

б) одредаба из применљивих сертификационих захтева за које је прихваћен еквивалентан ниво безбедности;

ц) посебних детаљних техничких спецификација које су неопходне када пројектне карактеристике конкретног аеродрома или искуство у његовом коришћењу покажу да је било који сертификациони захтев из тачке а) овог става неодговарајући или непримерен да би се обезбедила усклађеност са основним захтевима из члана 33.

Члан 35.

Опрема аеродрома од утицаја на безбедност

1. Узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, спроведбеним актима из члана 36. може се захтевати да организације које су укључене у пројектовање, производњу и одржавање опреме аеродрома од утицаја на безбедност која се користи или је предвиђено да се користи на аеродромима који су предмет ове уредбе:

а) дају изјаву да је таква опрема у складу са детаљним спецификацијама утврђеним у складу са спроведбеним актима из члана 36; или

б) поседују сертификат у погледу те опреме аеродрома која је од утицаја на безбедност.

2. Сертификат из става 1. тачка б) овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже да је опрема усклађена са детаљним спецификацијама утврђеним у складу са спроведбеним актима из члана 36, који су донети ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 33.

3. У сертификату из става 1. тачка б) овог члана наводе се функционалности опреме. Дати сертификат може да се измени како би се приказале промене у тим функционалностима, у складу са спроведбеним актима из члана 36. став 1. тачка д).

4. Сертификат из става 1. тачка б) овог члана може да се ограничи, суспендује или укине ако опрема више није усклађена са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквог сертификата, у складу са спроведбеним актима из члана 36. став 1. тачка д).

Члан 36.

Спроведбени акти у вези са аеродромима и опремом аеродрома од утицаја на безбедност

1. Да би се обезбедило једнообразно спровођење основних захтева из члана 33. и усклађеност са њима, за аеродроме и опрему аеродрома од утицаја на безбедност, Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) правилима и поступцима за утврђивање основе за сертификацију и за обавештавање подносиоца захтева о основи за сертификацију, на основу члана

34. став 5, која се примењује на аеродроме у сврхе сертификације у складу са чланом 34. став 1;

б) правилима и поступцима за утврђивање детаљних спецификација и за обавештавање подносиоца захтева о детаљним спецификацијама које се примењују на опрему аеродрома од утицаја на безбедност у сврхе сертификације у складу са чланом 35. став 1;

ц) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата из члана 34, укључујући оперативна ограничења која су у вези са посебним пројектом датог аеродрома;

д) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата за опрему аеродрома од утицаја на безбедност из члана 35. став 1. и за ситуације у којима се такви сертификати захтевају;

е) правилима и поступцима за утврђивање детаљних спецификација које се примењују на опрему аеродрома од утицаја на безбедност која је предмет изјаве у складу са чланом 35. став 1;

ф) правилима и поступцима за изјаву, у складу са чланом 35. став 1. у погледу опреме аеродрома од утицаја на безбедност, као и за ситуације у којима се такве изјаве захтевају;

г) правима и дужностима ималаца сертификата из члана 34. и члана 35. став 1, као и организација које дају изјаве у складу са чланом 35. став 1;

х) правилима и поступцима за прихватање и конверзију националних сертификата аеродрома издатих на основу националног законодавства у сертификате аеродрома из члана 34. ове уредбе, укључујући мере које су дотичне државе чланице већ одобриле на основу пријављених разлика у односу на Анекс 14 Чикашке конвенције.

Ти спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

2. Приликом доношења спроведбених аката, Комисија обезбеђује усклађеност са основним захтевима из члана 33. ове уредбе и посвећује дужну пажњу међународним стандардима и препорученој пракси, нарочито оним који су утврђени у Анексу 14 Чикашке конвенције.

Члан 37.

Организације

1. Организације одговорне за функционисање аеродрома подлежу сертификацији и издаје им се сертификат. Тај сертификат се издаје на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са делегираним актима из члана 39, донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 33.

У сертификату се наводе права која су додељена сертификованој организацији и област примене сертификата.

2. Организације одговорне за пружање услуга земаљског опслуживања и услуга *AMS* на оним аеродромима који су предмет ове уредбе морају да дају изјаву о својој способности, као и о доступности средстава за испуњавање дужности повезаних са услугама које пружају у складу са основним захтевима из члана 33.

Члан 38.

Заштита околине аеродрома

1. Државе чланице морају да предузму неопходне мере како би обезбедиле да аеродроми који се налазе на њиховој територији буду заштићени у односу на активности и догађаје у њиховој околини који могу изазвати неприхватљиве ризике за ваздухоплове који користе аеродром.

2. Организације из члана 37. став 1. надзиру активности и догађаје који могу да изазову неприхватљиве безбедносне ризике за ваздухопловство у околини аеродрома за чије функционисање су те организације одговорне. Оне предузимају неопходне мере за ублажавања тих ризика у мери у којој је то под њиховом контролом и, ако то није случај, о тим ризицима обавештавају надлежне органе државе чланице у којој се аеродром налази.

3. Да би се обезбедила једнообразна примена овог члана, Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе. Ти спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

Члан 39.

Делегирана овлашћења

1. У вези са функционисањем аеродрома и пружањем услуга земаљског опслуживања и услуга *AMS* на аеродромима, Комисија је овлашћена да у складу са чланом 128. доноси делегиране акте којима се утврђују детаљна правила у вези са:

а) посебним условима за функционисање аеродрома у складу са основним захтевима из члана 33;

б) условима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата из члана 37. став 1;

ц) правима и дужностима имаоца сертификата из члана 37. став 1;

д) условима и поступцима за давање изјава организација које пружају услуге земаљског опслуживања и организација које пружају услуге *AMS* у складу са чланом 37. став 2, укључујући признавање тих изјава, без додатне провере, од стране оператера.

е) правима и дужностима организација које пружају услуге земаљског опслуживања и организација које пружају услуге *AMS*, а које су дале изјаве у складу са чланом 37. став 2.

2. Кад је реч о аеродромима, опреми аеродрома од утицаја на безбедност, функционисању аеродрома и пружању услуга земаљског опслуживања и услуга *AMS*, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте, у складу са чланом 128, ради измене Анекса VII и, по потреби, Анекса VIII, ако је то неопходно због техничког, оперативног или научног развоја или безбедносних доказа повезаних са тим аеродромима, како би се остварили циљеви утврђени у члану 1. и у мери потребној за остваривање тих циљева.

ОДЕЉАК V ATM/ANS

Члан 40.

Основни захтеви

1. Пружање *ATM/ANS* из члана 2. став 1. тачка г) мора да буде у складу са основним захтевима утврђеним у Анексу VIII и, ако је потребно, у Анексу VII.
2. Ваздухоплови који обављају летове у ваздушном простору Јединственог европског неба, изузев оних који обављају активности из члана 2. став 3. тачка а), морају да буду у складу са основним захтевима утврђеним у тачки 1. Анекса VIII.

Члан 41.

Пружаоци услуга *ATM/ANS*

1. Од пружаоца услуга *ATM/ANS* захтева се да имају сертификат.
2. Сертификат из става 1. овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 43. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 40.
3. У сертификату из става 1. овог члана наводе се права која су додељена. Тај сертификат може да се измени како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 43. став 1. подстав 1. тачка б).
4. Сертификат из става 1. овог члана може да се ограничи, суспендује или укине ако његов ималац више није усклађен са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквог сертификата, у складу са спроведбеним актима из члана 43. став 1. подстав 1. тачка б).
5. Изузетно од става 1. овог члана, у складу са спроведбеним актима из члана 43, државе чланице могу одлучити да пружаоцима услуга информисања ваздухоплова у лету дозволе да дају изјаву о својој способности и о доступности средстава за испуњавање дужности повезаних са услугама које пружају у складу са основним захтевима из члана 40. У том случају, дата држава чланица обавештава Комисију, Агенцију и друге државе чланице о својој одлуци.
6. Изузетно од става 1. овог члана, државе чланице могу пружаоцима услуга *ATM/ANS* одобрити изузећа од захтева за поседовање сертификата, ако су испуњени сви наведени услови:
 - а) главно место пословања пружаоца услуга налази се изван територија за које су државе чланице одговорне према Чикашкој конвенцији;
 - б) услуге *ATM/ANS* које обезбеђује тај пружалац услуга односе се на ваздушни саобраћај малог обима у ограниченом делу ваздушног простора за који је одговорна држава чланица која одобрава изузеће, при чему се тај део ваздушног простора граничи са ваздушним простором који је у надлежности треће земље;
 - ц) ако би захтевање од пружаоца услуга да докаже усклађеност са правилима из става 1. укључивало несразмеран напор тог пружаоца услуга, с обзиром на природу и ризик одређене активности коју он обавља у оквиру тог ваздушног простора;
 - д) ако је дата држава чланица успоставила правила и поступке који се примењују на обезбеђивање услуга *ATM/ANS* тог пружаоца услуга којима се, у складу са међународним стандардима и препорученим праксама и узимајући у обзир специфичне околности у датом случају, обезбеђује прихватљиви ниво

безбедности и усклађености са основним захтевима из члана 40. и ако је утврдила одговарајућа и делотворна средства и аранжмане за надзор и извршење, како би се обезбедила усклађеност са тим правилима и поступцима;

е) ако је област примене изузећа јасно дефинисана, а изузеће остаје ограничено на оно што је заиста неопходно; ако његово трајање прелази пет година, изузеће подлеже редовном преиспитивању у одговарајућим временским интервалима; и ако се изузеће примењује на недискриминаторски начин.

Ако држава чланица намерава да одобри такво изузеће, она о бавештава Комисију и Агенцију о својој намери, уз навођење свих релевантних информација.

Након консултовања са Агенцијом, Комисија доноси спроведбене акте који садрже њену одлуку о томе да ли су испуњени услови који су утврђени у подставу 1. овог става. Наведени спроведбени акти доносе се у складу са саветодавним поступком из члана 127. став 2. Ти спроведбени акти објављују се у Службеном листу Европске уније и Агенција их уноси у базу података из члана 74.

Дата држава чланица одобрава изузеће само ако спроведбени акти из подстава 3. садрже позитивну одлуку. Она повлачи изузеће ако установи, нарочито путем редовних преиспитивања из подстава 1. тачка е), да услови утврђени у подставу 1. више нису испуњени. Она без одлагања обавештава Комисију и Агенцију о одобравању сваког изузећа и, ако је потребно, о исходу тих преиспитивања и повлачењима свих изузећа.

Члан 42.

Организације укључене у пројектовање, производњу или одржавање система *ATM/ANS* и саставних елемената *ATM/ANS*

1. Узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, од организација које су укључене у пројектовање, производњу или одржавање система *ATM/ANS* и саставних елемената *ATM/ANS* може се захтевати, у складу са спроведбеним актима из члана 43:

а) да дају изјаву о својој способности и доступности средстава за испуњавање дужности повезаних са активностима које обављају у складу са тим спроведбеним актима; или

б) да имају сертификат.

2. Сертификат из става 1. тачка б) овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са правилима утврђеним у спроведбеним актима из члана 43. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 40.

3. У сертификату из става 1. тачка б) овог члана наводе се права која су додељена. Сертификат може да се измени како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 43. став 1. подстав 1. тачка д).

4. Сертификат из става 1. тачка б) овог члана може да се ограничи, суспендује или укине ако ималац више није усклађен са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквог сертификата, у складу са спроведбеним актима из члана 43. став 1. подстав 1. тачка д).

Члан 43.

Сprovedбени акти у вези са пружаоцима услуга *ATM/ANS* и организацијама укљученим у пројектовање, производњу или одржавање система *ATM/ANS* и саставних елемената *ATM/ANS*

1. Да би се обезбедило једнообразно спровођење основних захтева из члана 40. и усклађеност са тим захтевима, у вези са пружањем услуга *ATM/ANS* из члана 2. став 1. тачка г), Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) посебним правилима и поступцима за пружање услуга *ATM/ANS* у складу са основним захтевима из члана 40, укључујући успостављање и спровођење плана за ванредне ситуације у складу са тачком 5.1. подтачка ф) из Анекса VIII;

б) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата из члана 41. став 1;

ц) правилима и поступцима за изјаве пружаоца услуга информисања ваздухоплова у лету из члана 41. став 5. и за ситуације у којима су такве изјаве допуштене;

д) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата из члана 42. став 1. тачка б) и за ситуације у којима се такви сертификати захтевају;

е) правилима и поступцима за изјаве које дају организације из члана 42. став 1. тачка а) и за ситуације у којима се такве изјаве захтевају;

ф) правилима и дужностима ималаца сертификата из члана 41. став 1. и члана 42. став 1. тачка б), као и организација које дају изјаве у складу са чланом 41. став 5. и чланом 42. став 1. тачка а);

Наведени спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

2. У правилима из става 1. мора да се посвети дужна пажња Главном плану *ATM*.

3. Приликом доношења спроведбених аката, Комисија мора да обезбеди усклађеност са основним захтевима из члана 40. ове уредбе и да посвети дужну пажњу међународним стандардима и препорученој пракси, нарочито оним који су утврђени у анексима 2-4, 10, 11 и 15 Чикашке конвенције.

Члан 44.

Сprovedбени акти у вези са коришћењем ваздушног простора и пројектовањем структура ваздушног простора

1. Да би се обезбедило једнообразно спровођење основних захтева из члана 40. и усклађеност са тим захтевима у вези са пружањем услуга *ATM/ANS* из члана 2. став 1. тачка г), као и у вези са пројектовањем структура ваздушног простора, Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) оперативним правилима која се односе на коришћење ваздушног простора, опрему ваздухоплова, системе *ATM/ANS* и саставне елементе *ATM/ANS* који се захтевају за коришћење ваздушног простора;

б) правилима и поступцима за пројектовање структура ваздушног простора како би се обезбедила усклађеност са чланом 46.

Наведени спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

2. У правилима из става 1. мора да се посвети дужна пажња Главном плану *АТМ*.

3. Приликом доношења спроведбених аката Комисија мора да обезбеди усклађеност са основним захтевима из члана 40. ове уредбе и да посвети дужну пажњу међународним стандардима и препорученој пракси, нарочито оним који су утврђени у анексима 2, 3, 10, 11 и 15 Чикашке конвенције.

Члан 45.

Системи *АТМ/АНС* и саставни елементи *АТМ/АНС*

1. Ако се тако предвиђа делегираним актима из члана 47, од пружалаца услуга *АТМ/АНС* из члана 41. се захтева да дају изјаву да су системи *АТМ/АНС* и саставни елементи *АТМ/АНС* које ти пружаоци услуга пуштају у рад усклађени са детаљним спецификацима утврђеним у складу са делегираним актима из члана 47. који су донети ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 40.

2. Ако се тако предвиђа делегираним актима из члана 47, системи *АТМ/АНС* и саставни елементи *АТМ/АНС* подлежу сертификацији и издавању сертификата.

Тај сертификат се издаје на захтев, када подносилац захтева докаже да су ти системи и саставни елементи у складу са детаљним спецификацијама утврђеним у складу са делегираним актима из члана 47. који су донети ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 40.

Изузетно од подстава 1, ако се делегираним актима из члана 47. тако предвиђа, организацијама укљученим у пројектовање, производњу или одржавање система *АТМ/АНС* и саставних елемената *АТМ/АНС* дозвољава се да дају изјаве да су ти системи и саставни елементи у складу са детаљним спецификацијама утврђеним у складу са делегираним актима из члана 47. који су донети ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 40. и да су ти системи и саставни елементи погодни за употребу.

Члан 46.

Пројектовање структура ваздушног простора

Државе чланице морају да обезбеде да структуре ваздушног простора буду правилно пројектоване, испитане и потврђене пре него што се успоставе и користе од стране ваздухоплова, у складу са детаљним правилима које је Комисија донела у складу са чланом 44. став 1. тачка б).

Члан 47.

Делегирана овлашћења

1. У вези са системима *АТМ/АНС* и саставним елементима *АТМ/АНС*, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128. којима се утврђују детаљна правила у вези са:

а) условима за утврђивање детаљних спецификација и за обавештавање подносиоца захтева о детаљним спецификацијама које се примењују на системе *АТМ/АНС* и саставне елементе *АТМ/АНС* у сврхе сертификације у складу са чланом 45. став 2;

б) условима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата из члана 45. став 2. и за ситуације у којима се, ради остваривања циљева утврђених у члану 1. и узимајући у обзир природу и ризик одређене активности, такви сертификати захтевају, односно у којима су изјаве допуштене, у зависности од случаја;

ц) правима и дужностима ималаца сертификата из члана 45. став 2;

д) правима и дужностима организација које издају изјаве у складу са чланом 45. ст. 1. и 2;

е) условима и поступцима за изјаве које дају пружаоци услуга *ATM/ANS*, у складу са чланом 45. став 1. и за ситуације у којима се, ради остваривања циљева утврђених у члану 1. и узимајући у обзир природу и ризик одређене активности, такве изјаве захтевају;

ф) условима за утврђивање детаљних спецификација које се примењују на системе *ATM/ANS* и саставне елементе *ATM/ANS* који су предмет изјаве у складу са чланом 45. ст. 1. и 2.

2. Кад је реч о пружању *ATM/ANS*, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте, у складу са чланом 128, ради измене Анекса VIII и, по потреби, Анекса VII, ако је то неопходно због техничког, оперативног или научног развоја, односно безбедносних доказа повезаних са *ATM/ANS*, како би се остварили циљеви утврђени у члану 1. и у мери потребној за остваривање тих циљева.

ОДЕЉАК VI

Контролори летења

Члан 48.

Основни захтеви

Контролори летења који учествују у пружању услуга *ATM/ANS* из члана 2. став 1. тачка г), као и лица, организације и синтетички уређаји за обуку који су укључени у обуку, тестирање, проверу или медицинску процену тих контролора летења, морају да буду усклађени са основним захтевима утврђеним у Анексу VIII.

Члан 49.

Контролори летења

1. Од контролора летења се захтева да поседују дозволу контролора летења и лекарско уверење контролора летења који одговарају услузи коју треба да пружају.

2. Дозвола контролора летења из става 1. овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева за издавање дозволе докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 50. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 48.

3. Лекарско уверење контролора летења из става 1. овог члана издаје се на захтев, када контролор летења докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 50. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 48.

4. У дозволи контролора летења и лекарском уверењу контролора летења из става 1. овог члана наводе се права која се дају контролору летења. Дозвола контролора летења и лекарско уверење контролора летења могу да се измене

како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 50. став 1. подстав 1. тачка ц).

5. Дозвола контролора летења и лекарско уверење контролора летења из става 1. овог члана могу да се ограниче, суспендују или ставе ван снаге ако ималац дозволе или лекарског уверења више није усклађен са правилима и процедурама за издавање и одржавање дозволе или лекарског уверења, у складу са спроведбеним актима из члана 50. став 1. подстав 1. тачка ц).

Члан 50.

Спроведбени акти у вези са контролорима летења

1. Да би се обезбедила једнообразна примена и усклађеност са основним захтевима из члана 48. за контролоре летења, Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) различитим категоријама, овлашћењима и додатним и посебним овлашћењима у дозволи контролора летења из члана 49;

б) правима и дужностима ималаца дозвола контролора летења, овлашћења и додатних и посебних овлашћења у дозволи и лекарским уверењима из члана 49;

ц) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или стављање ван снаге дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења у дозволи контролора летења и лекарских уверења из члана 49, укључујући правила и поступке за конверзију националних дозвола контролора летења и националних лекарских уверења у дозволе контролора летења и лекарска уверења из члана 49;

д) правилима и поступцима за контролоре летења с обзиром на ограничења радног времена и захтеве у погледу одмора; таквим правилима и поступцима мора да се оствари висок ниво безбедности заштитом од утицаја умора, уз истовремено омогућавање довољно флексибилности у утврђивању сменског рада.

Наведени спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

2. Приликом доношења спроведбених аката, Комисија мора да обезбеди усклађеност са основним захтевима из члана 48. ове уредбе и да посвети дужну пажњу међународним стандардима и препорученим праксама, нарочито оним који су утврђени у Анексу 1 Чикашке конвенције.

Члан 51.

Организације за обуку контролора летења и ваздухопловно-медицински центри

1. Од организација за обуку контролора летења и ваздухопловно-медицинских центара захтева се да имају одобрење.

2. Одобрење из става 1. овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 53. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 48.

3. У одобрењу из става 1. овог члана наводе се права додељена организацији. Одобрење може да се измени како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 53. став 1. подстав 1. тачка а).

4. Одобрење из става 1. овог члана може да се ограничи, суспендује или стави ван снаге ако ималац више није усклађен са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквог одобрења, у складу са спроведбеним актима из члана 53. став 1. подстав 1. тачка а).

Члан 52.

Инструктори, процењивачи и овлашћени лекари

1. Од лица одговорних за спровођење практичне обуке и процену практичних вештина контролора летења, као и од овлашћених лекара, захтева се да поседују сертификат.

2. Сертификат из става 1. овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са спроведбеним актима из члана 53. донетим ради обезбеђивања усклађености са основним захтевима из члана 48.

3. У сертификату из става 1. овог члана наводе се права која су додељена. Сертификат може да се измени како би се додала или одузела права, у складу са спроведбеним актима из члана 53. став 1. подстав 1. тачка а).

4. Сертификат из става 1. овог члана може да се ограничи, суспендује или стави ван снаге ако ималац више није усклађен са правилима и поступцима за издавање и одржавање таквог сертификата, у складу са спроведбеним актима из члана 53. став 1. подстав 1. тачка а).

Члан 53.

Спроведбени акти у вези са обуком, испитивањем, провером и медицинском оценом

1. Да би се обезбедило једнообразно спровођење основних захтева из члана 48. и усклађеност са тим захтевима за лица и организације који су укључени у обуку, тестирање, проверу и медицинску оцену контролора летења, Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или стављање ван снаге одобрења и сертификата из чл. 51. и 52;

б) правима и дужностима имаоца одобрења и сертификата из чл. 51. и 52;

Наведени спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

2. Приликом доношења спроведбених аката Комисија је дужна да обезбеди усклађеност са основним захтевима из члана 48. ове уредбе и да посвети дужну пажњу међународним стандардима и препорученим праксама, нарочито оним који су утврђени у Анексу 1 Чикашке конвенције.

Члан 54.

Делегирана овлашћења

Кад је реч о контролорима летења, лицима и организацијама који су укључени у обуку, тестирање, проверу или медицинску оцену контролора летења, као и о синтетичким уређајима за обуку, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте, у складу са чланом 128, ради измене Анекса VIII, ако је то неопходно због техничког, оперативног или научног развоја, односно безбедносних доказа који се односе на организације за обуку и контролоре

летења, у неопходној мери и обиму како би се остварили циљеви утврђени у члану 1.

ОДЕЉАК VII Беспилотни ваздухоплови

Члан 55.

Основни захтеви за беспилотне ваздухоплове

Пројектовање, производња, одржавање и коришћење ваздухоплова из члана 2. став 1. тач. а) и б), ако се то односи на беспилотне ваздухоплове и њихове моторе, елисе, делове, неутрађену опрему и опрему за даљинско управљање ваздухопловима, као и лица, укључујући пилоте који управљају на даљину, и организације укључене у те активности, морају да буду усклађени са основним захтевима утврђеним у Анексу IX и, ако се тако предвиђа делегираним актима из члана 58. и спроведбеним актима из члана 57, са основним захтевима утврђеним у анексима II, IV и V.

Члан 56.

Усклађеност беспилотних ваздухоплова

1. Узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, оперативне карактеристике датих беспилотних ваздухоплова и карактеристике подручја коришћења, сертификат може да се захтева за пројектовање, производњу, одржавање и коришћење беспилотних ваздухоплова и њихових мотора, елиса, делова, неутрађене опреме и опреме за даљинско управљање ваздухопловима, као и за лица, укључујући пилоте који управљају на даљину, и организације укључене у те активности, у складу са делегираним актима из члана 58. и спроведбеним актима из члана 57.

2. Сертификат из става 1. овог члана издаје се на захтев, када подносилац захтева докаже да је усклађен са делегираним актима из члана 58. и спроведбеним актима из члана 57.

3. У сертификату из става 1. овог члана наводе се ограничења од утицаја на безбедност, услови коришћења и права. Сертификат може да се измени како би се додала или уклонила ограничења, услови и права, у складу са делегираним актима из члана 58. и спроведбеним актима из члана 57.

4. Сертификат из става 1. овог члана може да се ограничи, суспендује или укине ако ималац више није усклађен са условима, правилима и поступцима за издавање или одржавање таквог сертификата, у складу са делегираним актима из члана 58. и спроведбеним актима из члана 57.

5. Узимајући у обзир циљеве и начела утврђене у чл. 1. и 4, а нарочито природу и ризик дате активности, оперативне карактеристике датих беспилотних ваздухоплова и карактеристике подручја коришћења, делегираним актима из члана 58. и спроведбеним актима из члана 57. може да се захтева давање изјаве којом се потврђује усклађеност са тим делегираним и спроведбеним актима у односу на пројектовање, производњу, одржавање и коришћење беспилотних ваздухоплова и њихових мотора, елиса, делова, неутрађене опреме и опреме за даљинско управљање ваздухопловима, као и у односу на лица, укључујући пилоте који управљају на даљину, и организације укључене у те активности.

6. Ако се циљеви и начела утврђени у чл. 1. и 4. могу остварити без примене поглавља IV и V ове уредбе, делегираним актима из члана 58. став 1. тачка ц) могло би се предвидети да се та поглавља не примењују на основне захтеве из члана 55, нити на одговарајућа детаљна правила утврђена у складу са чланом 58. У таквим случајевима, ти основни захтеви и детаљна правила чине „Хармонизовано законодавство Заједнице” у смислу Уредбе (ЕЗ) бр. 765/2008 Европског парламента и Савета и Одлуке бр. 768/2008/ЕЗ Европског парламента и Савета.

7. Државе чланице морају да обезбеде да се информације о регистрацији беспилотних ваздухоплова и оператерима беспилотних ваздухоплова који подлежу захтевима у погледу регистрације у складу са спроведбеним актима из члана 57. и тачке 4. Анекса IX чувају у дигиталним, усклађеним, интероперабилним националним системима за регистрацију. Државе чланице морају да имају могућност приступа тим информацијама и размене информација посредством базе података из члана 74.

8. Овим одељком не доводи се у питање могућност држава чланица да утврђују националне прописе како би операције беспилотних ваздухоплова биле предмет одређених услова који не спадају у област примене ове уредбе, укључујући јавну безбедност или заштиту приватности и личних података у складу са правом Уније.

Члан 57.

Спроведбени акти у вези са беспилотним ваздухопловима

Да би се обезбедило једнообразно спровођење основних захтева из члана 55. и усклађеност са њима, за коришћење ваздухоплова из члана 2. став 1. тач. а) и б), ако се то односи на беспилотне ваздухоплове, као и за лица, укључујући пилоте који управљају на даљину, и организације укључене у те активности, а на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, Комисија доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) посебним правилима и поступцима за коришћење беспилотних ваздухоплова, као и за лица, укључујући пилоте који управљају на даљину, и организације укључене у те активности;

б) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата или за давање изјава, за коришћење беспилотних ваздухоплова, као и за лица, укључујући пилоте који управљају на даљину, и организације укључене у те активности и за ситуације у којима се такви сертификати или изјаве захтевају; правила и поступци за издавање тих сертификата и за давање тих изјава могу да се заснивају на детаљним захтевима из одељака I, II и III или да се састоје од тих захтева;

ц) правима и дужностима ималаца сертификата и физичких и правних лица који дају изјаве;

д) правилима и поступцима за регистрацију и означавање беспилотних ваздухоплова и за регистрацију оператера беспилотних ваздухоплова, из Одељка 4. Анекса IX;

е) правилима и поступцима за успостављање дигиталних, усклађених, интероперабилних националних система за регистрацију из члана 56. став 7;

ф) правилима и поступцима за конверзију националних сертификата у сертификате из члана 56. став 1.

Ти спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

Члан 58.

Делегирана овлашћења

1. За пројектовање, производњу и одржавање ваздухоплова из члана 2. став 1. тач. а) и б), када се то односи на беспилотне ваздухоплове и њихове моторе, елисе, делове, неуграђену опрему и опрему за даљинско управљање ваздухопловима, као и за лица, укључујући пилоте који управљају на даљину, и организације укључене у те активности, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128, којима се утврђују детаљна правила у вези са:

а) посебним условима за пројектовање, производњу и одржавање беспилотних ваздухоплова и њихових мотора, елиса, делова, неуграђене опреме и опреме за даљинско управљање ваздухопловима, као и за лица, укључујући пилоте који управљају на даљину, и организације укључене у те активности, који су неопходни за обезбеђивање усклађености са основним захтевима из члана 55, који могу обухватати услове под којима се од беспилотних ваздухоплова захтева да поседују неопходне карактеристике и функционалности које се односе нарочито на највеће оперативно растојање и ограничења висине, комуникацију о позицији, ограничени улазак у географске зоне, избегавање судара, стабилизацију лета и аутоматско слетање;

б) условима и поступцима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата или за давање изјава, за пројектовање, производњу и одржавање беспилотних ваздухоплова, њихових мотора, елиса, делова, неуграђене опреме и опреме за даљинско управљање ваздухопловима, као и за лица, укључујући пилоте који управљају на даљину, и организације укључене у те активности из члана 56. ст. 1. и 5, као и за ситуације у којима се такви сертификати или изјаве захтевају; услови и поступци за издавање тих сертификата и за давање тих изјава могу да се заснивају на детаљним захтевима из одељака I, II и III или да се састоје од тих захтева;

ц) условима под којима захтеви који се односе на пројектовање, производњу и одржавање беспилотних ваздухоплова и њихове моторе, елисе, делове, неуграђену опрему и опрему за даљинско управљање ваздухопловима не подлежу поглављима IV и V, у сврхе члана 56. став 6;

д) правима и дужностима ималаца сертификата и физичких и правних лица који дају изјаве;

е) условима за конверзију националних сертификата у сертификате из члана 56. став 1.

2. У погледу пројектовања, производње и одржавања ваздухоплова из члана 2. став 1. тач. а) и б), када се то односи на беспилотне ваздухоплове и њихове моторе, елисе, делове, неуграђену опрему и опрему за даљинско управљање ваздухопловима, као и на лица, укључујући пилоте који управљају на даљину, и организације укључене у те активности, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте, у складу са чланом 128, ради измене Анекса IX и, по потреби, Анекса III, ако је то неопходно због техничког, оперативног или научног развоја или безбедносних доказа од утицаја на ваздухопловне операције, како би се остварили циљеви утврђени у члану 1. и у мери потребној за остваривање тих циљева.

ОДЕЉАК VIII
Ваздухоплови којима оператер из треће земље лети у Унију, унутар Уније
или изван ње

Члан 59.

Примењива правила

Не доводећи у питање тачку 1. Анекса VIII и правила усвојена на основу члана 44. став 1. тачка а), ваздухоплови из члана 2. став 1. тачка ц), као и њихова посада и њихове операције, морају да буду у складу са важећим стандардима *ICAO*.

Уколико такви стандарди не постоје, ти ваздухоплови, њихова посада и њихове операције морају да буду у складу са:

а) кад је реч о ваздухопловима који нису беспилотни ваздухоплови, основним захтевима утврђеним у анексима II, IV и V;

б) кад је реч о беспилотним ваздухопловима, основним захтевима утврђеним у Анексу IX и, ако се делегираним актима из члана 61. тако предвиђа, са основним захтевима утврђеним у анексима II, IV и V; међутим, подстав 2. се не примењује ако су ти основни захтеви у сукобу са правима трећих земаља на основу међународних конвенција.

Члан 60.

Усклађеност

1. Коришћење ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка ц) за јавни авио-превоз подлеже сертификацији и издавању одобрења.

То одобрење се издаје на захтев, када подносилац захтева докаже своју способност и доступност средстава за испуњавање дужности које су у вези са коришћењем тог ваздухоплова у складу са захтевима наведеним у члану 59.

У одобрењу се наводе права која су додељена оператеру и обим операција.

2. Ако се делегираним актима из члана 61. тако предвиђа, коришћење ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка ц), осим за јавни авио-превоз, подлеже сертификацији и издавању одобрења.

Наведено одобрење се издаје на захтев, када подносилац захтева докаже своју способност и доступност средстава за испуњавање дужности које су у вези са коришћењем тог ваздухоплова у складу са захтевима наведеним у члану 59.

У одобрењу се наводе права која су додељена оператеру и обим операција.

Изузетно од подстава 1. овог става, ако се делегираним актима из члана 61. тако предвиђа, оператерима ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка ц) ангажованим у операцијама које нису операције јавног авио-превоза дозвољава се да дају изјаву о својој способности и доступности средстава за испуњавање дужности које су у вези са операцијом тог ваздухоплова у складу са захтевима наведеним у члану 59.

3. Изузев у случају операција беспилотних ваздухоплова, одобрења и изјаве из ст. 1. и 2. не захтевају се за операције ваздухоплова који само прелећу територију на којој се примењују Уговори.

Члан 61.

Делегирана овлашћења

1. За ваздухоплове из члана 2. став 1. тачка ц), као и за њихову посаду и њихове операције, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128, којима се утврђују детаљна правила у вези са:

а) издавањем одобрења ваздухопловима који немају стандардну *ICAO* потврду о пловидбености или издавањем одобрења пилотима који не поседују стандардну *ICAO* дозволу, за летове ка територији на којој се примењују Уговори, унутар те територије или из ње;

б) посебним условима за коришћење ваздухоплова у складу са чланом 59;

ц) алтернативним условима за случајеве када није могуће постићи усклађеност са стандардима и захтевима из члана 59. или када то укључује несразмеран напор оператера, обезбеђујући при томе да су испуњени циљеви датих стандарда и захтева;

д) условима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспензију или укидање одобрења из члана 60. и за ситуације у којима се, ради остваривања циљева утврђених у члану 1. и узимајући у обзир природу и ризик одређене активности, таква одобрења захтевају, односно у којима су изјаве допуштене, у зависности од случаја. Тим условима се узимају у обзир сертификати које издаје држава регистрације и, у случају беспилотних ваздухоплова, држава у којој се налази опрема за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима и не доводе се у питање Уредба (ЕЗ) бр. 2111/2005 и спроведбени акти донети на основу те уредбе;

е) правима и дужностима ималаца одобрења из члана 60. ст. 1. и 2. и, по потреби, оператера ваздухоплова који дају изјаве у складу са чланом 60. став 2.

2. Приликом доношења правила из става 1, Комисија је нарочито дужна да обезбеди:

а) да се користе, кад је потребно, препоручене праксе и упутства *ICAO*-а;

б) да ниједан захтев не прелази оно што се овом уредбом налаже ваздухопловима из члана 2. став 1. тачка б) подтачка (i) и посади и оператерима таквих ваздухоплова;

ц) да поступак добијања одобрења из члана 60. ст. 1. и 2. буде једноставан, сразмеран, делотворан и економичан и да омогућава доказивање усклађености које је сразмерно сложености операције и ризику који та операција подразумева. Комисија мора нарочито да узме у обзир следеће:

(i) резултате *ICAO* Универзалног програма контроле надзора безбедности;

(ii) информације прикупљене на основу програма инспекцијских прегледа на платформи утврђених у складу са делегираним актима из члана 62. став 13. и спроведбеним актима из члана 62. став 14;

(iii) друге признате информације о безбедносним аспектима у погледу одговарајућег оператера;

(iv) сертификате издате у складу са законима треће земље;

д) да буду узети у обзир безбедносни аспекти који су у вези са *ATM/ANS*.

ПОГЛАВЉЕ IV ЗАЈЕДНИЧКИ СИСТЕМ СЕРТИФИКАЦИЈЕ, НАДЗОРА И ИЗВРШЕЊА

Члан 62.

Сертификација, надзор и извршење

1. Комисија, Агенција и државе чланице сарађују у оквиру јединственог европског система безбедности ваздухопловства како би се обезбедила усклађеност са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње.

2. Да би се обезбедила усклађеност са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње, Агенција и национални надлежни органи:

а) примају и процењују захтеве који су им упућени и, по потреби, издају или обнављају сертификате и примају изјаве које су им поднете, у складу са Поглављем III;

б) спроводе надзор над имаоцима сертификата, физичким и правним лицима која су дала изјаве, као и над производима, деловима, опремом, системима *ATM/ANS* и саставним елементима *ATM/ANS*, уређајима за симулирање летења и аеродромима који су предмет ове уредбе;

ц) спроводе неопходне истраге, инспекцијске прегледе, укључујући инспекцијске прегледе на платформи, провере и друге активности контроле како би се утврдило да ли су правна или физичка лица која су предмет ове уредбе прекршила захтеве утврђене у овој уредби и у делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње;

д) предузимају све неопходне мере принуде, укључујући измену, ограничење, суспензију или укидање сертификата које су издале, приземљење ваздухоплова и изрицање новчаних казни, како би се престало са утврђеним прекршајима;

е) забрањују или ограничавају активности из Поглавља III у интересу безбедности или на те активности примењују одређене услове;

ф) обезбеђују одговарајући ниво стручних квалификација свог особља које је укључено у задатке сертификације, надзора и извршења, између осталог обезбеђивањем одговарајуће обуке.

3. Државе чланице морају да обезбеде да њихови национални надлежни органи буду независни приликом доношења техничких одлука о сертификацији, надзору и извршењу и да своје задатке извршавају непристрасно и транспарентно, као и да су сходно томе организовани, попуњени запосленима и да се њима управља. Државе чланице су такође дужне да обезбеде да њихови национални надлежни органи имају неопходна средства и могућности да ефикасно и правовремено обављају задатке који су им додељени на основу ове уредбе.

4. Одговорности за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење из става 2. утврђују се у складу са овим ставом.

Агенција је одговорна ако су јој ти задаци приписани у складу са чл. 77-82. и ако су јој ти задаци додељени у складу са чл. 64. и 65.

Међутим, ако држава чланица одобри изузеће у складу са чланом 41. став 6, више се не примењује члан 80. став 1. тачка а) и та држава чланица је одговорна за надзор и извршење у погледу датог пружаоца услуга *ATM/ANS*, како је предвиђено у том изузећу.

Национални надлежни орган државе чланице у којој се налази аеродром одговоран је за те задатке у погледу сертификата аеродрома из члана 34. став 1. и сертификата оператера аеродрома из члана 37. став 1.

Тај национални надлежни орган такође је одговоран за задатке надзора и извршења у погледу организација одговорних за пружање услуга земаљског опслуживања или услуга *AMS* на том аеродрому.

У свим другим случајевима, за те задатке одговоран је национални надлежни орган државе чланице у којој физичко или правно лице које подноси захтев за сертификат или даје изјаву има главно место пословања или, ако нема главно место пословања, у којој има пребивалиште или место оснивања, осим ако делотворно обављање задатака у вези са сертификацијом, надзором и извршењем налаже да се ти задаци расподеле националном надлежном органу друге државе чланице у складу са детаљним правилима из става 14. тачка д).

Међутим, ако је тако предвиђено спроведбеним актима из става 15:

а) овлашћени лекари, ваздухопловно-медицински центри и лекари специјалисти опште медицине одговорни су за издавање лекарских уверења за пилоте из члана 21. став 1. и лекарских уверења за контролоре летења из члана 49. став 1;

б) организације за обуку кабинске посаде којима је издато одобрење у складу са чланом 24. и оператери ваздухоплова којима је издат сертификат у складу са чланом 30. одговорни су за издавање потврда кабинске посаде из члана 22.

5. Изузетно од става 4, државе чланице могу одлучити да њихови национални надлежни органи буду заједнички одговорни за задатке у вези са сертификацијом, надзором и извршењем у погледу оператера ваздухоплова који обавља јавни авио-превоз ако су испуњена оба следећа услова:

а) таква заједничка одговорност предвиђена је у споразуму који је закључен између тих држава чланица пре 1. јануара 1992. године;

б) те државе чланице обезбедиле су да њихови национални надлежни органи делотворно обављају те задатке у складу са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње.

Најкасније до 12. марта 2019. године дате државе чланице обавештавају Комисију и Агенцију о својој одлуци о заједничкој одговорности и пружају им све релевантне информације, нарочито у вези са споразумом из тачке а) и мерама које су предузете како би се обезбедило да се ти задаци обављају делотворно у складу са тачком б).

Ако Комисија, након консултовања са Агенцијом, сматра да услови наведени у подставу 1. нису испуњени, Комисија доноси спроведбене акте којима се утврђује њена одлука о томе. Након што Комисија обавести дате државе чланице о таквим спроведбеним актима, те државе чланице без одлагања мењају или укидају своју одлуку о заједничкој одговорности и о томе обавештавају Комисију и Агенцију.

Агенција уноси у базу података из члана 74. све одлуке Комисије и држава чланица о којима је обавештена у складу са овим ставом.

6. Надзор који спроводе Агенција и национални надлежни органи мора да буде континуиран и заснован на приоритетима постављеним с обзиром на ризике за цивилно ваздухопловство.

7. Приликом обављања инспекцијских прегледа на платформи из става 2. тачка ц), Агенција сарађује са националним надлежним органом државе чланице на чијој територији се обавља инспекцијски преглед на платформи.

8. Агенција управља и користи се алатима и поступцима неопходним за прикупљање, размену и анализирање информација повезаних са безбедношћу које се добијају од инспекцијских прегледа на платформи из става 2. тачка ц).

9. Да би олакшали делотворно извршавање својих задатака повезаних са сертификацијом, надзором и извршењем, Комисија, Агенција и национални надлежни органи размењују релевантне информације, укључујући информације о могућим или утврђеним прекршајима.

10. Агенција подстиче заједничко тумачење и примену захтева садржаних у овој уредби и у делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње, између осталог, изградом смерница из члана 76. став 3. уз консултовање са националним надлежним органима.

11. Свако правно или физичко лице које је предмет ове уредбе може да обавести Агенцију о наводним разликама у примени правила између држава. Ако такве разлике озбиљно ометају активности тих лица или на други начин изазивају значајне потешкоће, Агенција и национални надлежни органи датих држава чланица сарађују како би решили и, по потреби, отклонили те разлике без одлагања. Ако се те разлике не могу отклонити, Агенција тај предмет подноси Комисији.

12. Агенција и национални надлежни органи предузимају неопходне и делотворне мере за повећање и подстицање свести о безбедности цивилног ваздухопловства и шире информације повезане са безбедношћу које су релевантне за спречавање удеса и незгода.

13. У погледу задатака Агенције који се односе на сертификацију, надзор и извршење на основу ове уредбе, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128. којим се утврђују детаљна правила у вези са:

а) условима за спровођење сертификације и за спровођење истрага, инспекцијских прегледа, провера и других активности контроле које су неопходне за обезбеђивање делотворног надзора Агенције над физичким и правним лицима, производима, деловима, опремом, системима *ATM/ANS* и саставним елементима *ATM/ANS*, уређајима за симулирање летења и аеродромима који су предмет ове уредбе;

б) условима под којима Агенција спроводи инспекцијске прегледе на платформи и приземљење ваздухоплова ако ваздухоплов, његов оператер или његова посада не испуњавају захтеве из ове уредбе или из делегираних и спроведбених аката донетих на основу ње;

ц) условима у складу са којим се активности уређене Поглављем III могу забранити, ограничити или могу важити под одређеним условима у интересу безбедности;

д) условима под којима Агенција у складу са чланом 76. став 6. издаје и шири обавезне информације и препоруке како би се обезбедила безбедност активности уређених Поглављем III;

е) условима под којима Агенција издаје и шири обавезне информације у складу са чланом 77, како би се обезбедила континуирана пловидбеност и усклађеност производа, делова, неутраћене опреме и опреме за даљинско управљање ваздухопловом са животном средином, као и у вези са условима за

одобравање алтернативних начина усаглашавања са тим обавезним информацијама;

ф) условима и поступцима под којима Агенција обавља акредитацију квалификованог субјекта у сврху члана 69.

14. Да би се обезбедило једнообразно спровођење и усклађеност са ст. 2-9. овог члана у погледу задатака националних надлежних органа који се односе на сертификацију, надзор и извршење на основу ове уредбе, Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) правилима и поступцима за спровођење сертификације и за спровођење истрага, инспекцијских прегледа, провера и других активности контроле које су неопходне за обезбеђивање делотворног надзора националних надлежних органа над физичким и правним лицима, производима, деловима, опремом, системима *ATM/ANS* и саставним елементима *ATM/ANS*, уређајима за симуирање летења и аеродромима који су предмет ове уредбе;

б) правилима и поступцима под којима национални надлежни орган спроводи инспекцијске прегледе на платформи и приземљење ваздухоплова када ваздухоплов, његов оператер или његова посада не испуњавају захтеве из ове уредбе или из делегираних и спроведбених аката донетих на основу ње;

ц) правилима и поступцима у складу са којим се активности уређене у Поглављу III могу забранити, ограничити или подвргнути одређеним условима у интересу безбедности;

д) у вези са ставом 4, правилима и поступцима за расподелу одговорности између националних надлежних органа са циљем обезбеђивања делотворног обављања задатака који се односе на сертификацију, надзор и извршење;

е) правилима и поступцима под којима национални надлежни орган обавља акредитацију квалификованог субјекта у сврху члана 69.

Наведени спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

15. Да би се обезбедило једнообразно спровођење и усклађеност са ст. 2-9. овог члана у погледу задатака Агенције и националних надлежних органа који се односе на сертификацију, надзор и извршење на основу ове уредбе, Комисија, на основу начела утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе о:

а) правилима и поступцима за прикупљање, размену и ширење релевантних информација између Комисије, Агенције и националних надлежних органа ради делотворног обављања њихових задатака повезаних са сертификацијом, надзором и извршењем, укључујући информације о могућим или утврђеним прекршајима;

б) правилима и поступцима за стручне квалификације особља Агенције и националних надлежних органа укључених у задатке сертификације, надзора и извршења, као и организација укључених у њихову обуку;

ц) правилима и поступцима за администрацију и системе управљања Агенције и националних надлежних органа који се односе на извршавање задатака сертификације, надзора и извршења;

д) у погледу става 4. овог члана, правилима и поступцима за расподелу одговорности овлашћеним лекарима и ваздухопловно-медицинским центрима у

сврху издавања лекарских уверења за пилоте и лекарских уверења за контролоре летења, као и условима под којима се такве одговорности дају лекарима специјалистима опште медицине, са циљем обезбеђивања делотворног обављања задатака који се односе на лекарска уверења за пилоте и контролоре летења;

е) у погледу става 4. овог члана, правилима и поступцима за расподелу одговорности организацијама за обуку кабинске посаде и оператерима ваздухоплова у сврху издавања потврда кабинске посаде, са циљем обезбеђивања делотворног обављања задатака који се односе на сертификацију кабинске посаде.

Наведени спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

Члан 63.

Скуп европских ваздухопловних инспектора

1. У сарадњи са националним надлежним органима Агенција успоставља механизам за добровољно удруживање и размену инспектора и другог особља са стручним знањима која су релевантна за обављање задатака сертификације и надзора на основу ове уредбе.

У ту сврху, Агенција у сарадњи са националним надлежним органима, утврђује потребне профиле у погледу стручних квалификација и искуства на основу којих ти органи и Агенција именују, у зависности од доступности, кандидате за учествовање у механизму за удруживање и размену у својству европских ваздухопловних инспектора.

2. Агенција и сваки национални надлежни орган може захтевати помоћ од скупа европских ваздухопловних инспектора у обављању активности надзора и сертификације. Агенција координира одговоре на те захтеве и развија одговарајуће поступке у ту сврху, уз консултовање са националним надлежним органима.

3. Европски ваздухопловни инспектори обављају своје активности надзора и сертификације под контролом и одговорношћу Агенције или националног надлежног органа који је захтевао њихову помоћ, као и према њиховим упутствима.

4. Трошкове помоћи коју пружају европски ваздухопловни инспектори сноси орган који је захтевао помоћ.

Тај орган може одлучити да финансира такву помоћ од наплаћених и прикупљених накнада на основу правила утврђених у складу са ставом б. тачка ц) од правних или физичких лица која подлежу активностима сертификације и надзора које обављају ти европски ваздухопловни инспектори.

У том случају, тај орган преноси прикупљени износ органу који је пружио помоћ.

5. Све изјаве, записници и извештаји европских ваздухопловних инспектора који обављају своје активности у складу са овим чланом третирају се у свим аспектима као еквивалентни оним које обављају национални инспектори и представљају прихватљив доказ у административним или судским поступцима.

6. Кад је реч о механизму за удруживање и размену из става 1. овог члана, Комисија може донети спроведбене акте којима се утврђују детаљна правила у погледу:

а) правила и поступака у складу са којим Агенција и национални надлежни органи захтевају, примају или пружају помоћ посредством тог механизма;

б) правила и поступака за давање одобрења европским ваздухопловним инспекторима и детаљних правила која се на њих односе ако пружају такву помоћ;

ц) правила и поступака за утврђивање и прикупљање накнада из става 4. овог члана.

Наведени спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

Члан 64.

Прерасподела одговорности на захтев држава чланица

1. Држава чланица може захтевати од Агенције да обавља задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење из члана 62. став 2. у погледу неког или свих физичких и правних лица, ваздухоплова, опреме аеродрома од утицаја на безбедност, система *ATM/ANS* и саставних елемената *ATM/ANS*, уређаја за симулирање летења и аеродрома за које је дотична држава чланица одговорна према овој уредби и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу те уредбе.

Након што Агенција прихвати такав захтев, она постаје надлежни орган одговоран за задатке који су обухваћени тим захтевом, а држава чланица која је упутила захтев ослобађа се одговорности за те задатке.

У вези са вршењем те одговорности Агенције за дате задатке, примењују се поглавља IV и V.

2. Држава чланица може захтевати од друге државе чланице да обавља задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење из члана 62. став 2. у погледу неког или свих физичких и правних лица, ваздухоплова, опреме аеродрома од утицаја на безбедност, система *ATM/ANS* и саставних елемената *ATM/ANS*, уређаја за симулирање летења и аеродрома за које је дата држава чланица одговорна према овој уредби и према делегираним и спроведбеним актима донетим на основу те уредбе.

Након што држава чланица прихвати такав захтев, она постаје одговорна за задатке који су обухваћени тим захтевом, а држава чланица која је упутила захтев ослобађа се одговорности за те задатке.

У вези са вршењем одговорности за задатке који су прерасподељени у складу са овим ставом, примењују се поглавља II и IV и чл. 131. и 132, као и важеће одредбе националног закона државе чланице која прихвата захтев.

3. Кад је реч о извршењу, држава чланица која је прихватила захтев или Агенција одговорна је само за питања која се односе на поступке који доводе до доношења одлука националних надлежних органа те државе чланице или Агенције, као и за питања која су у вези са задацима сертификације и надзора прерасподељеним у складу са овим чланом и са применом тих одлука. За сва друга питања у вези са извршењем, расподела одговорности која се предвиђа у овој уредби и у делегираним и спроведбеним актима донетим на основу те уредбе остаје непромењена.

4. Агенција или држава чланица, у зависности од случаја, прихвата само захтев из ст. 1. и 2. ако Агенција или национални надлежни орган одговарајуће

државе чланице сматра да поседује неопходне ресурсе и да може делотворно вршити одговорности у вези са датим задацима.

5. Када држава чланица жели да примени ст. 1. или 2, она закључује са Агенцијом или са другом државом чланицом, у зависности од случаја, детаљне аранжмане који се односе на прераспodelу одговорности за те задатке. Пре него што се ти детаљни аранжмани финализују, обављају се консултације о тим аранжманима са заинтересованим физичким и правним лицима на које се прераспodelа односи, односно са Агенцијом у случају прераспodelе из става 2. У тим детаљним аранжманима морају се, као минимум, јасно утврдити задаци који се прераспodelују и обухватити правни, практични и административни договори неопходни за обезбеђивање уредног преноса и делотворног и непрекинутог наставка обављања задатака у складу са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње, као и несметаног наставка активности које су дата физичка и правна лица преузела. Детаљни аранжмани такође укључују одредбе о преносу релевантне техничке евиденције и документације.

Агенција и дотична држава чланица или дотичне државе чланице, у зависности од случаја, старају се о томе да се прераспodelа одговорности за задатке спроводи у складу са тим детаљним аранжманима.

6. Агенција ставља на располагање, посредством базе података установљене на основу члана 74, списак држава чланица које су примениле ст. 1. и 2. овог члана. На том списку морају бити јасно одређени прераспodelени задаци и надлежни орган одговоран за задатке након њихове прераспodelе.

Агенција узима у обзир прераспodelу одговорности за задатке приликом спровођења инспекцијских прегледа и других активности контроле у складу са чланом 85.

7. Прераспodelе одговорности на основу овог члана не доводе у питање права и обавезе држава чланица према Чикашкој конвенцији.

Ако држава чланица, у складу са овим чланом, прераспodelује одговорност за задатке који су јој додељени Чикашком конвенцијом, она обавештава ИСАО о чињеници да Агенција или друга држава чланица у њено име обавља функције и дужности које јој припадају према Чикашкој конвенцији.

8. Држава чланица која је прераспodelила одговорност за задатке Агенцији или другој држави чланици у складу са ст. 1. или 2, у сваком тренутку може одлучити да опозове одлуку о прераспodelи. У том случају ст. 4, 5, 6. и став 7. подстав 2. примењују се *mutatis mutandis*.

Члан 65.

Прераспodelа одговорности на захтев организација које послују у више од једне државе чланице

1. Изузетно од члана 62. став 4, организација може захтевати да Агенција поступа као надлежни орган одговоран за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у односу на ту организацију, ако та организација поседује сертификат или испуњава услове за подношење захтева за сертификат националном надлежном органу из једне државе чланице у складу са Поглављем III, али и ако она поседује или има намеру да поседује значајан део објеката и особља који су обухваћени тим сертификатом и који се налазе у једној држави чланици или више њих.

Такав захтев могу, такође, поднети две или више организација које чине део једне пословне групације, од којих свака има главно место пословања у различитим државама чланицама и свака поседује сертификат или испуњава услове за подношење захтева за сертификат у складу са Поглављем III за исту врсту ваздухопловне активности.

2. Захтев из става 1. дотичне организације шаљу Агенцији и националним надлежним органима држава чланица у којима имају своја главна места пословања.

Након пријема таквог захтева, Агенција и дотични национални надлежни органи консултују се међусобно без непотребног одлагања и, по потреби, траже додатне ставове од организација које су поднеле захтев. У тим консултацијама Агенција и национални надлежни органи посебну пажњу посвећују ангажовању инспектора и другог особља који су на располагању дотичним националним надлежним органима у случају споразума о прерасподели.

Ако након тих консултација Агенција или дотични национални надлежни орган сматра да би такав захтев имао штетан утицај на њихову способност делотворног обављања задатака у вези са сертификацијом, надзором и извршењем у складу са овом уредбом и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ове уредбе, или да би на други начин штетно утицао на делотворно функционисање органа, Агенција или дотични национални надлежни орган, у року од 180 дана од дана пријема таквог захтева, обавештава заинтересоване организације о томе да сматра да би тај захтев имао такав штетан утицај, уз достављање свог образложења. Тај допис се доставља и другој страни. У том случају, сматра се да је захтев одбијен.

3. Изузев ако је захтев одбијен у складу са ставом 2, Агенција и дати национални надлежни органи закључују детаљне аранжмане у вези са прерасподелом одговорности за одговарајуће задатке. Пре него што се ти детаљни аранжмани финализују, обављају се консултације о тим аранжманима са организацијама које су од Агенције захтевале да поступа као њихов надлежни орган. У тим детаљним аранжманима морају се, као минимум, јасно утврдити задаци који се прерасподељују и обухватити правни, практични и административни договори неопходни за обезбеђивање уредног преноса и делотворног и непрекинутог наставка обављања задатака у складу са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње, као и несметаног наставка активности које су дате организације преузеле. Детаљни аранжмани такође укључују одредбе о преносу релевантне техничке евиденције и документације.

Агенција и дотична држава чланица или дотичне државе чланице, у зависности од случаја, старају се о томе да се прерасподела одговорности за задатке спроводи у складу са тим детаљним аранжманима. Приликом спровођења тих аранжмана Агенција ангажује, у мери у којој је то могуће, инспекторе и друго особље који су на располагању у државама чланицама.

4. Након закључивања детаљних аранжмана у складу са ставом 3, Агенција постаје надлежни орган одговоран за задатке који су обухваћени тим захтевом, а држава чланица или државе чланице које су упутиле захтев ослобађају се одговорности за те задатке. У вези са извршавањем одговорности Агенције за задатке који су прерасподељени, примењују се поглавља IV и V.

5. Члан 64. ст. 3, 6. и 7. примењују се *mutatis mutandis* на сваку прерасподелу одговорности за задатке у складу са овим чланом.

6. Организације у погледу којих Агенција поступа као надлежни орган у складу са овим чланом могу захтевати да државе чланице у којима те организације имају главно место пословања поново преузму одговорност за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у вези са тим организацијама. У том случају, члан 64. ст. 4-7. примењује се *mutatis mutandis*.

Члан 66.

Механизам пружања подршке надзору

1. Ако су испуњени сви следећи услови:

а) резултати инспекцијских прегледа и других активности контроле које спроводи Агенција у складу са чланом 85. указују на озбиљну и сталну неспособност државе чланице да делотворно обавља одређене или све задатке у вези са сертификацијом, надзором и извршењем на основу ове уредбе;

б) Комисија је захтевала да дата држава чланица отклони недостатке који су утврђени у складу са тачком а);

ц) држава чланица није отклонила недостатке на задовољавајући начин, а проистекла ситуација угрожава безбедност цивилног ваздухопловства, дотична држава чланица и Агенција, на захтев Комисије, заједно успостављају привремени програм техничке подршке са циљем отклањања утврђених недостатака и пружања помоћи датој држави чланици, који се односи на поновно успостављање њене способности да обавља задатке сертификације, надзора и извршења који су обухваћени овом уредбом до краја фазе пружања подршке. Тај програм техничке подршке обухвата, нарочито, временски распоред програма, планирање и извршавање задатака сертификације, надзора и извршења у случајевима када су утврђени недостаци, обуке и стручне квалификације одговарајућих инспектора и особља, као и организацију рада националног надлежног органа дате државе чланице, ако то има непосредан утицај на утврђене недостатке.

2. Дотична држава чланица је одговорна за спровођење програма техничке подршке ради отклањања утврђених недостатака. У ту сврху, дотична држава чланица сарађује са Агенцијом приликом спровођења тог програма техничке подршке, између осталог давањем свих неопходних упутстава националним надлежним органима и пружањем свих материјалних средстава неопходних за успешно спровођење програма подршке.

Током спровођења програма техничке подршке дотична држава чланица остаје одговорна за задатке сертификације, надзора и извршења у складу са чланом 62. став 2. ове уредбе. Агенција сноси сопствене трошкове када пружа помоћ дотичној држави чланици.

Приликом спровођења програма техничке подршке, ако је потребно и имајући у виду природу недостатака, дотична држава чланица ангажује скуп европских ваздухопловних инспектора који је успостављен у складу са чланом 63, квалификоване субјекте у складу са чланом 69. и користи могућност обуке која је предвиђена на основу члана 92.

3. Агенција доставља Комисији и другим државама чланицама ажуриране информације о напретку који је остварен у спровођењу програма техничке подршке.

4. Дотична држава чланица улаже све могуће напоре како би поново успоставила своју способност за обављање задатака сертификације, надзора и извршења на основу ове уредбе. Ако дотична држава чланица увиди да се

програм техничке подршке не може спровести како је планирано, она о томе обавештава Комисију и прерасподељује своје одговорности за задатке сертификације, надзора и извршења Агенцији или другој држави чланици у складу са чланом 64. или предузима друге мере за решавање недостатака. Обим прерасподеле ограничен је на оно што је заиста неопходно да би се решили утврђени недостаци. Агенција уноси информације о задацима који су прерасподељени у базу података установљену на основу члана 74. и објављује те информације.

5. Овим чланом се не доводи у питање примена других мера, укључујући члан 67. ове уредбе и Уредбу (ЕЗ) бр. 2111/2005.

Члан 67.

Важење и признавање сертификата и изјава

1. Сертификати које издаје Агенција или национални надлежни органи, као и изјаве које дају физичка и правна лица у складу са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње, подлежу искључиво правилима, условима и поступцима утврђеним у овој уредби и националним административним захтевима, а важе и признају се у свим државама чланицама без додатних захтева или оцена.

2. Ако Комисија сматра да правно или физичко лице којем је издат сертификат или које је дало изјаву више не поступа у складу са важећим захтевима из ове уредбе или из делегираних и спроведбених аката донетим на основу ње, Комисија на основу препоруке Агенције захтева да држава чланица која је одговорна за надзор тог лица предузме корективне и заштитне мере, укључујући ограничавање или суспензију сертификата. Комисија доноси спроведбене акте који садрже ту одлуку. Ти спроведбени акти доносе се у складу са саветодавним поступком из члана 127. став 2. Из нарочито оправданих и крајње хитних разлога у вези са безбедношћу ваздухопловства, Комисија доноси спроведбене акте који се одмах примењују у складу са поступком из члана 127. став 4.

Од датума од којег тај спроведбени акт производи дејство, дати сертификат или изјава, изузетно од става 1, више нису важећи и признати у свим државама чланицама.

3. Када Комисија сматра да је држава чланица из става 2. предузела одговарајуће корективне и заштитне мере, она доноси одлуку, на основу препоруке Агенције, да су дати сертификат или изјава поново важећи и признати у свим државама чланицама, у складу са ставом 1.

Комисија доноси спроведбене акте који садрже ту одлуку. Ти спроведбени акти доносе се у складу са саветодавним поступком из члана 127. став 2. Из нарочито оправданих и крајње хитних разлога у вези са безбедношћу ваздухопловства, Комисија доноси спроведбене акте који се одмах примењују у складу са поступком из члана 127. став 4.

4. Овај члан не доводи у питање Уредбу (ЕЗ) бр. 2111/2005.

Члан 68.

Прихватање сертификације коју обавља трећа земља

1. Агенција и национални надлежни органи могу издати сертификате предвиђене у овој уредби, као и у делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње, на основу сертификата издатих у складу са законима треће земље,

или могу прихватити сертификате и другу релевантну документацију којом се потврђује усклађеност са правилима цивилног ваздухопловства, а који су издати у складу са законима треће земље, ако је таква могућност предвиђена:

а) у међународним споразумима закљученим између Уније и треће земље који се односе на признавање сертификата;

б) у делегираним актима донетим на основу става 3; или

ц) у одсуству међународног споразума и одговарајућег делегираног акта како је наведено у тач. а) и б) овог става и не доводећи у питање члан 140. став 6. ове уредбе, у споразуму који се односи на признавање сертификата закљученом између државе чланице и треће земље пре ступања на снагу Уредбе (ЕЗ) бр. 1592/2002, о којем су Комисија и друге државе чланице обавештене у складу са чланом 9. став 2. тачка а) Уредбе (ЕЗ) бр. 1592/2002 или чланом 12. став 2. тачка а) Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008.

2. Да би се остварило и задржало поверење у регулаторни систем трећих земаља, Агенција је овлашћена да спроводи неопходне техничке процене и оцене закона трећих земаља и иностраних ваздухопловних органа. У сврху спровођења таквих процена и оцена, Агенција може закључивати радне аранжмане у складу са чланом 90. став 2.

3. Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128. којима се утврђују детаљна правила у погледу прихватања сертификата и друге документације којом се потврђује усклађеност са правилима цивилног ваздухопловства, а који су издати у складу са законима треће земље и обезбеђује ниво безбедности еквивалентан оном који је предвиђен у овој уредби, укључујући услове и поступке за остваривање и задржавање поверења у регулаторне системе трећих земаља.

Члан 69.

Квалификовани субјекти

1. Агенција и национални надлежни органи своје задатке који се односе на сертификацију и надзор на основу ове уредбе могу доделити квалификованим субјектима који су, у складу са делегираним актима из члана 62. став 13. тачка ф) или спроведбеним актима из члана 62. став 14. подстав 1. тачка е), акредитовани као усклађени са критеријумима утврђеним у Анексу VI.

Не доводећи у питање став 4, Агенција и национални надлежни органи који ангажују квалификоване субјекте успостављају систем за ту акредитацију и оцену усклађености квалификованих субјеката са тим критеријумима, у моменту акредитације и непрекидно након тога.

Акредитацију квалификованог субјекта обавља појединачно Агенција или национални надлежни орган, или обављају заједно два или више националних надлежних органа или обављају заједно Агенција и један или више националних надлежних органа.

2. Агенција или национални надлежни орган, односно органи, у зависности од случаја, мењају, ограничавају, суспендују или укидају акредитацију квалификованог субјекта коју су доделиле ако тај субјект више не поступа у складу са критеријумима утврђеним у Анексу VI.

3. Агенција или надлежни национални орган или органи који врше акредитацију квалификованог субјекта могу му доделити право да издаје, обнавља, мења, ограничи, суспендује и укида сертификате, односно да прима

изјаве, у име Агенције или националног надлежног органа. То право се уноси у обим акредитације.

4. Агенција и национални надлежни орган признају, без додатних техничких захтева или оцена, акредитације квалификованих субјеката које је доделила Агенција и други национални надлежни органи у складу са ставом 1.

Међутим, Агенција и национални надлежни органи нису у обавези да употребљавају пун обим акредитације коју је том квалификованом субјекту доделио други национални надлежни орган или Агенција, нити да употребљавају пун обим права која је том квалификованом субјекту доделио други национални надлежни орган или Агенција у складу са ставом 3.

5. Агенција и национални надлежни органи размењују информације о акредитацијама које су доделили, ограничили, суспендовали и укинули, укључујући информације о додељеном обиму акредитације и додељеним правима. Агенција ставља на располагање те информације посредством базе података из члана 74.

Члан 70.

Заштитне одредбе

1. Ова уредба и делегирани и спроведбени акти донети на основу ње не спречавају државу чланицу да непосредно реагује на проблем који је у вези са безбедношћу цивилног ваздухопловства, ако су испуњени сви следећи услови:

а) проблем обухвата озбиљан ризик за безбедност ваздухопловства и потребно је да та држава чланица предузме хитне мере да би га решила;

б) држава чланица нема могућност да реши проблем на одговарајући начин у складу са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу те уредбе;

ц) предузета мера је сразмерна озбиљности проблема.

У том случају, дотична држава чланица одмах обавештава Комисију, Агенцију и друге државе чланице, посредством базе података која је установљена на основу члана 74, о мерама које је предузела, њиховом трајању и разлозима за њихово предузимање.

2. Након што Агенција прими обавештење из става 1. овог члана, она без непотребног одлагања процењује да ли су испуњени услови утврђени у ставу 1. овог члана. Агенција уноси резултате те процене у базу података која је установљена у складу са чланом 74.

Ако Агенција сматра да су ти услови испуњени, она без непотребног одлагања процењује да ли може да реши проблем који је утврдила држава чланица доношењем одлука из члана 76. став 4. подстав 1, чиме се отклања потреба да држава чланица предузме мере. Ако Агенција сматра да може решити проблем на тај начин, она доноси одговарајућу одлуку о томе и о њој обавештава државе чланице посредством базе података која је установљена на основу члана 74. Ако сматра да се проблем не може решити на тај начин, Агенција упућује препоруку Комисији да измени све делегиране или спроведбене акте донете на основу ове уредбе на начин који сматра неопходним с обзиром на примену става 1. овог члана.

Ако Агенција сматра да ти услови нису испуњени, она без непотребног одлагања упућује препоруку Комисији у вези са резултатима те процене. Агенција уноси ту препоруку у базу података која је установљена у складу са чланом 74.

3. Узимајући у обзир препоруку Агенције из става 2. подстав 3, Комисија процењује да ли су испуњени услови утврђени у ставу 1.

4. Ако сматра да ти услови нису испуњени или ако одступа од резултата процене Агенције, Комисија без непотребног одлагања доноси спроведбене акте који садрже њену одлуку и у којима се наводе њени налази о томе. Ти спроведбени акти се објављују у Службеном листу Европске уније и Агенција их уноси у базу података која је установљена у складу са чланом 74.

Након обавештења о спроведбеном акту којим се потврђује да ти услови нису испуњени, дотична држава чланица одмах укида меру коју је предузела у складу са ставом 1.

Члан 71.

Одредбе о флексибилности

1. Сваком физичком или правном лицу које је предмет ове уредбе државе чланице могу одобрити изузеће од захтева који се примењују на то лице у складу са Поглављем III, изузев основних захтева утврђених у том поглављу или у делегираним и спроведбеним актима донетим на основу тог поглавља, у случају хитних непредвиђених околности које утичу на та лица, односно хитних оперативних потреба тих лица, ако су испуњени сви следећи услови:

а) те околности или потребе није могуће решити на одговарајући начин уз поштовање важећих захтева;

б) обезбеђени су безбедност, заштита животне средине и усклађеност са важећим основним захтевима, кад је потребно применом мера за ублажавање;

ц) држава чланица је, колико год је то могуће, ублажила свако потенцијално нарушавање тржишних услова као последицу одобравања изузећа; и

д) изузеће је ограничено у обиму и трајању у мери која је заиста неопходна и примењује се на недискриминаторни начин.

У том случају, дотична држава чланица одмах обавештава Комисију, Агенцију и друге државе чланице, посредством базе података која је установљена на основу члана 74, о изузећу које је одобрила, његовом трајању, разлозима за његово одобравање и, ако је потребно, о неопходним мерама за ублажавање које се примењују.

2. Ако је изузеће из става 1. овог члана одобрено у трајању дужем од осам узастопних месеци или ако је држава чланица одобрила исто изузеће узастопно, а укупно трајање тог изузећа прелази осам месеци, Агенција процењује да ли су испуњени услови наведени у ставу 1. овог члана и у року од три месеца од датума пријема последњег обавештења из става 1. овог члана доставља препоруку Комисији у погледу резултата те процене. Агенција уноси ту препоруку у базу података која је установљена у складу са чланом 74.

У том случају, Комисија процењује да ли су ти услови испуњени, узимајући у обзир дату препоруку. Ако сматра да ти услови нису испуњени или ако одступа од резултата процене Агенције, Комисија у року од три месеца од дана пријема те препоруке доноси спроведбени акт који садржи њену одлуку о томе. Ти спроведбени акти се објављују у Службеном листу Европске уније и Агенција их уноси у базу података која је установљена у складу са чланом 74.

Након обавештења о спроведбеном акту којим се потврђује да ти услови нису испуњени, дотична држава чланица одмах укида изузеће које је одобрила у складу са ставом 1. овог члана.

3. Ако држава чланица сматра да се усклађеност са важећим основним захтевима наведеним у анексима може доказати другим средствима од оних која су утврђена у делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ове уредбе, као и да та средства представљају значајне предности у погледу безбедности цивилног ваздухопловства или ефикасности за лица која подлежу овој уредби, односно за дате органе, она може доставити Комисији и Агенцији, посредством базе података успостављене на основу члана 74, образложени захтев за измену одговарајућих делегираних и спроведбених аката како би се омогућило коришћење тих других средстава.

У том случају, Агенција без непотребног одлагања доставља препоруку Комисији о томе да ли захтев државе чланице испуњава услове утврђене у подставу 1. Ако је то потребно због примене овог става, Комисија без одлагања разматра измене одговарајућих делегираних или спроведбених аката, узимајући у обзир дату препоруку.

Члан 72.

Прикупљање, размена и анализа информација

1. Комисија, Агенција и национални надлежни органи размењују све информације које су им на располагању у контексту примене ове уредбе и делегираних и спроведбених аката донетих на основу ње, а које су од значаја за друге стране у погледу извршавања њихових задатака на основу ове уредбе. Надлежни органи држава чланица којима је поверено истраживање удеса и незгода у цивилном ваздухопловству или анализирање догађаја, такође имају право приступа тим информацијама ради извршавања њихових задатака. Те информације могу се такође дистрибуирати заинтересованим странама у складу са спроведбеним актима из става 5.

2. Не доводећи у питање уредбе (ЕУ) бр. 996/2010 и (ЕУ) бр. 376/2014, Агенција на нивоу Уније координира прикупљање, размену и анализу информација о питањима која спадају у област примене ове уредбе, укључујући оперативне податке о лету. У ту сврху, Агенција може склопити аранжмане о прикупљању, размени и анализи информација са физичким и правним лицима која подлежу овој уредби, односно са удружењима тих лица. Приликом прикупљања, размене и анализе информација и склапања таквих аранжмана, односно њиховог спровођења, Агенција ограничава административно оптерећење датих лица колико год је то могуће и обезбеђује одговарајућу заштиту информација, укључујући све податке о личности који су садржани у њима, у складу са ставом 6. овог члана, чланом 73. став 1. и чл. 123. и 132. ове уредбе.

3. Агенција, на захтев, помаже Комисији у управљању Европском централном базом података из члана 8. Уредбе (ЕУ) бр. 376/2014.

4. На захтев Комисије, Агенција анализира хитна или важна питања која спадају у област примене ове уредбе. Ако је потребно, национални надлежни органи сарађују са Агенцијом у сврху спровођења такве анализе.

5. Комисија доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљна правила за размену информација из става 1. овог члана између Комисије, Агенције и националних надлежних органа и за дистрибуирање таквих информација заинтересованим странама. Наведени спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

Детаљним правилима из подстава 1. овог става узима се у обзир потреба да се:

а) физичким и правним лицима која су предмет ове уредбе пруже информације које су им потребне ради обезбеђивања усклађености са циљевима утврђеним у члану 1. и унапређивања тих циљева;

б) ограничи ширење и употреба информација на оно што је заиста неопходно за остваривање циљева утврђених у члану 1;

ц) спречи стављање на располагање информација или њихова употреба ради приписивања кривице или одговорности, не доводећи у питање важеће национално кривично законодавство.

6. Комисија, Агенција и национални надлежни органи, као и физичка и правна лица и удружења тих лица из става 2. овог члана, предузимају неопходне мере у складу са законом Уније и националним законом за обезбеђивање одговарајуће поверљивости информација које приме на основу овог члана. Овим ставом се не доводе у питање било који строжи захтеви поверљивости који су предвиђени у уредбама (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 или у другом законодавству Уније.

7. Да би се шира јавност информисала о свеукупном нивоу безбедности цивилног ваздухопловства у Унији, Агенција једном годишње објављује извештај о безбедности, као и онда када то захтевају посебне околности. Тај извештај садржи анализу општег стања безбедности на начин који је једноставан и лак за разумевање и у њему се наводи да ли постоје повећани безбедносни ризици.

Члан 73.

Заштита извора информација

1. Када се информације из члана 72. ст. 1. и 2. достављају националном надлежном органу, извор таквих информација штити се у складу са важећим законом Уније и националним законом о заштити извора информација које се односе на безбедност цивилног ваздухопловства. Ако такве информације Комисији или Агенцији доставља физичко лице, извор тих информација се не открива, а лични подаци о том извору се не бележе заједно са достављеним информацијама.

2. Не доводећи у питање важеће национално кривично законодавство, државе чланице се уздржавају од покретања поступака у погледу ненамерног или несвесног кршења закона за које су сазнале само зато што су им достављене информације о тим кршењима на основу ове уредбе и делегираних и спроведбених аката донетих на основу те уредбе.

Подстав 1. се не примењује у случајевима намерне грешке или у случајевима јасног, тешког и озбиљног занемаривања очигледног ризика и потпуног недостатка професионалне одговорности да се поступи са пажњом која је очигледно потребна у одређеним околностима, чиме се изазива предвидива штета по лица или имовину или се озбиљно угрожава ниво безбедности у цивилном ваздухопловству.

3. Државе чланице могу задржати или усвојити мере за јачање заштите извора информација из става 1.

4. Запослени и уговорно особље који достављају информације у оквиру примене ове уредбе и делегираних и спроведбених аката донетих на основу те

уредбе не смеју због информација које достављају трпети било какве последице од стране послодавца или организације за коју пружају услуге.

Подстав 1. се не примењује у случајевима намерне грешке или у случајевима јасног, тешког и озбиљног занемаривања очигледног ризика и потпуног недостатка професионалне одговорности да се поступи са пажњом која је очигледно потребна у одређеним околностима, чиме се изазива предвидива штета по лица или имовину или се озбиљно угрожава безбедност ваздухопловства.

5. Овај члан не спречава Комисију, Агенцију и државе чланице да предузимају све мере неопходне за одржавање или побољшање безбедности цивилног ваздухопловства.

6. Овим чланом се не доводе у питање правила о заштити извора информација која су утврђена у уредбама (ЕУ) бр. 996/2010 и (ЕУ) бр. 376/2014.

Члан 74.

Информациона база података

1. У сарадњи са Комисијом и националним надлежним органима Агенција успоставља и одржава информациону базу података која је неопходна за обезбеђивање делотворне сарадње између Агенције и националних надлежних органа о вршењу њихових задатака који се односе на сертификацију, надзор и извршење на основу ове уредбе.

Та база података обухвата информације о:

а) сертификатима које издају Агенција и национални надлежни органи и изјавама које они примају у складу са Поглављем III и чл. 64, 65. и 77-82;

б) сертификатима које издају и изјавама које примају квалификовани субјекти у име Агенције и националних надлежних органа у складу са чланом 69. став 3;

ц) акредитацијама које одобравају Агенција и национални надлежни органи квалификованим субјектима у складу са чланом 69, укључујући информације о обиму акредитације и додељеним правима;

д) мерама које предузимају државе чланице у складу са чланом 2. ст. 6. и 7, као и о одговарајућим одлукама Комисије;

е) одлукама које је донела држава чланица у складу са чланом 2. став 8;

ф) одлукама које су донеле државе чланице у складу са чланом 41. став 5;

г) прерасподели одговорности за задатке са држава чланица на Агенцију или другу државу чланицу у складу са чл. 64. и 65, укључујући детаље о задацима који су прерасподељени;

х) одлукама Комисије које су донете у складу са чланом 67;

и) обавештењима националних надлежних органа о појединачним распоредима времена летења који се достављају Агенцији на основу делегираних аката донетих у складу са чланом 32. став 1. тачка б), као и о одговарајућим мишљењима Агенције која су издата у складу са чланом 76. став 7;

ј) обавештењима држава чланица о предузетим мерама ради непосредне реакције на проблем који се односи на безбедност цивилног ваздухопловства и о одобравању изузећа, као и о одговарајућим препорукама Агенције и одлукама Комисије, у складу са чланом 70. став 1. и чланом 71. став 1;

к) захтевима држава чланица који се односе на друге начине усклађености са основним захтевима и о одговарајућим препорукама Агенције у складу са чланом 71. став 3;

л) обавештењима Агенције и одговарајућим одлукама Комисије у складу са чланом 76. став 4;

м) информацијама које су доступне националним надлежним органима и односе се на активности ваздухоплова који су укључени у операције које нису операције јавног авио-превоза;

н) информацијама повезаним са применом међународних стандарда и препоручене праксе из члана 90. став 4;

о) одлукама државе чланице и Комисије о којима је обавештено у складу са чланом 62. став 5, укључујући информације о задацима који се обављају заједнички;

п) изузећима које одобре државе чланице у складу са чланом 41. став 6. и о одговарајућим одлукама Комисије;

q) мерама Агенције које се односе на летове изнад зона сукоба и које се примењују у складу са чланом 88. став 3;

р) осталим информацијама које могу бити неопходне за обезбеђивање делотворне сарадње између Агенције и националних надлежних органа у вези са обављањем њихових задатака сертификације, надзора и извршења на основу ове уредбе.

2. Национални надлежни органи, овлашћени лекари и ваздухопловно-медицински центри посредством базе података такође размењују информације о здравственој способности пилота. Свака таква информација која представља податке о личности, укључујући здравствене податке, ограничава се на оно што је заиста неопходно за обезбеђивање делотворне сертификације и надзора пилота у складу са чланом 21.

3. Сви подаци о личности, укључујући здравствене податке, који су садржани у бази података чувају се не дуже него што је неопходно у сврхе за које су подаци прикупљени или за које се додатно обрађују.

4. Државе чланице и Агенција старају се о томе да су лица чији се подаци о личности обрађују у бази података обавештени о томе *ex ante*.

5. Државе чланице и Агенција могу ограничити обим права лица на која се односе подаци у погледу приступа, исправљања и брисања података о личности који су садржани у бази података у мери у којој је то заиста неопходно за заштиту безбедности цивилног ваздухопловства, у складу са чланом 23. Уредбе (ЕУ) бр. 2016/679 и члана 20. Уредбе (ЕЗ) бр. 45/2001.

6. Не доводећи у питање став 7, Комисија, Агенција, национални надлежни органи и сваки надлежни орган држава чланица којима је поверено истраживање удеса и незгода у цивилном ваздухопловству имају *on-line* и сигуран приступ свим информацијама које су садржане у бази података ради извршавања својих задатака.

Ако је потребно, Комисија и Агенција могу ширити одређене информације које су садржане у бази података заинтересованим странама или их учинити јавно доступним, осим информација из става 2.

Агенција у сваком случају чини јавно доступним информације које се односе на:

а) све сертификате који су издати и све изјаве које су примљене у складу са чланом 2. став 4;

б) све одлуке Комисије или државе чланице о којима је обавештена у складу са чланом 2. ст. 6. и 7;

ц) све одлуке државе чланице о којима је обавештена у складу са чланом 2. став 11. подстав 2.

7. Информације садржане у бази података заштићене су од неовлашћеног приступа одговарајућим алатима и протоколима. Приступ информацијама из става 2. и обелодањивање тих информација ограничено је на лица која су одговорна за сертификацију и надзор здравствене способности пилота у сврху извршавања њихових задатака на основу ове уредбе. Ограничени приступ овим информацијама може се одобрити и другим овлашћеним лицима у сврху обезбеђивања доброг функционисања базе података, нарочито у сврху њеног техничког одржавања. Лица овлашћена да имају приступ информацијама које садрже податке о личности претходно похађају обуку о важећем законодавству у области заштите података о личности и повезаним заштитним мерама.

8. Комисија доноси спроведбене акте којима се утврђују неопходна правила за функционисање и управљање базом података и детаљни захтеви у погледу:

а) техничких аспеката успостављања и одржавања базе података;

б) класификације информација које достављају Комисија, Агенција и национални надлежни органи ради уношења у базу података, укључујући облик и начин преношења таквих информација;

ц) редовних и стандардизованих ажурирања информација које су садржане у бази података;

д) детаљних аранжмана за ширење и објављивање одређених информација које су садржане у бази података у складу са ставом 6. овог члана;

е) класификације информација о здравственој способности пилота које достављају национални надлежни органи, овлашћени лекари и ваздухопловно - медицински центри ради уношења у базу података, укључујући облик и начин преношења таквих информација;

ф) детаљних аранжмана за заштиту информација које су садржане у бази података од неовлашћеног приступа, ограничавање приступа информацијама и заштиту свих података о личности који су садржани у бази података у складу са важећим законом Уније о заштити података о личности, нарочито у погледу случајног или незаконитог уништења, губитка, измене или обелодањивања;

г) максималног дозвољеног периода чувања података о личности који су садржани у бази података, укључујући информације о здравственој способности пилота које представљају податке о личности;

х) детаљних услова у складу са којима државе чланице и Агенција могу ограничити права лица на која се односе подаци у погледу приступа, исправљања и брисања података о личности који су садржани у бази података за сврхе става 5. овог члана.

Наведени спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

ПОГЛАВЉЕ V
АГЕНЦИЈА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ЗА БЕЗБЕДНОСТ ВАЗДУШНОГ
САОБРАЋАЈА

ОДЕЉАК I
Задаци

Члан 75.

Оснивање и функције Агенције

1. Оснива се Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја.

2. У сврхе обезбеђивања доброг функционисања и развоја цивилног ваздухопловства у Унији у складу са циљевима утврђеним у члану 1, Агенција:

а) преузима сваки задатак и формулише мишљења о свим питањима која су обухваћена овом уредбом;

б) помаже Комисији тако што припрема мере које треба предузети на основу ове уредбе. Ако те мере обухватају техничке прописе, Комисија не може мењати њихов садржај без претходне координације са Агенцијом;

ц) пружа Комисији неопходну техничку, научну и административну подршку за обављање њених задатака;

д) предузима неопходне мере у оквиру овлашћења која су јој поверена овом уредбом или другим правним прописима Уније;

е) спроводи инспекцијски надзор, друге активности надзора и истраживања који су неопходни за испуњавање њених задатака на основу ове уредбе или које захтева Комисија;

ф) у оквиру своје надлежности обавља у име држава чланица функције и задатке који им припадају према важећим међународним конвенцијама, нарочито према Чикашкој конвенцији;

г) помаже националним надлежним органима у обављању њихових задатака, нарочито обезбеђивањем форума за размену информација и стручних знања;

х) на захтев Комисије и у вези са питањима на која се односи ова уредба, доприноси утврђивању, мерењу, извештавању и анализи показатеља учинка, ако закон Уније успоставља шеме учинка које се односе на цивилно ваздухопловство;

и) промовише стандарде и правила ваздухопловства Уније на међународном нивоу успостављањем одговарајуће сарадње са надлежним органима трећих земаља и међународним организацијама;

ј) сарађује са другим органима, телима, службама и агенцијама Уније у областима у којима се њихове активности односе на техничке аспекте цивилног ваздухопловства.

Члан 76.

Мере Агенције

1. Агенција, на захтев, помаже Комисији у припреми предлога за измене ове уредбе и делегираних и спроведбених аката које треба донети на основу ове уредбе, у складу са начелима утврђеним у члану 4. Документи које Агенција у те сврхе доставља Комисији имају облик мишљења.

2. Агенција издаје препоруке које упућује Комисији за примену чл. 70. и 71.

3. У складу са чланом 115. и важећим делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ове уредбе, Агенција издаје сертификационе захтеве и друге детаљне спецификације, прихватљиве начине усаглашавања и смернице за примену ове уредбе и делегираних и спроведбених аката који су на основу ње донети.

4. Агенција доноси одговарајуће одлуке за примену става 6. овог члана, чл. 77-83, чл. 85. и 126. и ако су јој задаци додељени у складу са чл. 64. и 65.

Агенција може одобрити изузећа сваком правном или физичком лицу којем је издала сертификат у ситуацијама и под условима утврђеним у члану 71. став 1.

У том случају, Агенција одмах обавештава Комисију и државе чланице, посредством базе података која је установљена на основу члана 74, о изузећима које је одобрила, разлозима за одобравање тих изузећа и, ако је потребно, о неопходним мерама за ублажавање које се примењују.

Ако је изузеће одобрено у трајању дужем од осам узастопних месеци или ако је Агенција одобрила исто изузеће узастопно, а укупно трајање тог изузећа прелази осам месеци, Комисија процењује да ли су испуњени услови утврђени у члану 71. став 1. Ако сматра да то није случај, Комисија доноси спроведбене акте који садрже њену одлуку о томе. Ти спроведбени акти се објављују у Службеном листу Европске уније и Агенција их уноси у базу података која је установљена у складу са чланом 74.

Након пријема обавештења о том спроведбеном акту Агенција одмах укида изузеће.

5. Агенција издаје извештаје о инспекцијским прегледима и другим активностима контроле које спроводи у складу са чланом 85.

6. Агенција реагује без непотребног одлагања на хитне безбедносне проблеме који спадају у област примене ове уредбе:

а) одређивањем корективне мере коју треба да предузме физичко и правно лице у односу на које она поступа као надлежни орган и дистрибуирањем повезаних информација тим лицима, укључујући смернице или препоруке ако је то неопходно за заштиту циљева утврђених у члану 1; Агенција такође може издавати билтене о безбедности који садрже необавезујуће информације или препоруке које се тичу других физичких и правних лица која су укључена у ваздухопловне активности;

б) одређивањем циљева безбедности које треба остварити и препоручивањем корективних мера које треба да предузимају национални надлежни органи, као и дистрибуирањем информација повезаних са тим националним надлежним органима ако је то неопходно за заштиту циљева утврђених у члану 1.

У односу на тачку б), национални надлежни органи без непотребног одлагања обавештавају Агенцију о мерама које су предузели да би се остварили циљеви безбедности које је одредила Агенција. Поред тога, ако проблем утиче на више од једне државе чланице, одговарајући национални надлежни органи сарађују са Агенцијом како би обезбедили да се мере неопходне за остваривање тих циљева предузимају на координисан начин.

7. Агенција даје мишљења о појединачним распоредима времена летења које предлажу државе чланице, у складу са делегираним актима донетим у

складу са чланом 32. став 1. тачка б), који одступају од сертификационих захтева које је усвојила Агенција.

Члан 77.

Сертификација у области пловидбености и животне средине

1. У погледу производа, делова, неуграђене опреме и опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима из члана 2. став 1. тачка а) и тачка б) подтачка (i), Агенција, по потреби и како је утврђено у Чикашкој конвенцији или њеним анексима, у име држава чланица обавља функције и задатке државе пројектовања, производње или регистрације када се те функције и задаци односе на сертификацију пројекта и обавезне информације о континуираној пловидбености. У ту сврху, Агенција нарочито:

а) успоставља основу за сертификацију и обавештава о томе подносиоца захтева за сваки пројекат производа и опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима за који се примењује потврда о типу, ограничена потврда о типу, измена потврде о типу или ограничене потврде о типу, укључујући додатну потврду о типу, одобрење пројекта поправке или одобрење података за коришћење у складу са чланом 11. или чланом 56. став 1;

б) успоставља основу за сертификацију и обавештава о томе подносиоца захтева за сваки пројекат дела или неуграђене опреме за који се примењује сертификат у складу са чл. 12. и 13, односно чланом 56. став 1;

ц) издаје одобрење за услове летења повезане са пројектом за сваки ваздухоплов за који се примењује дозвола за лет у складу са чланом 18. став 2. подстав 1. тачка б) или чланом 56. став 1;

д) утврђује и ставља на располагање спецификације пловидбености и усклађености са животном средином које се примењују на пројекте производа, делова, неуграђене опреме и опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима који су предмет изјаве у складу са чланом 18. став 1. тачка а) или чланом 56. став 5;

е) одговорна је за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у погледу потврда о типу, ограничених потврда о типу, потврда о изменама, укључујући додатне потврде о типу и одобрења пројеката поправке или одобрења података за коришћење за пројекте производа у складу са чланом 11, чланом 18. став 1. тачка б) или чланом 56. став 1;

ф) одговорна је за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у погледу сертификата за пројекат делова, неуграђене опреме и опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима у складу са чл. 12. и 13. и чланом 56. став 1;

г) издаје одговарајуће листе података о животној средини за пројекат производа које сертифициује у складу са чланом 11. и чланом 56. став 1;

х) обезбеђује функције континуиране пловидбености повезане са пројектом производа, делова, неуграђене опреме и опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима које Агенција сертифициује и у вези са којима обавља надзор, укључујући реаговање без непотребног одлагања на безбедносни проблем или проблем обезбеђивања, као и издавање и ширење важећих обавезујућих информација.

2. Агенција је одговорна за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у погледу:

а) одобрења и изјава организација одговорних за пројектовање производа, делова, неуграђене опреме и опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима и складу са чланом 15. став 1, чланом 19. став 1. тачка г) и чланом 56. ст. 1. и 5;

б) одобрења и изјава организација одговорних за производњу, одржавање и управљање континуираном пловидбеношћу производа, делова, неуграђене опреме и опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима и организација ангажованих за обуку особља које је одговорно за пуштање у рад производа, дела, неуграђене опреме или опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима након одржавања у складу са чланом 15, чланом 19. став 1. тачка г) и чланом 56. ст. 1. и 5, ако те организације имају главно место пословања изван територија за које су државе чланице одговорне према Чикашкој конвенцији.

3. Агенција је одговорна за задатке који се односе на надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у вези са изјавама које дају организације, у складу са чланом 18. став 1. тачка а) и чланом 56. став 5, као и у вези са усклађеношћу пројекта производа, дела, неуграђене опреме и опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима са детаљним техничким спецификацијама.

Члан 78.

Сертификација посаде

1. Агенција је одговорна за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у погледу одобрења и изјава које дају организације за обуку пилота, организације за обуку кабинске посаде и ваздухопловно-медицински центри из члана 24. и члана 56. ст. 1. и 5, ако те организације и центри имају главно место пословања изван територија за које су према Чикашкој конвенцији одговорне државе чланице.

2. Агенција је одговорна за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у погледу одобрења и изјава које се дају за уређаје за симулирање летења у складу са чланом 25. и чланом 56. ст. 1. и 5. у сваком од следећих случајева:

а) уређајем управља организација чије се главно место пословања налази изван територија за које су државе чланице одговорне према Чикашкој конвенцији;

б) уређај се налази изван територија за које су државе чланице одговорне према Чикашкој конвенцији.

Члан 79.

Сертификација опреме аеродрома од утицаја на безбедност

У погледу опреме аеродрома од утицаја на безбедност из члана 35, Агенција:

а) утврђује детаљне спецификације за опрему аеродрома од утицаја на безбедност која је предмет сертификације у складу са чланом 35. и о њима обавештава подносиоца захтева;

б) утврђује и ставља на располагање детаљне спецификације за опрему аеродрома од утицаја на безбедност која је предмет изјаве у складу са чланом 35;

ц) одговорна је за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у погледу сертификата за опрему

аеродрома од утицаја на безбедност и изјава које се дају у вези са опремом аеродрома од утицаја на безбедност у складу са чланом 35.

Члан 80.

ATM/ANS

1. Агенција је одговорна за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у погледу:

а) сертификата за пружаоце услуга *ATM/ANS* из члана 41, ако се главно место пословања тих пружалаца услуга налази изван територија за које су државе чланице одговорне према Чикашкој конвенцији и ако су одговорни за пружање услуга *ATM/ANS* у ваздушном простору изнад територије на којој се примењују Уговори;

б) сертификата за пружаоце услуга *ATM/ANS* из члана 41, ако ти пружаоци услуга обезбеђују паневропске услуге *ATM/ANS*;

ц) сертификата за организације из члана 42. и изјава које оне дају, ако су те организације укључене у пројектовање, производњу или одржавање система *ATM/ANS* и саставних елемената *ATM/ANS* и ако оне учествују у спровођењу Програма за истраживање *ATM* у Јединственом европском небу (*SESAR*) који се користи за пружање услуга из тачке б) овог става;

д) изјава које дају пружаоци услуга *ATM/ANS* којима је Агенција издала сертификат у складу са тач. а) и б) овог става у вези са системима *ATM/ANS* и саставним елементима *ATM/ANS* које ти пружаоци услуга пуштају у рад у складу са чланом 45. став 1.

2. У погледу система *ATM/ANS* и саставних елемената *ATM/ANS* из члана 45, укључујући ситуације када они доприносе спровођењу програма *SESAR*, Агенција, ако је тако предвиђено делегираним актима из члана 47:

а) утврђује детаљне спецификације за системе *ATM/ANS* и саставне елементе *ATM/ANS* који су предмет сертификације у складу са чланом 45. став 2;

б) утврђује и ставља на располагање детаљне спецификације за системе *ATM/ANS* и саставне елементе *ATM/ANS* који су предмет изјаве у складу са чланом 45. став 2;

ц) одговорна је за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у погледу сертификата за системе *ATM/ANS* и саставне елементе *ATM/ANS* и изјава које се дају у вези са тим системима и саставним елементима у складу са чланом 45. став 2.

Члан 81.

Сертификација организација за обуку контролора летења

Агенција је одговорна за задатке који се односе на сертификацију, надзор и спровођење прописа у складу са чланом 62. став 2. у погледу сертификата за организације за обуку контролора летења из члана 51, ако те организације имају главно место пословања изван територија за које су према Чикашкој конвенцији одговорне државе чланице и, кад је потребно, њихово особље.

Члан 82.

Оператери ваздухоплова из трећих земаља и међународни безбедносни надзор

1. Агенција је одговорна за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у погледу одобрења и изјава за операције ваздухоплова и оператере ваздухоплова из члана 60, осим ако држава чланица обавља дужности и функције државе оператера у погледу датих оператера ваздухоплова.

2. Агенција је одговорна за задатке који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2. у погледу одобрења за ваздухоплове и пилоте из члана 61. став 1. тачка а).

3. Агенција на захтев помаже Комисији у спровођењу Уредбе (ЕЗ) бр. 2111/2005 обављањем свих неопходних процена безбедности оператера из трећих земаља и органа одговорних за њихов надзор, укључујући посете на лицу места. Она доставља Комисији резултате тих процена заједно са одговарајућим препорукама.

Члан 83.

Истраге Агенције

1. Агенција спроводи, самостално или посредством националних надлежних органа, односно квалификованих субјеката, истраге неопходне за извршавање својих задатака који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са чланом 62. став 2.

2. У сврхе спровођења истрага из става 1, Агенција је овлашћена да:

а) захтева од правних или физичких лица којима је издала сертификат, односно који су јој поднели изјаву, да пружи Агенцији све неопходне информације;

б) захтева од тих лица да доставе писана објашњења о свакој чињеници, документу, предмету, поступку или другом питању које је релевантно ради утврђивања да ли лице поступа у складу са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње;

ц) уђе у релевантне просторије, на земљиште и у превозна средства тих лица;

д) проверава, копира или узима извод из било ког релевантног документа, евиденције или податка који поседују те особе или којима оне имају приступ, без обзира на носач података на ком се дате информације похрањују.

Ако је потребно утврдити да ли лице коме је Агенција издала сертификат или које је Агенцији дало изјаву поступа у складу са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ове уредбе, Агенција такође има право да врши овлашћења утврђена у подставу 1. у вези са свим другим правним или физичким лицима од којих се оправдано може очекивати да поседују информације у те сврхе или да имају приступ тим информацијама. Овлашћења из овог става врше се у складу са националним законом државе чланице или треће земље у којој се спроводи истрага, уз уважавање права и легитимних интереса датих лица и у складу са начелом пропорционалности.

Ако је за улазак у одговарајуће просторије, на земљиште и у превозно средство, како је наведено у тачки ц) подстава 1, у складу са важећим националним законом потребно прибавити претходно одобрење од судског

органа или органа управе дотичне државе чланице или треће земље, та овлашћења се врше само након прибављања таквог претходног одобрења.

3. Агенција се стара о томе да су чланови њеног особља и, по потреби, сви други стручњаци који учествују у истрази, у довољној мери квалификовани, одговарајуће упућени и прописно овлашћени. Та лица врше своја овлашћења након издавања писаног овлашћења.

4. На захтев Агенције, званичници надлежних органа држава чланица на чијој територији треба да се спроведе истрага помажу Агенцији у обављању истраге. Ако се таква помоћ захтева, Агенција пре истраге благовремено обавештава државу чланицу на чијој територији треба да се спроведе истрага о истрази и о потребној помоћи.

Члан 84.

Новчане казне и периодични пенали

1. Правним или физичким лицима којима је Агенција издала сертификат или који су јој доставили изјаву у складу са овом уредбом, Комисија може на захтев Агенције изрећи једну од следећих казни или обе казне:

а) новчану казну, ако је то лице намерно или из нехата прекршило једну од одредаба из ове уредбе или делегираних и спроведбених аката донетих на основу те уредбе;

б) периодични пенал, ако је то лице наставило да крши једну од тих одредаба, како би га приморала да поступа у складу са тим одредбама.

2. Новчане казне и периодични пенали из става 1. морају да буду делотворни, сразмерни и одвраћајући. Они се одређују узимајући у обзир тежину случаја, а нарочито меру у којој су безбедност или заштита животне средине угрожени, активност на коју се односи прекршај и економски капацитет датог правног или физичког лица.

Износ новчаних казни не сме да прелази 4% годишњег прихода или промета датог правног или физичког лица. Износ периодичних пенала не сме да прелази 2,5% просечног дневног прихода или промета датог правног или физичког лица.

3. Комисија изриче новчане казне и периодичне пенале у складу са ставом 1. само када су друге мере, које су предвиђене у овој уредби и у делегираним и спроведбеним актима донетим на основу те уредбе, неодговарајуће или несразмерне за решавање таквих кршења.

4. У погледу изрицања новчаних казни и периодичних пенала у складу са овим чланом, Комисија доноси делегиране акте у складу са чланом 128. којима се утврђују:

а) детаљни критеријуми и детаљна методологија за одређивање износа новчаних казни и периодичних пенала;

б) детаљна правила за истраге, повезане мере и извештавање, као и за доношење одлука, укључујући одредбе о правима на одбрану, приступу предмету, правном заступању, поверљивости и привремене одредбе; и

ц) поступци за наплаћивање новчаних казни и периодичних пенала.

5. Суд правде има неограничену надлежност за преиспитивање одлука Комисије које су донете у складу са ставом 1. Он може укинути, смањити или повећати изречену новчану казну, односно периодични пенал.

6. Одлуке Комисије које су донете у складу са ставом 1. нису кривичноправне природе.

Члан 85.

Праћење држава чланица

1. Агенција помаже Комисији у праћењу како државе чланице примењују ову уредбу, као и делегиране и спроведбене акте донете на основу ове уредбе, спровођењем инспекцијских прегледа и других активности контроле. Ти инспекцијски прегледи и друге активности контроле усмерени су на пружање помоћи државама чланицама у обезбеђивању једнообразне примене ове уредбе и делегираних и спроведбених аката донетих на основу те уредбе, као и на размену најбољих пракси.

Агенција извештава Комисију о инспекцијским прегледима и другим активностима контроле које спроводи у складу са овим ставом.

2. У сврхе спровођења инспекцијских прегледа и других активности контроле из става 1, Агенција је овлашћена:

а) да захтева од сваког националног надлежног органа и физичког и правног лица који су предмет ове уредбе да достави Агенцији све неопходне информације;

б) да захтева од тих органа и лица да доставе писана објашњења о свакој чињеници, документу, предмету, поступку или другом питању које је релевантно ради утврђивања да ли држава чланица поступа у складу са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње;

ц) да уђе у релевантне просторије, на земљиште и у превозна средства тих органа и лица;

д) да проверава, копира или узима извод из било ког релевантног документа, евиденције или податка који поседују ти органи и лица или којима они имају приступ, без обзира на носач података на ком се дате информације похрањују.

Ако је потребно утврдити да ли држава чланица поступа у складу са овом уредбом и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ове уредбе, Агенција такође има право да врши овлашћења утврђена у подставу 1. у вези са свим другим правним или физичким лицима од којих се оправдано може очекивати да поседују информације у те сврхе или да имају приступ тим информацијама.

Овлашћења из овог става врше се у складу са националним правом државе чланице у којој се спроводи инспекцијски преглед или друга активност контроле, уз уважавање права и легитимних интереса датих органа и лица и уз поштовање начела пропорционалности. Ако је за улазак у одговарајуће просторије, на земљиште и у превозно средство, како је наведено у подставу 1. тачка ц), у складу са важећим националним законом потребно прибавити претходно одобрење од судског органа или органа управе дате државе чланице, та овлашћења могу да се врше само након прибављања таквог претходног одобрења.

3. Агенција се стара о томе да су чланови и њено особље и, по потреби, сви други стручњаци који учествују у инспекцијским прегледима и другим активностима контроле, у довољној мери квалификовани и одговарајуће упућени. У случају инспекцијских прегледа, та лица врше своја овлашћења по издавању писаног овлашћења.

Агенција пре инспекцијског прегледа благовремено обавештава дотичну државу чланицу о предмету и сврси активности, датуму када инспекцијски

преглед почиње и идентитету чланова њеног особља и других стручњака који спроводе ту активност.

4. Дотична држава чланица олакшава спровођење инспекцијског прегледа или друге активности контроле. Она се стара о томе да дати органи и лица сарађују са Агенцијом.

Ако правно или физичко лице не сарађује са Агенцијом, одговарајући надлежни органи држава чланица пружају неопходну помоћ Агенцији како би јој омогућили да спроведе инспекцијски преглед или другу активност контроле.

5. Ако инспекцијски преглед или друга активност контроле која се спроводи у складу са овим чланом подразумева инспекцијски преглед или другу активност контроле у вези са правним или физичким лицем које је предмет ове уредбе, примењује се члан 83. ст. 2, 3. и 4.

6. На захтев државе чланице, извештаји које саставља Агенција у складу са ставом 1. морају бити доступни на службеном језику или језицима државе чланице у којој се спроводи инспекцијски преглед.

7. Агенција објављује сажетак информација о томе како свака држава чланица примењује ову уредбу, као и делегиране и спроведбене акте донете на основу ове уредбе. Те информације наводе се у годишњем извештају о безбедности из члана 72. став 7.

8. Агенција пружа допринос процени утицаја спровођења ове уредбе и делегираних и спроведбених аката донетих на основу ове уредбе, не доводећи у питање процену Комисије на основу члана 124. и имајући у виду циљеве утврђене у члану 1.

9. Комисија доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљна правила о методама рада Агенције за спровођење задатака у складу са овим чланом. Ти спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

Члан 86.

Истраживање и иновације

1. Агенција помаже Комисији и државама чланицама у утврђивању кључних тема истраживања у области цивилног ваздухопловства како би допринела обезбеђивању усклађености и координације између јавно финансираних активности истраживања и развоја и политика које спадају у област примене ове уредбе.

2. Агенција подржава Комисију у утврђивању и реализацији одговарајућих оквирних програма Уније за активности истраживања и развоја и једногодишњих и вишегодишњих програма рада, укључујући подршку у спровођењу поступака оцењивања, ревизије финансираних пројеката и употреби резултата истраживачких и иновационих пројеката.

Агенција спроводи одређене делове Оквирног програма за истраживање и развој који се односе на цивилно ваздухопловство ако јој је Комисија делегирала одговарајућа овлашћења с тим у вези.

3. Агенција може развијати и финансирати истраживање ако је оно искључиво повезано са побољшањем активности из њене надлежности. Потребне и активности Агенције у погледу истраживања уносе се у њен годишњи програм рада.

4. Резултати истраживања које финансира Агенција се објављују, осим ако је такво објављивање онемогућено важећим правилима из области права интелектуалне својине или безбедносним правилима Агенције из члана 123.

5. Поред задатака утврђених у ст. 1-4. овог члана и у члану 75, Агенција се такође може ангажовати у *ad hoc* истраживачким активностима, под условом да су те активности у сагласности са задацима Агенције и циљевима ове уредбе.

Члан 87.

Заштита животне средине

1. Мере које Агенција предузима у погледу емисија и буке у сврху сертификације пројекта производа у складу са чланом 11, усмерене су на спречавање значајних штетних утицаја које на климу, животну средину и здравље људи изазивају дати производи у цивилном ваздухопловству, уз пажљиво разматрање међународних стандарда и препоручене праксе, добробити по животну средину, технолошке изводљивости и економског утицаја.

2. Комисија, Агенција и други органи, тела, службе и агенције Уније и државе чланице у оквиру својих надлежности сарађују у вези са питањима животне средине, укључујући она питања на која се упућује у Директиви 2003/87/ЕЗ Европског парламента и Савета и Уредби (ЕЗ) бр. 1907/2006 како би се обезбедило да се узму у обзир међузависности климе и заштите животне средине, здравља људи и других, техничких домена цивилног ваздухопловства, уз пажљиво разматрање међународних стандарда и препоручених пракси, добробити по животну средину, технолошке изводљивости и економског утицаја.

3. Ако Агенција поседује одговарајућа стручна знања, она помаже Комисији у дефинисању и усклађивању политика и мера заштите животне средине у цивилном ваздухопловству, нарочито спровођењем студија, симулација и пружањем техничких савета, уз узимање у обзир међузависности климе и заштите животне средине, здравља људи и других, техничких домена цивилног ваздухопловства.

4. Да би се информисале заинтересоване стране и становништво, Агенција најмање сваке три године објављује извештај о утицају на животну средину у којем се даје објективна оцена стања заштите животне средине у односу на цивилно ваздухопловство у Унији.

Приликом припремања тог извештаја Агенција се првенствено ослања на информације које су већ на располагању органима и телима Уније, као и на јавно доступне информације.

Током израде тог извештаја Агенција укључује државе чланице и консултује се са релевантним заинтересованим странама и организацијама.

Тај извештај такође садржи препоруке које имају за циљ побољшање нивоа заштите животне средине у области цивилног ваздухопловства у Унији.

Члан 88.

Међузависност безбедности и обезбеђивања у цивилном ваздухопловству

1. Комисија, Агенција и државе чланице сарађују у вези са питањима обезбеђивања која се односе на цивилно ваздухопловство, укључујући сајбер безбедност, ако постоји међузависност безбедности и обезбеђивања у цивилном ваздухопловству.

2. Када постоји међузависност безбедности и обезбеђивања у цивилном ваздухопловству, Агенција на захтев пружа техничку помоћ Комисији у примени Уредбе (ЕЗ) бр. 300/2008 Европског парламента и Савета и других релевантних одредаба законодавства Уније, ако Агенција поседује одговарајућа стручна знања у погледу безбедности.

3. Да би се пружио допринос заштити цивилног ваздухопловства од незаконитог ометања у случају да постоји међузависност безбедности и обезбеђивања у цивилном ваздухопловству, Агенција по потреби реагује без непотребног одлагања на хитан проблем који је од заједничког интереса за државе чланице и који спада у област примене ове уредбе:

а) предузимањем мера из члана 77. став 1. тачка х) ради отклањања рањивости у пројекту ваздухоплова;

б) препоручивањем корективних мера које треба да предузму национални надлежни органи или физичка и правна лица која су предмет ове уредбе и/или достављањем одговарајућих информација тим органима и лицима, у случају да проблем утиче на операцију ваздухоплова, укључујући ризике за цивилно ваздухопловство који настају у зонама сукоба.

Пре предузимања мера из подстава 1. тач. а) и б), Агенција прибавља сагласност Комисије и консултује се са државама чланицама. По могућству, Агенција заснива те мере на заједничким проценама ризика Уније и узима у обзир потребу брзог деловања у ванредним ситуацијама.

Члан 89.

Међузависност безбедности цивилног ваздухопловства и друштвено-економских фактора

1. Комисија, Агенција, други органи, тела, службе и агенције Уније и државе чланице сарађују у оквиру својих надлежности ради обезбеђивања да се међузависност безбедности цивилног ваздухопловства и повезаних друштвено-економских фактора узме у обзир и у регулаторним поступцима, надзору и спровођењу културе правичности, како је дефинисано у члану 2. Уредбе (ЕУ) бр. 376/2014, како би се отклонили друштвено-економски ризици за безбедност цивилног ваздухопловства.

2. Агенција се консултује са релевантним заинтересованим странама приликом решавања питања такве међузависности.

3. Сваке три године Агенција објављује извештај у којем се даје објективна оцена предузетих радњи и мера, нарочито оних који се односе на међузависност безбедности цивилног ваздухопловства и друштвено-економских фактора.

Члан 90.

Међународна сарадња

1. Агенција на захтев помаже Комисији у управљању њеним односима са трећим земљама и међународним организацијама који се тичу питања обухваћеним овом уредбом. Таквом помоћи нарочито се доприноси хармонизацији правила, узајамном признавању сертификата у интересу европске индустрије, као и промовисању европских стандарда безбедности у ваздухопловству.

2. Агенција може сарађивати са надлежним органима трећих земаља и међународним организацијама које су надлежне за питања обухваћена овом

уредбом. У ту сврху, Агенција може успостављати радне аранжмане са тим органима и међународним организацијама након консултовања са Комисијом. Тим радним аранжманима не настају правне обавезе за Унију и њене државе чланице.

3. Агенција помаже државама чланицама у извршавању њихових права и испуњавања њихових обавеза на основу међународних споразума који се односе на питања обухваћена овом уредбом, нарочито њихових права и обавеза према Чикашкој конвенцији.

Агенција може поступати као регионална организација за надзор безбедности у оквиру *ИКАО*-а.

4. У сарадњи са Комисијом и државама чланицама Агенција, по потреби, уноси и ажурира следеће информације у базу података из члана 74:

а) информације о усклађености ове уредбе и делегираних и спроведбених аката донетих на основу те уредбе, као и мера које Агенција предузима на основу ове уредбе, са међународним стандардима и препорученом праксом;

б) друге информације које се односе на спровођење ове уредбе, а које су заједничке за све државе чланице и релевантне за надзор који спроводи *ИКАО* о усклађености држава чланица са Чикашком конвенцијом, међународним стандардима и препорученом праксом.

Државе чланице користе те информације приликом спровођења својих обавеза у складу са чланом 38. Чикашке конвенције и приликом достављања информација *ИКАО*-у у оквиру Универзалног програма контроле безбедносног надзора *ИКАО*-а.

5. Не доводећи у питање одговарајуће одредбе Уговора, Комисија, Агенција и национални надлежни органи који су укључени у активности *ИКАО*-а сарађују, посредством мреже стручњака, у техничким питањима која спадају у област примене ове уредбе и повезана су са радом *ИКАО*-а. Агенција тој мрежи обезбеђује неопходну административну помоћ, укључујући помоћ у припреми и организацији њених састанака.

6. Поред задатака утврђених у ст. 1-5. овог члана и у члану 75, Агенција се такође може ангажовати у *ad hoc* пројектима техничке сарадње, истраживања и пружања помоћи трећим земљама и међународним организацијама, под условом да су те активности у сагласности са задацима Агенције и циљевима утврђеним у ставу 1.

Члан 91.

Управљање кризним ситуацијама у ваздухопловству

1. У оквиру своје надлежности Агенција доприноси правременом одговору на кризне ситуације у ваздухопловству и њиховом ублажавању, у координацији са другим одговарајућим заинтересованим странама.

2. Агенција учествује у Европској координационој јединици за кризне ситуације у ваздухопловству (*ЕАССС*) која је основана у складу са чланом 18. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 677/2011.

Члан 92.

Обуке у ваздухопловству

1. Да би се промовисале најбоље праксе и једнообразно спровођење ове уредбе и делегираних и спроведбених аката донетих на основу ове уредбе, Агенција може, на захтев пружаоца услуга обука у ваздухопловству, проценити

усклађеност тог пружаоца услуга и његових обука са захтевима које је Агенција установила и званично објавила. Након утврђивања такве усклађености, пружалац услуга има право да пружа обуке које је одобрила Агенција.

2. Агенција може пружати обуке које се првенствено односе на њено особље и особље националних надлежних органа, али и на особље надлежних органа трећих земаља, међународних организација, физичких и правних лица која су предмет ове уредбе и других заинтересованих страна, посредством сопствених ресурса за обуку или, кад је потребно, ослањањем на екстерне пружаоце услуга.

Члан 93.

Спровођење Јединственог европског неба

Ако поседује одговарајућа стручна знања и на основу поднетог захтева, Агенција пружа техничку помоћ Комисији у спровођењу Јединственог европског неба, а нарочито:

- а) спровођењем техничких прегледа, техничких истрага и студија;
- б) пружањем доприноса спровођењу шеме учинка за услуге у ваздушној пловидби и мрежне функције, у вези са питањима обухваћеним овом уредбом, у сарадњи са Телом за праћење учинка које је предвиђено чланом 11. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004;
- ц) пружањем доприноса спровођењу Главног плана *ATM*, укључујући развој и увођење програма *SESAR*.

ОДЕЉАК II

Унутрашња структура

Члан 94.

Правни статус, седиште и локалне канцеларије

1. Агенција је тело Уније. Она има својство правног лица.
2. У свакој држави чланици, Агенција ужива најширу правну способност која се признаје правним лицима према законима тих држава. Агенција, нарочито, може стицати покретну и непокретну имовину или њом располагати и може бити странка у судском поступку.
3. Седиште Агенције је у Келну, Савезна Република Немачка.
4. Агенција може оснивати локалне канцеларије у државама чланицама или сместити своје особље у делегацијама Уније у трећим земљама, у складу са чланом 104. став 4.
5. Агенцију у правном смислу заступа њен извршни директор.

Члан 95.

Особље

1. Правила о службеницима Европске уније, Услови запослења других службеника у Европској унији и правила која су споразумно усвојили органи Уније за примену тих правила о службеницима и условима запослења, примењују се на особље које је запослено у Агенцији.
2. Агенција може ангажовати упућене националне стручњаке или друге службенике који нису запослени у Агенцији. Управни одбор доноси одлуку којом се утврђују правила о упућивању националних стручњака у Агенцију.

Члан 96.

Привилегије и имунитети

Протокол бр. 7. о привилегијама и имунитетима Европске уније, приложен уз Уговор о ЕУ (УЕУ) и Уговор о функционисању ЕУ (УФЕУ), примењује се на Агенцију и њено особље.

Члан 97.

Одговорност

1. Уговорна одговорност Агенције уређена је правом које се примењује на дати уговор.

2. Суд правде је надлежан за доношење пресуда у складу са сваком арбитражном клаузулом садржаном у уговору који закључи Агенција.

3. У случају вануговорне одговорности, Агенција, у складу са општим начелима која су заједничка за законе држава чланица, надокнађује сваку штету коју је проузроковала она или њено особље у вршењу својих дужности.

4. Суд правде је надлежан у споровима о накнади штете из става 3.

5. Лична одговорност особља према Агенцији уређена је одредбама утврђеним у Правилима о службеницима или Условима за запошљавање који се примењују на њих.

Члан 98.

Функције управног одбора

1. Агенција има управни одбор.

2. Управни одбор:

а) именује извршног директора и по потреби продужава његов мандат или га разрешава, у складу са чланом 103;

б) усваја консолидовани годишњи извештај о раду Агенције и прослеђује га најкасније до 1. јула сваке године Европском парламенту, Савету, Комисији и Ревизорском суду. Консолидовани годишњи извештај о раду се објављује;

ц) двотрећинском већином чланова са правом гласа усваја сваке године програмски документ Агенције у складу са чланом 117;

д) двотрећинском већином чланова са правом гласа усваја годишњи буџет Агенције у складу са чланом 120. став 11;

е) утврђује поступке за доношење одлука извршног директора како је наведено у чл. 115. и 116;

ф) врши своје функције у вези са буџетом Агенције у складу са чл. 120, 121. и 125;

г) именује чланове Одбора за жалбе у складу са чланом 106;

х) врши дисциплинска овлашћења над извршним директором;

и) даје своје мишљење о правилима која се односе на накнаде и таксе из члана 126;

ј) доноси свој пословник;

к) одлучује о језичким аранжманима Агенције;

л) доноси одлуке о утврђивању унутрашњих структура Агенције на нивоу директора и, по потреби, о њиховим изменама;

м) у складу са ставом б, врши овлашћења у вези са особљем Агенције, која су Правилима о службеницима поверена органу за именовања и овлашћења

која су условима за запошљавање других службеника поверена органу овлашћеном да закључује уговоре о раду („овлашћења органа за именовања”);

н) усваја одговарајућа спроведбена правила за примену правила о службеницима и услова за запошљавање других службеника у складу са чланом 110. Правила о службеницима;

о) усваја правила за спречавање сукоба интереса и управљање сукобом интереса у погледу својих чланова, као и чланова Одбора за жалбе;

п) обезбеђује одговарајуће даље мере на основу резултата и препорука које произлазе из извештаја о интерној и екстерној ревизији и оцена, као и из истрага које спроводи Европска канцеларија за борбу против превара („*OLAF*”);

q) доноси финансијска правила која се примењују на Агенцију у складу са чланом 125;

р) именује рачуновођу, у складу са правилима о службеницима и условима за запошљавање других службеника, који је у потпуности независан у обављању својих дужности;

с) усваја стратегију за борбу против превара, сразмерну ризику од превара, узимајући у обзир трошкове и користи од мера које треба спровести;

т) даје своје мишљење на нацрт Европског програма за безбедност ваздухопловства у складу са чланом 5;

у) усваја Европски план за безбедност ваздухопловства у складу са чланом 6;

в) доноси прописно образложене одлуке у вези са укидањем имунитета у складу са чланом 17. Протокола бр. 7. о привилегијама и имунитетима Европске уније, који је приложен уз УЕУ и УФЕУ;

w) успоставља поступке за одговарајућу сарадњу Агенције са националним правосудним органима, не доводећи у питање уредбе (ЕУ) бр. 996/2010 и (ЕУ) бр. 376/2014.

3. Управни одбор може саветовати извршног директора о било којем питању које се односи на области обухваћене овом уредбом.

4. Управни одбор оснива саветодавно тело које представља све заинтересоване стране на које рад Агенције има утицаја и са којим се управни одбор консултује пре доношења одлука у областима наведеним у ставу 2. тач. ц), е), ф) и и). Управни одбор може, такође, одлучити да се консултује са саветодавним телом у вези са другим питањима из ст. 2. и 3. Мишљење саветодавног тела ни у ком случају не обавезује Управни одбор.

5. Управни одбор може оснивати радна тела ради пружања помоћи управном одбору у обављању његових задатака, укључујући припремање његових одлука и праћење њиховог спровођења.

6. Управни одбор доноси, у складу са чланом 110. Правила о службеницима, одлуку засновану на члану 2. став 1. Правила о службеницима и на члану 6. Услова за запошљавање других службеника, којима се релевантна овлашћења органа за именовање делегирају извршном директору и утврђују услови у којима се ово делегирање овлашћења може суспендовати. Извршни директор је овлашћен да даље делегира та овлашћења.

Ако изузетне околности то налажу, управни одбор може одлуком привремено суспендовати делегирање овлашћења органа за именовање извршном директору, као и овлашћења која је извршни директор даље делегирао и може их самостално вршити или делегирати неком од својих чланова или члану особља који није извршни директор.

Члан 99.

Састав управног одбора

1. Управни одбор је састављен од представника држава чланица и Комисије, од којих сви имају право гласа. Свака држава чланица именује једног члана управног одбора и два заменика. Заменик само представља члана у његовом одсуству. Комисија именује два представника и њихове заменике. Мандат чланова и њихових заменика траје четири године. Тај мандат се може продужити.

2. Чланови управног одбора и њихови заменици именују се због њиховог знања, признатог искуства и посвећености у области цивилног ваздухопловства, узимајући у обзир одговарајућа менаџерска, административна и буџетска стручна знања која треба употребити за унапређивање циљева ове уредбе. Чланови морају имати свеукупну одговорност макар за политику безбедности цивилног ваздухопловства у својим државама чланицама.

3. Све стране заступљене у управном одбору улажу напоре да се ограничи промена њихових представника како би се обезбедио континуитет рада управног одбора. Све стране настоје да се постигне равномерна заступљеност мушкараца и жена у управном одбору.

4. Кад је потребно, учешће представника европских трећих земаља у управном одбору у статусу посматрача и услови за такво учешће успостављају се у споразумима из члана 129.

5. Саветодавно тело из члана 98. став 4. именује четири своја члана за учешће у управном одбору у статусу посматрача. Они заступају, у највећој могућој мери, различите ставове који су заступљени у саветодавном телу. Почетни мандат траје 48 месеци и може се продужити.

Члан 100.

Председник управног одбора

1. Управни одбор бира председника и заменика председника из реда својих чланова са правом гласа. Заменик председника по службеној дужности замењује председника у случају његове немогућности да обавља своје дужности.

2. Мандат председника и заменика председника траје четири године и може се продужити једном за још четири године. Ако њихово чланство у управном одбору престане у било ком тренутку током њиховог мандата, мандат им аутоматски истиче на тај дан.

Члан 101.

Састанци управног одбора

1. Састанке управног одбора сазива његов председник.

2. Управни одбор одржава најмање два редовна састанка годишње. Поред тога, управни одбор се састаје на захтев председника, Комисије или на захтев најмање трећине својих чланова.

3. Извршни директор Агенције учествује у расправама, без права гласа.

4. Чланови управног одбора могу, у складу са својим пословником, имати помоћ својих саветника или стручњака.

5. Управни одбор може позвати свако лице чије мишљење може бити од интереса да присуствује његовим састанцима у статусу посматрача.

6. Агенција обавља секретарске послове управног одбора.

Члан 102.

Правила гласања управног одбора

1. Не доводећи у питање члан 98. став 2. тач. ц) и д) и члан 103. став 7, управни одбор доноси одлуке већином својих чланова са правом гласа. На захтев члана управног одбора, одлука из члана 98. став 2. тачка к) доноси се једногласно.

2. Сваки члан који је именован у складу са чланом 99. став 1. има један глас. У одсуству неког члана, његов заменик има право да користи његово право гласа. Посматрачи и извршни директор Агенције немају право гласа.

3. Пословником управног одбора утврђују се детаљнији модалитети гласања, нарочито услови под којима члан може наступати у име другог члана, као и захтеви у погледу кворума, кад је потребно.

4. Да би се донеле одлуке о буџетским питањима или питањима у вези са људским ресурсима, нарочито о питањима из члана 98. став 2. тач. д), ф), х), м), н), о) и қ), потребан је позитиван глас Комисије.

Члан 103.

Извршни директор

1. Извршни директор се ангажује као привремено запослено лице у Агенцији у складу са чланом 2. тачка а) из Услови запослења других службеника.

2. Извршног директора именује управни одбор на основу заслуга и документоване стручности и искуства који су релевантни за цивилно ваздухопловство, са списка кандидата које је предложила Комисија, а након отвореног и транспарентног поступка избора.

У сврху закључивања уговора са извршним директором, Агенцију заступа председник управног одбора.

Кандидат којег је одабрао управни одбор позива се, пре именовања, да да изјаву пред надлежним одбором Европског парламента и да одговори на питања његових чланова.

3. Мандат извршног директора траје пет година. До краја тог периода, Комисија спроводи процену у којој узима у обзир оцену учинка извршног директора и будуће задатке и изазове Агенције. На средини мандата извршни директор може бити позван да да изјаву надлежном одбору Европског парламента и да одговори на питања његових чланова у вези са својим учинком.

4. Управни одбор, на предлог Комисије у којем се узима у обзир процена из става 3, може једном продужити мандат извршном директору на период од највише пет година. Пре продужења мандата извршном директору, управни одбор обавештава Европски парламент о намери продужења мандата извршном директору. У року од месец дана пре таквог продужења, извршни директор може бити позван да да изјаву пред надлежним одбором Европског парламента и да одговори на питања која поставе његови чланови.

5. Извршни директор чији је мандат продужен не може учествовати у другом поступку избора за исто радно место на крају укупног мандата.

6. Извршни директор може бити разрешен само на основу одлуке управног одбора на предлог Комисије.

7. Управни одбор доноси одлуке о именовану, продужењу мандата или разрешењу извршног директора на основу двотрећинске већине његових чланова са правом гласа.

8. Извршном директору могу помагати један или више директора. Ако је извршни директор одсутан или спречен, замењује га један од директора.

Члан 104.

Одговорности извршног директора

1. Извршни директор управља Агенцијом. Извршни директор је одговоран управном одбору. Не доводећи у питање овлашћења Комисије и управног одбора, извршни директор је независан у обављању својих дужности и не сме тражити или примати упутства од било које владе или било ког другог тела.

2. Извршни директор извештава Европски парламент о обављању својих дужности ако је позван да то учини. Савет може позвати извршног директора да поднесе извештај о обављању тих дужности.

3. Извршни директор је одговоран за спровођење задатака који су додељени Агенцији овом уредбом или другим актима Уније. Нарочито, извршни директор је одговоран за:

а) одобравање мера Агенције које су утврђене у члану 76. у оквиру граница одређених овом уредбом и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ове уредбе;

б) одлучивање о истрагама, инспекцијским прегледима и другим активностима контроле, како је предвиђено у чл. 83. и 85;

ц) одлучивање о расподели задатака квалификованим субјектима у складу са чланом 69. став 1. и о спровођењу истрага надлежних органа или квалификованих субјеката у име Агенције у складу са чланом 83. став 1;

д) предузимање неопходних мера о активностима Агенције у вези са међународном сарадњом у складу са чланом 90;

е) предузимање свих неопходних корака, укључујући доношење интерних административних упутстава и објављивање обавештења, како би се обезбедило добро функционисање Агенције у складу са овом уредбом;

ф) спровођење одлука које је донео управни одбор;

г) припремање консолидованог годишњег извештаја о активностима Агенције и достављања тог извештаја управном одбору на усвајање;

х) припремање нацрта извештаја Агенције о проценама прихода и расхода у складу са чланом 120. и извршавање њеног буџета у складу са чланом 121;

и) делегирање овлашћења извршног директора другим члановима особља Агенције. Комисија доноси спроведбене акте којима се утврђују важећа правила за таква делегирања. Ти спроведбени акти доносе се у складу са саветодавним поступком из члана 127. став 2;

ј) припремање програмског документа из члана 117. став 1. и подношење тог документа управном одбору на усвајање, након прибављања мишљења Комисије;

к) спровођење програмског документа из члана 117. став 1. и извештавање управног одбора о његовом спровођењу;

л) припремање акционог плана на основу закључака извештаја о интерној или екстерној ревизији, као и истрага *OLAF*-а и подношење извештаја о напретку два пута годишње Комисији и редовно управном одбору;

м) заштиту финансијских интереса Уније применом мера превенције против преваре, корупције и сваке друге незаконите радње делотворним проверама и, ако се открију нерегуларности, повраћајем погрешно исплаћених износа и, по потреби, изрицањем делотворних, сразмерних и одвраћајућих административних и новчаних казни;

н) припремање стратегије Агенције за борбу против превара и подношење управном одбору на усвајање;

о) припремање нацрта финансијских правила која се примењују на Агенцију;

п) припремање Европског плана за безбедност ваздухопловства и његових накнадних ажурирања, као и за подношење тог плана управном одбору на усвајање;

q) подношење извештаја управном одбору о спровођењу Европског плана за безбедност ваздухопловства;

р) реаговање на захтеве за помоћ упућене од Комисије који су поднети у складу са овом уредбом;

с) прихватање прерасподеле одговорности на Агенцију у складу са чл. 64. и 65;

т) текуће управљање Агенцијом;

у) доношење свих одлука о успостављању унутрашњих структура Агенције и, по потреби, о свим променама с тим у вези, осим оних на нивоу директора које одобрава управни одбор;

в) доношење правила за спречавање сукоба интереса и управљање сукобом интереса у погледу учесника у радним и експертским групама, као и других чланова особља који нису обухваћени Правилима о службеницима, што укључује одредбе које се односе на изјаве о интересима и, по потреби, одговарајуће професионалне активности након престанка радног односа.

4. Извршни директор је, такође, одговоран за одлучивање о томе да ли је у сврху спровођења задатака Агенције на ефикасан и делотворан начин неопходно основати једну или више локалних канцеларија у једној или више држава чланица или сместити особље у делегацијама Уније у трећим земљама, на основу одговарајућих споразума са Европском службом за спољно деловање. Та одлука захтева претходну сагласност Комисије, управног одбора и, по потреби, државе чланице у којој се локална канцеларија оснива. Том одлуком се прецизира обим делатности коју обавља одговарајућа локална канцеларија или одговарајуће особље тако да се избегну непотребни трошкови и дуплирање административних функција Агенције.

Члан 105.

Овлашћења Одбора за жалбе

1. Одбор за жалбе се оснива као део административне структуре Агенције. Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте у складу са чланом 128. ради утврђивања организације и састава Одбора за жалбе.

2. Одбор за жалбе одговоран је за одлучивање о жалбама на одлуке из члана 108. Одбор за жалбе сазива седнице према потреби.

Члан 106.

Чланови Одбора за жалбе

1. Чланове и њихове заменике именује управни одбор са списка квалификованих кандидата које је утврдила Комисија.

2. Мандат чланова одбора за жалбе, укључујући председника и његове заменике, траје пет година и може се продужити за још пет година.

3. Чланови Одбора за жалбе су независни. Приликом доношења својих одлука они не смеју тражити нити примати упутства од било које владе или било ког другог тела.

4. Чланови Одбора за жалбе не смеју обављати никакве друге дужности у Агенцији. Чланови Одбора за жалбе могу бити ангажовани са непуним радним временом.

5. Чланови Одбора за жалбе не могу се разрешити или уклонити са списка квалификованих кандидата током трајања њиховог мандата, осим ако за то постоји озбиљан основ и ако Комисија, након добијања мишљења управног одбора, донесе одлуку о томе.

6. Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте, у складу са чланом 128, којима се утврђују стручне квалификације чланова Одбора за жалбе, њихов статус и уговорни однос са Агенцијом, овлашћења појединачних чланова у припремној фази доношења одлука и правила и поступака за гласање.

Члан 107.

Искључење и приговор

1. Чланови Одбора за жалбе не учествују ни у каквом жалбеном поступку ако у њему имају лични интерес, ако су претходно били представници једне од странака у поступку или ако су учествовали у доношењу одлуке која је предмет жалбе.

2. Ако из једног од разлога који је наведен у ставу 1, или из било ког другог разлога, члан Одбора за жалбе сматра да не би требало да учествује у било ком жалбеном поступку, он сходно томе обавештава Одбор за жалбе.

3. Било која странка у жалбеном поступку може изнети примедбу на сваког члана Одбора за жалбе по било ком основу наведеном у ставу 1. или по основу постојања сумње у пристрасност тог члана. Било која таква примедба не може бити прихватљива, без обзира на разлог за изношење примедбе, ако је странка у жалбеном поступку предузела процедуралне кораке. Ниједна примедба не може се заснивати на националној припадности чланова.

4. Одбор за жалбе одлучује о томе коју меру треба предузети у случајевима наведеним у ст. 2. и 3. без учешћа датог члана. У сврхе доношења те одлуке, дотичног члана у Одбору за жалбе замењује његов заменик.

Члан 108.

Одлуке које су предмет жалбе

1. На одлуке Агенције које су донете у складу са чл. 64, 65, 76. став 6, чл. 77-83, чланом 85. или чланом 126. може се поднети жалба.

2. Жалба поднета у складу са ставом 1. нема одложно дејство. Ако извршни директор сматра да околности тако дозвољавају, он може суспендовати примену одлуке на коју је уложена жалба.

3. Жалба на одлуку којом се не завршава поступак у погледу једне од странака може се поднети само заједно са жалбом на коначну одлуку, осим ако се одлуком не предвиђа засебна жалба.

Члан 109.

Лица која имају право да подносе жалбу

Свако физичко или правно лице може поднети жалбу против одлуке која је упућена том лицу или против одлуке која се, иако је у облику одлуке упућене другом лицу, директно и појединачно односи на то лице. Странке у поступку могу бити странке у жалбеном поступку.

Члан 110.

Рок за жалбу и облик жалбе

Жалба се, заједно са образложењем за њену основаност, подноси секретаријату Одбора за жалбе у писаном облику у року од два месеца од дана када је дотично лице обавештено о мери или, у недостатку тог обавештења, од дана када је то лице сазнало за меру, у зависности од случаја.

Члан 111.

Претходно преиспитивање

1. Пре разматрања жалбе, Одбор за жалбе даје Агенцији прилику да преиспита своју одлуку. Ако извршни директор сматра да је жалба основана, он исправља одлуку у року од два месеца од када га је Одбор за жалбе обавестио о томе. То се не примењује ако је подносиоцу жалбе супротстављена друга странка у жалбеном поступку.

2. Ако се одлука не исправи, Агенција одмах одлучује о томе да ли ће суспендовати примену одлуке у складу са чланом 108. став 2.

Члан 112.

Разматрање жалби

1. Одбор за жалбе процењује да ли је жалба допуштена и основана.

2. Приликом разматрања жалбе у складу са ставом 1, Одбор за жалбе поступа у најкраћем року. Он позива странке у жалбеном поступку онолико често колико је неопходно да у утврђеним роковима поднесу писане примедбе на обавештења Одбора за жалбе или обавештења других странака у жалбеном поступку. Одбор за жалбе може одлучити да одржи усмено саслушање, на сопствену иницијативу или на основу образложеног захтева једне од странака у жалбеном поступку.

Члан 113.

Одлуке о жалби

Ако Одбор за жалбе установи да жалба није допуштена или да није основана, он одбацује жалбу. Ако Одбор за жалбе установи да је жалба допуштена и основана, он упућује предмет Агенцији. Агенција доноси нову образложену одлуку узимајући у обзир одлуку Одбора за жалбе.

Члан 114.

Тужбе пред Судом правде

1. Суду правде могу се поднети тужбе за поништавање аката Агенције који производе правна дејства према трећим лицима, за нечињење и, у складу са чланом 97, за вануговорну одговорност, као и у складу са арбитражном клаузулом, за уговорну одговорност за штету причињену актима Агенције.

2. Тужбе за поништавање одлука Агенције донетих у складу са чл. 64, 65, 76. став 6, чл. 77-83, чланом 85. или чланом 126. могу се поднети Суду правде тек након што се исцрпе сви жалбени поступци пред Агенцијом.

3. Органи Уније и државе чланице могу упутити тужбе против одлука Агенције непосредно Суду правде, без захтева да се исцрпе сви жалбени поступци пред Агенцијом.

4. Агенција предузима све неопходне мере за извршење пресуде Суда правде.

ОДЕЉАК III

Методe рада

Члан 115.

Поступци за израду мишљења, сертификационих захтева и других детаљних спецификација, прихватљивих начина усаглашавања и смерница

1. Управни одбор успоставља транспарентне поступке за издавање мишљења, сертификационих захтева и других детаљних спецификација, прихватљивих начина усаглашавања и упутстава из члана 76. ст. 1. и 3. Ти поступци:

а) заснивају се на стручним знањима органа цивилног ваздухопловства и, по потреби, војног ваздухопловства држава чланица;

б) кад год је неопходно, укључују стручњаке релевантних заинтересованих страна или се заснивају на стручним знањима релевантних европских тела за стандардизацију или других специјализованих тела;

ц) обезбеђују да Агенција објављује документе и да се у великој мери консултује са заинтересованим странама, у складу са распоредом и поступком који укључује обавезу Агенције да даје писане одговоре у процесу консултовања.

2. Када Агенција у складу са чланом 76. ст. 1. и 3. израђује мишљења, сертификационе захтеве и друге детаљне спецификације, прихватљиве начине усаглашавања и упутства, она успоставља поступак за претходне консултације са државама чланицама. У ту сврху, она може формирати радну групу у којој свака држава чланица има право да именује свог стручњака. Када се захтевају консултације које се односе на војне аспекте, Агенција се, поред држава чланица, консултује са Европском одбрамбеном агенцијом и другим надлежним војним стручњацима које одреде државе чланице. Када је потребно консултовање у вези са могућим социјалним последицама тих мера Агенције, Агенција укључује социјалне партнере Уније и друге релевантне заинтересоване стране.

3. Агенција објављује у свом службеном гласилу мишљења, сертификационе захтеве и друге детаљне спецификације, прихватљиве начине

усаглашавања и упутства које је израдила у складу са чланом 76. ст. 1. и 3, као и поступке утврђене у складу са ставом 1. овог члана.

Члан 116.

Поступци за доношење одлука

1. Управни одбор успоставља транспарентне поступке за доношење појединачних одлука како је предвиђено у члану 76. став 4.

Тим поступцима се нарочито:

а) обезбеђује саслушање физичког или правног лица на које се одлука односи и сваког другог лица којег се та одлука непосредно и лично тиче;

б) предвиђа обавештавање физичког или правног лица о одлуци и њено објављивање, у складу са захтевима из члана 123. и члана 132. став 2;

ц) предвиђа да се физичко или правно лице на кога се одлука односи, као и све друге стране у поступку, обавештавају о правним средствима која су им на располагању на основу ове уредбе;

д) обезбеђује да одлука садржи образложење.

2. Управни одбор успоставља поступке којима се прецизирају услови под којима се дотична лица обавештавају о одлукама, укључујући информације о расположивим жалбеним поступцима који су предвиђени у овој уредби.

Члан 117.

Годишњи и вишегодишњи програм

1. Најкасније до 31. децембра сваке године, у складу са чланом 98. став 2. тачка ц), управни одбор усваја програмски документ који садржи вишегодишњи и годишњи програм, на основу нацрта који је предложио извршни директор шест недеља пре усвајања, узимајући у обзир мишљење Комисије, а у односу на вишегодишњи програм, након консултовања са Европским парламентом. Управни одбор прослеђује документ Европском парламенту, Савету и Комисији. Програмски документ постаје коначан након коначног усвајања општег буџета и, ако је потребно, прилагођава се сходно томе.

2. Годишњи програм рада се састоји од детаљних циљева и очекиваних резултата, укључујући показатеље учинка, а њиме се узимају у обзир циљеви Европског плана за безбедност ваздухопловства. Он такође садржи опис активности које треба финансирати и наводе о финансијским и људским ресурсима додељеним свакој активности, у складу са начелима буџетирања и управљања заснованог на активностима, уз навођење оних активности које треба финансирати из регулаторног буџета и активности које треба финансирати из накнада и такси које прима Агенција. Годишњи програм рада је кохерентан са вишегодишњим програмом рада из става 4. овог члана. У њему се јасно наводе задаци који су додати, измењени или обрисани у поређењу са претходном буџетском годином. Годишњи програм обухвата стратегију Агенције која се односи на њене активности у вези са међународном сарадњом у складу са чланом 90. и мере Агенције повезане са том стратегијом.

3. Управни одбор мења усвојени годишњи програм рада када Агенција добије нови задатак. Све суштинске измене годишњег програма рада усвајају се истим поступком као и почетни годишњи програм рада. Управни одбор може делегирати извршном директору овлашћење да врши несуштинске измене годишњег програма рада.

4. Вишегодишњим програмом утврђује се општи стратешки план, укључујући циљеве, очекиване резултате и показатеље учинка. У њему се такође утврђује план ресурса, укључујући вишегодишњи буџет и особље.

План ресурса се ажурира једном годишње. Стратешки план се ажурира по потреби, а нарочито како би се узели у обзир резултати оцене из члана 124.

Члан 118.

Консолидовани годишњи извештај о раду

1. У консолидованом годишњем извештају о раду описује се начин на који је Агенција спровела свој годишњи програм рада, буџет и кадровске ресурсе. У њему се јасно наводи која овлашћења и задаци Агенције су додати, измењени или обрисани у поређењу са претходном годином.

2. У извештају се описују активности које је Агенција спровела и оцењују се резултати тих активности у погледу утврђених циљева, показатеља учинка и распореда, ризика повезаних са тим активностима, коришћења ресурса и општег пословања Агенције, као и ефикасност и делотворност система интерне контроле. У њему се такође наводи које активности су финансиране из регулаторног буџета, а које активности су финансиране из накнада и такси које је Агенција примила.

Члан 119.

Транспарентност и комуникација

1. Уредба (ЕЗ) бр. 1049/2001 примењује се на документа која су у поседу Агенције. Овим се не доводе у питање правила о приступу подацима и информацијама утврђеним у Уредби (ЕУ) бр. 376/2014 и у спроведбеним актима донетим на основу члана 72. став 5. и члана 74. став 8. ове уредбе.

2. Агенција на сопствену иницијативу учествује у активностима комуникације у оквиру своје надлежности. Она се нарочито стара о томе да се широј јавности и свакој заинтересованој страни, поред објављивања из члана 115. став 3, брзо пруже објективне, поуздане и лако разумљиве информације у погледу њеног рада. Агенција се стара о томе да расподела њених средстава на активности комуникације није штетна по делотворно обављање задатака из члана 75.

3. Агенција преводи промотивни материјал о безбедности на званичне језике Уније, ако је потребно.

4. Национални надлежни органи помажу Агенцији делотворним саопштавањем релевантних безбедносних информација у оквиру својих надлежности.

5. Свако физичко или правно лице има право да се обрати Агенцији у писаном облику на било ком званичном језику Уније и да прими одговор на истом језику.

6. Услуге превода потребне за функционисање Агенције пружа Преводилачки центар тела Европске уније.

ОДЕЉАК IV Финансијски захтеви

Члан 120.

Буџет

1. Не доводећи у питање друге приходе, приходи Агенције састоје се од:
 - а) доприноса Уније;
 - б) доприноса европских трећих земаља са којима је Унија закључила међународне споразуме, како је наведено у члану 129;
 - ц) накнада које плаћају подносиоци захтева за сертификате и имаоци сертификата које издаје Агенција, као и лица која региструју изјаве у Агенцији;
 - д) такси за публикације, обуке и све друге услуге које пружа Агенција, као и за обраду жалби;
 - е) свих добровољних финансијских доприноса држава чланица, трећих земаља или других субјеката, под условом да такав допринос не угрожава независност и непристрасност Агенције;
 - ф) бесповратних средстава.
2. Расходи Агенције обухватају кадровске, административне, инфраструктурне и оперативне расходе. У погледу оперативних расхода, буџетске обавезе за деловања која трају дуже од једне буџетске године могу се поделити на годишње рате током неколико година, ако је потребно.
3. Приходи и расходи морају бити у равнотежи.
4. Регулаторни буџети, накнаде које су утврђене и прикупљене за активности сертификације и таксе које наплаћује Агенција воде се одвојено у финансијским извештајима Агенције.
5. Током буџетске године Агенција прилагођава своје планирање особља и управљање активностима које се финансирају из средстава повезаних са накнадама и таксама на начин који омогућава брз одговор на радно оптерећење и флукуације тих прихода.
6. Извршни директор сваке године саставља нацрт извештаја о пројекцијама прихода и расхода Агенције за наредну буџетску годину, укључујући нацрт кадровског плана и доставља га управном одбору заједно са материјалом који садржи објашњења о стању буџета. Тај нацрт кадровског плана, у вези са радним местима финансираним од накнада и такси, заснива се на ограниченом скупу показатеља које одобрава Комисија ради мерења обима посла и ефикасности Агенције, а њиме се утврђују средства потребна за испуњавање захтева за сертификацију и друге активности Агенције на ефикасан и правовремен начин, укључујући оне активности које произилазе из прерасподеле одговорности у складу са чл. 64. и 65.

Управни одбор на основу тог нацрта усваја привремени нацрт пројекције прихода и расхода Агенције за наредну буџетску годину. Привремени нацрт пројекције прихода и расхода Агенције доставља се Комисији до 31. јануара сваке године.
7. Најкасније до 31. марта управни одбор шаље Комисији и европским трећим земљама са којима је Унија закључила међународне споразуме из члана 129. завршни нацрт пројекције прихода и расхода Агенције, који обухвата нацрт кадровског плана заједно са привременим програмом рада.
8. Комисија шаље извештај о пројекцијама Европском парламенту и Савету заједно са нацртом општег буџета Европске уније.

9. На основу извештаја о пројекцијама, Комисија уноси у нацрт општег буџета Европске уније пројекције које сматра неопходним за кадровски план и износ доприноса на терет општег буџета, које подноси Европском парламенту и Савету у складу са чл. 313. и 314. УФЕУ.

10. Европски парламент и Савет одобравају буџетске апропријације за допринос Агенцији и усвајају кадровски план Агенције, узимајући у обзир показатеље који су у вези са обимом посла и ефикасношћу Агенције из става 6.

11. Управни одбор усваја буџет. Буџет постаје коначан након коначног усвајања општег буџета Уније. Буџет се, по потреби, прилагођава сходно томе.

12. Управни одбор обавештава што је пре могуће Европски парламент и Савет о својој намери да спроведе било који пројекат који може имати значајне финансијске импликације на финансирање буџета, нарочито све пројекте који се односе на непокретности, као што је закуп или куповина зграда и о томе обавештава Комисију. За сваки пројекат изградње који би могао имати значајне импликације на буџет Агенције, примењује се Делегирана уредба Комисије (ЕУ) бр. 1271/2013.

Ако су Европски парламент или Савет доставили обавештење о својој намери давања мишљења, то мишљење се прослеђује управном одбору у року од шест недеља од датума обавештавања о том пројекту.

Члан 121.

Извршење и контрола буџета

1. Извршни директор извршава буџет Агенције.

2. До 1. марта, након затварања сваке буџетске године, рачуновођа Агенције доставља привремене финансијске извештаје рачуновођи Комисије и Ревизорском суду. До 1. марта након затварања сваке буџетске године, рачуновођа Агенције такође шаље извештај о буџетском и финансијском управљању за ту буџетску годину рачуновођи Комисије. Рачуновођа Комисије консолидује привремене финансијске извештаје органа и децентрализованих тела у складу са чланом 147. Уредбе (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012 Европског парламента и Савета.

3. Најкасније до 31. марта након затварања сваке буџетске године, извршни директор прослеђује извештај о буџетском и финансијском управљању за ту буџетску годину Европском парламенту, Савету, Комисији и Ревизорском суду.

4. У складу са чланом 148. Уредбе (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012, по пријему примедби Ревизорског суда у вези са привременим финансијским извештајем Агенције, рачуновођа на своју одговорност саставља завршне рачуне Агенције и извршни директор их доставља управном одбору на мишљење.

5. Управни одбор даје мишљење на завршни рачун Агенције.

6. До 1. јула, након затварања сваке буџетске године, рачуновођа Агенције прослеђује завршни рачун Европском парламенту, Савету, Комисији и Ревизорском суду, заједно са мишљењем управног одбора.

7. Завршни рачуни се објављују у Службеном листу Европске уније до 15. новембра након затварања сваке буџетске године.

8. Извршни директор шаље Ревизорском суду одговор на његове примедбе до 30. септембра након затварања сваке буџетске године. Тај одговор такође шаље управном одбору и Комисији.

9. Извршни директор доставља Европском парламенту, на његов захтев, све информације неопходне за несметану примену поступка разрешења за дату буџетску годину, како је предвиђено у члану 165. став 3. Уредбе (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012.

10. Европски парламент, на препоруку Савета квалификованом већином, пре 15. маја године $n+2$, одлучује о одобравању разрешења извршном директору у погледу извршења буџета за годину n .

Члан 122.

Борба против превара

1. Ради борбе против превара, корупције и других незаконитих активности, Уредба (ЕУ, Еуратом) бр. 883/2013 Европског парламента и Савета примењује се без ограничења.

2. Агенција приступа Међуинституционалном споразуму од 25. маја 1999. године између Европског парламента, Савета Европске уније и Комисије Европских заједница, који се односи на интерне истраге које спроводи Европска канцеларија за борбу против превара (*OLAF*) у року од шест месеци од 11. септембра 2018. године и усваја одговарајуће одредбе које се примењују на њено особље коришћењем обрасца утврђеног у Анексу тог споразума.

3. На основу докумената и контрола на лицу места, Ревизорски суд је овлашћен да изврши ревизију свих корисника бесповратних средстава, извођача и подизвођача који су добили средства Уније од Агенције.

4. *OLAF* може спроводити истраге, укључујући контроле на лицу места и инспекцијске прегледе, у складу са одредбама и поступцима утврђеним у Уредби (ЕУ, Еуратом) бр. 883/2013 и Уредби Савета (Еуратом, ЕЗ) бр. 2185/96, са циљем да установи да ли је било преваре, корупције или било које друге незаконите активности која утиче на финансијске интересе Уније у вези са бесповратним средствима или уговором који финансира Агенција.

5. Не доводећи у питање ст. 1-4, споразуми о сарадњи са трећим земљама и међународним организацијама, уговори, споразуми о бесповратним средствима и одлуке о бесповратним средствима Агенције садрже одредбе којима се изричито овлашћују Ревизорски суд и *OLAF* да спрове такве ревизије и истраге, у складу са својим надлежностима.

Члан 123.

Безбедносна правила о заштити класификованих информација и осетљивих неklasификованих информација

Агенција доноси сопствена безбедносна правила која су еквивалентна безбедносним правилима Комисије за заштиту класификованих информација Европске уније (*EUCI*) и осетљивих неklasификованих информација, како је утврђено у одлукама Комисије (ЕУ, Еуратом) 2015/443 и (ЕУ, Еуратом) 2015/444. Безбедносна правила Агенције обухватају, између осталог, одредбе за размену, обраду и складиштење таквих информација.

Члан 124.

Оцена

1. Најкасније до 12. септембра 2023. године и сваких пет година након тога Комисија спроводи оцењивање у складу са смерницама Комисије за оцену учинка Агенције у вези са њеним циљевима, мандатом и задацима. У оцени се

утврђује утицај ове уредбе, Агенције и њених радних пракси на успостављање високог нивоа безбедности цивилног ваздухопловства. У оцени се такође разматра могућа потреба измене мандата Агенције, као и финансијске последице такве измене. У оцени се узимају у обзир ставови управног одбора и заинтересованих страна на нивоу Уније и на националном нивоу.

2. Ако Комисија сматра да постојање Агенције више није оправдано у односу на циљеве, мандат и задатке који су јој додељени, она може предложити да се ова уредба сходно томе измени или стави ван снаге.

3. Комисија доставља налазе оцењивања, заједно са својим закључцима, Европском парламенту, Савету и управном одбору. По потреби се укључује акциони план са распоредом. Налази оцењивања и препоруке се објављују.

Члан 125.

Финансијска правила

Финансијска правила која се примењују на Агенцију усваја управни одбор након консултовања са Комисијом. Она одступају од Делегиране уредбе (ЕУ) бр. 1271/2013 само ако је такво одступање нарочито потребно за рад Агенције и уз претходну сагласност Комисије.

Члан 126.

Накнаде и таксе

1. Накнаде и таксе се наплаћују за:

а) издавање и обнављање сертификата и регистрацију изјава које врши Агенција у складу са овом уредбом, као и за њене активности надзора у вези са активностима на које се односе ти сертификати и изјаве;

б) публикације, обуке и пружање свих других услуга Агенције, које одражавају стварни трошак сваке појединачне пружене услуге;

ц) обраду жалби.

Све накнаде и таксе изражавају се и плаћају у еврима.

2. Износ накнада и такси одређује се на таквом нивоу којим се обезбеђује да приходи повезани са њима покривају укупне трошкове активности које се односе на пружене услуге и којим се избегава значајно формирање вишкова. Сви расходи Агенције повезани са особљем које је укључено у активности из става 1, нарочито пропорционалан допринос послодавца пензионом систему, одражавају се у тим трошковима. Накнаде и таксе представљају наменски приход Агенције за активности које се односе на услуге за које се плаћају те накнаде и таксе.

3. Буџетским суфицитима који произилазе из накнада и такси финансирају се будуће активности које се односе на накнаде и таксе или настале губитке. Ако се значајан позитиван или негативан буџетски резултат понавља, преиспитује се ниво накнада и такси.

4. Након консултовања са Агенцијом у складу са чланом 98. став 2. тачка и), Комисија доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљна правила у вези са накнадама и таксама које наплаћује Агенција, уз нарочито прецизирање предмета за које се накнаде и таксе плаћају у складу са чланом 120. став 1. тач. ц) и д), као и износа накнада и такси и начина на који се оне плаћају. Ти спроведбени акти доносе се у складу са испитним поступком из члана 127. став 3.

ПОГЛАВЉЕ VI ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 127.

Поступак одбора

1. Комисији помаже одбор. Тај одбор је одбор у смислу Уредбе (ЕУ) бр. 182/2011.
2. Ако се упућује на овај став, примењује се члан 4. Уредбе (ЕУ) бр. 182/2011.
3. Ако се упућује на овај став, примењује се члан 5. Уредбе (ЕУ) бр. 182/2011.
4. Ако се упућује на овај став, примењује се члан 8. Уредбе (ЕУ) бр. 182/2011, заједно са чланом 4. те уредбе.

Члан 128.

Вршење делегираних овлашћења

1. Овлашћење за доношење делегираних аката поверава се Комисији у складу са условима утврђеним у овом члану.
2. Овлашћење за доношење делегираних аката из чл. 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58, 61, члана 62. став 13, члана 68. став 3, члана 84. став 4, чл. 105. и 106. поверава се Комисији на период од пет година од 11. септембра 2018. године. Комисија саставља извештај у погледу делегирања овлашћења најкасније девет месеци пре истека периода од пет година. Делегирање овлашћења прећутно се продужава за периоде једнаког трајања, осим ако се Европски парламент или Савет не успротиве том продужењу најкасније три месеца пре истека сваког периода.
3. Европски парламент или Савет могу у сваком тренутку опозвати делегирање овлашћења из чл. 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58, 61, члана 62. став 13, члана 68. став 3, члана 84. став 4, чл. 105. и 106. Одлуком о опозиву престаје делегирање овлашћења утврђено у тој одлуци. Она производи дејство наредног дана од дана њеног објављивања у Службеном листу Европске уније или неког каснијег дана наведеног у тој одлуци. Она не утиче на пуноважност делегираних аката који су већ на снази.
4. Пре доношења делегираних аката, Комисија се консултује са стручњацима које је именовала свака држава чланица у складу са начелима утврђеним у Међуинституционалном споразуму о бољој изради законодавства од 13. априла 2016. године.
5. Чим донесе делегирани акт, Комисија о томе истовремено обавештава Европски парламент и Савет.
6. Делегирани акт из чл. 19, 28, 32, 39, 47, 54, 58, 61, члана 62. став 13, члана 68. став 3, члана 84. став 4, чл. 105. и 106. ступа на снагу само ако у року од два месеца од обавештавања Европског парламента и Савета о том акту Европски парламент или Савет нису изнели примедбе или ако су пре истека тог рока и Европски парламент и Савет обавестили Комисију да неће изнети примедбе. Тај рок се продужава за два месеца на иницијативу Европског парламента или Савета.

Члан 129.

Учешће европских трећих земаља

Агенција је отворена за учешће европских трећих земаља које су уговорне стране Чикашке конвенције и које су закључиле међународне споразуме са Унијом у складу са којим су усвојиле и примењују право Уније у областима обухваћеним овом уредбом.

Ти међународни споразуми могу обухватати одредбе којима се нарочито прецизирају природа и обим учешћа одговарајућих европских трећих земаља у раду Агенције, укључујући одредбе о финансијским доприносима и особљу. Агенција може, у складу са чланом 90. став 2, успостављати радне аранжмане са надлежним органом одговарајуће европске треће земље ради спровођења тих одредаба.

Члан 130.

Споразум о седишту и услови рада

1. Неопходни аранжмани у вези са смештајем који треба обезбедити Агенцији у држави чланици домаћину и објекти које та држава треба да стави на располагање, као и посебна правила која се у тој држави чланици примењују на извршног директора, чланове управног одбора, особље Агенције и чланове њихових породица, утврђују се у споразуму о седишту између Агенције и државе чланице у којој се налази седиште.

2. Држава чланица домаћин Агенције пружа неопходне услове како би обезбедила несметано функционисање Агенције, укључујући вишејезично, одговарајуће школовање и одговарајуће саобраћајне везе.

Члан 131.

Казне

Државе чланице одређују правила о казнама које се примењују за кршење ове уредбе и делегираних и спроведбених аката донетих на основу ове уредбе и предузимају све мере које су неопходне да би се обезбедила њихова примена. Предвиђене казне морају да буду делотворне, сразмерне и одвраћајуће.

Члан 132.

Обрада података о личности

1. У погледу обраде података о личности у оквиру ове уредбе, државе чланице извршавају своје задатке на основу ове уредбе у складу са националним законима, прописима или административним одредбама у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 2016/679.

2. У погледу обраде података о личности у оквиру ове уредбе, Комисија и Агенција извршавају своје задатке на основу ове уредбе у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 45/2001.

Члан 133.

Измена Уредбе (ЕЗ) бр. 2111/2005

У члану 15. Уредбе (ЕЗ) бр. 2111/2005, ст. 1-3. замењују се следећим:

„1. Комисији помаже одбор („Одбор ЕУ за безбедност ваздушног саобраћаја”). Тај одбор је одбор у смислу Уредбе (ЕУ) бр. 182/2011.

2. Ако се упућује на овај став, примењује се члан 4. Уредбе (ЕУ) бр. 182/2011.

3. Ако се упућује на овај став, примењује се члан 5. Уредбе (ЕУ) бр. 182/2011.”.

Члан 134.

Измене Уредбе (ЕЗ) бр. 1008/2008

Уредба (ЕЗ) бр. 1008/2008 мења се на следећи начин:

1. У члану 4. тачка б) замењује се следећим:

„б) поседује важећи АОС који је у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета^(*) издао национални орган државе чланице, више националних органа држава чланица који наступају заједно у складу са чланом 62. став 5. те уредбе или Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја.

(*) Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива бр. 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91 (СЛ L 212, 22.8.2018, стр. 1).”;

2. Члан 6. замењује се следећим:

„Члан 6.

Сертификат ваздухопловног оператера

1. Одобравање и важење оперативне дозволе зависи од поседовања важећег АОС у којем су наведене активности обухваћене том оперативном дозволом.

2. Свака измена у АОС-у авио-превозиоца Заједнице одражава се, по потреби, у његовој оперативној дозволи.

Орган надлежан за АОС што је пре могуће обавештава орган надлежан за издавање дозвола о свим релевантним предложеним променама АОС-а.

3. Орган надлежан за АОС и орган надлежан за издавање дозвола договарају се о мерама у вези са проактивном разменом информација које су релевантне за оцењивање и задржавање АОС-а и оперативне дозволе.

Та размена може обухватати информације које се односе на финансијске, власничке или организационе аранжмане авио-превозиоца Заједнице, при чему се не ограничава само на те информације, које могу утицати на безбедност или солвентност његових операција или које могу помоћи органу надлежном за АОС у обављању његових активности надзора које се односе на безбедност. Ако су информације достављене у поверењу, успостављају се мере којима се обезбеђује одговарајућа заштита тих информација.

3а. Ако је вероватно да ће бити потребна извршна мера, орган надлежан за АОС и орган надлежан за издавање дозвола консултују се међусобно што је пре могуће пре доношења такве мере и раде заједно на тражењу решења проблема пре предузимања те мере. Ако је мера предузета, орган надлежан за АОС и орган надлежан за издавање дозвола што пре обавештавају један другог о томе да је та мера предузета.”;

3. У члану 12. став 1. замењује се следећим:

„1. Ваздухоплов који користи авио-превозилац Заједнице региструје се, према избору државе чланице чији надлежни орган издаје оперативну дозволу, у њеном националном регистру или у националном регистру друге државе чланице. Међутим, ако се користи на основу закупа ваздухоплова без посаде или закупа ваздухоплова са посадом у складу са чланом 13, такав ваздухоплов се може регистровати у националном регистру било које државе чланице или треће земље.”.

Члан 135.

Измене Уредбе (ЕУ) бр. 996/2010

Члан 5. Уредбе (ЕУ) бр. 996/2010 замењује се следећим:

„Члан 5.

Обавеза истраживања

1. Сваки удес или озбиљна незгода који укључују ваздухоплов на који се односи Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета (*) подлеже безбедносној истрази у свакој држави чланици у којој се догодио удес или озбиљна незгода.

2. Ако је ваздухоплов на који се примењује Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139, а који је регистрован у држави чланици, укључен у удес или озбиљну незгоду на локацији за коју се не може са сигурношћу установити да се налази на територији било које државе, безбедносну истрагу спроводи орган надлежан за безбедносну истрагу у држави чланици регистрације.

3. Обим безбедносних истрага из ст. 1, 2. и 4. и поступак који треба поштовати приликом спровођења таквих безбедносних истрага одређује орган надлежан за безбедносну истрагу, узимајући у обзир последице удеса или озбиљне незгоде и поуке које он очекује да ће извући из таквих истрага ради побољшања безбедности ваздухопловства.

4. Органи надлежни за безбедносне истраге могу одлучити да истраже незгоде које нису незгоде наведене у ст. 1. и 2, као и удесе или озбиљне незгоде других типова ваздухоплова, у складу са националним законодавством држава чланица, када очекују да ће извући поуке из тих истрага.

5. Изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, одговорни орган надлежан за безбедносну истрагу може одлучити, узимајући у обзир очекиване поуке које треба извући ради побољшања безбедности ваздухопловства, да не покреће безбедносну истрагу када се удес или озбиљна незгода односи на беспилотни ваздухоплов за који се не захтева сертификат или изјава у складу са чланом 56. ст. 1. и 5. Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139, или када се удес или озбиљна незгода односи на ваздухоплов са посадом чија је максимална маса на полетању мања од 2.250 kg и када ниједно лице није смртно или озбиљно повређено.

6. Безбедносне истраге из ст. 1, 2. и 4. ни у ком случају немају за циљ утврђивање кривице или одговорности. Оне су независне и одвојене од сваког судског или административног поступка за утврђивање кривице или одговорности и њима се они не доводе у питање.

(*) Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива бр. 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008

Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91 (СЛ L 212, 22.8.2018, стр. 1).”.

Члан 136.

Измене Уредбе (ЕУ) бр. 376/2014

У члану 3. Уредбе (ЕУ) бр. 376/2014 став 2. замењује се следећим:

„2. Ова уредба се примењује на догађаје и друге информације које се односе на безбедност, а које укључују цивилне ваздухоплове на које се примењује Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета (*).

Међутим, ова уредба се не примењује на догађаје и друге информације повезане са безбедношћу које укључују беспилотне ваздухоплове за које се не захтева сертификат или изјава у складу са чланом 56. ст. 1. и 5. Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139, изузев ако догађај или друга информација повезана са безбедношћу обухвата беспилотне ваздухоплове који су довели до смртне или озбиљне повреде лица или ако обухвата ваздухоплове који нису беспилотни ваздухоплови.

Државе чланице могу такође одлучити да примењују ову уредбу на догађаје и друге информације повезане са безбедношћу које обухватају ваздухоплове на које се не примењује Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139.

(* Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја, и о измени уредби (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива бр. 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91 (СЛ L 212, 22.8.2018, стр. 1).”.

Члан 137.

Измене Директиве бр. 2014/30/ЕУ

У члану 2. став 2. Директиве бр. 2014/30/ЕУ, тачка б) замењује се следећим:

„б) Следећа ваздухопловна опрема, ако та опрема спада у област примене Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета (*) и намењена је искључиво за коришћење у ваздуху:

(i) ваздухоплови, који нису беспилотни ваздухоплови, као и припадајући мотори, елисе, делови и неуграђена опрема;

(ii) беспилотни ваздухоплови, као и припадајући мотори, елисе, делови и неуграђена опрема чији пројекат се сертификаује у складу са чланом 56. став 1. те уредбе, који су намењени за коришћење само на фреквенцијама које посредством радијских прописа додељује Међународна телекомуникациона унија за заштићену употребу у ваздухопловству.

(* Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива бр. 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008

Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91 (СЛ L 212, 22.8.2018, стр. 1).”.

Члан 138.

Измене Директиве бр. 2014/53/ЕУ

У Анексу I Директиве бр. 2014/53/ЕУ, тачка 3. замењује се следећим:

„3. Следећа ваздухопловна опрема, ако та опрема спада у област примене Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета^(*) и намењена је искључиво за коришћење у ваздуху:

а) ваздухоплови, који нису беспилотни ваздухоплови, као и припадајући мотори, елисе, делови и неуграђена опрема;

б) беспилотни ваздухоплови, као и припадајући мотори, елисе, делови и неуграђена опрема чији пројекат се сертифициује у складу са чланом 56. став 1. те уредбе и који су намењени за коришћење само на фреквенцијама које посредством радијских прописа додељује Међународна телекомуникациона унија за заштићену употребу у ваздухопловству.

^(*) Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива бр. 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91 (СЛ L 212, 22.8.2018, стр. 1).”.

Члан 139.

Стављање ван снаге

1. Уредба (ЕЗ) бр. 216/2008 ставља се ван снаге 11. септембра 2018. године.

2. Уредба (ЕЗ) бр. 552/2004 ставља се ван снаге 11. септембра 2018. године. Међутим, чл. 4, 5, 6, 6а и 7. те уредбе и њени анекси III и IV настављају да се примењују све до дана почетка примене делегираних аката из члана 47. ове уредбе, уколико се тим актима обухвата предмет одговарајућих одредаба Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004, а у сваком случају најкасније до 12. септембра 2023. године.

3. Уредба (ЕЕЗ) бр. 3922/91 ставља се ван снаге од дана почетка примене детаљних правила донетих у складу са чланом 32. став 1. тачка а) о ограничењу времена летења и радног времена и захтева за одмор у погледу авио-такси летова, хитних медицинских служби и операција јавног авио-превоза са једним пилотом које се обављају авионима.

4. Упућивања на уредбе стављене ван снаге из ст. 1, 2. и 3. сматрају се упућивањима на ову уредбу и тумаче се, по потреби, у складу са упоредном табелом у Анексу X.

Члан 140.

Прелазне одредбе

1. Сертификати и посебне спецификације у погледу пловидбености који су издати или признати, као и изјаве које су дате или признате у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за њено извршење остају важеће и

сматрају се издатим, датим и признатим у складу са одговарајућим одредбама ове уредбе, између осталог у сврхе примене члана 67.

2. Најкасније до 12. септембра 2023. године правила за извршење донета на основу уредаба (ЕЗ) бр. 216/2008 и (ЕЗ) бр. 552/2004 морају да се прилагоде овој уредби. До прилагођавања, сва упућивања у тим правилима за извршење на:

а) „комерцијалну операцију” сматра се као упућивање на тачку и) члана 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008;

б) „сложени моторни ваздухоплов” сматра се као упућивање на тачку ј) члана 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008;

ц) „уређаје” сматра се као упућивање на тачку 29. члана 3. ове уредбе;

д) „дозвола рекреативног пилота” сматра се као упућивање на члан 7. став 7. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008;

3. Агенција издаје, најкасније две године након 11. септембра 2018. године, у складу са чланом 76. ст. 1. и 3. ове уредбе, мишљења о предлозима за измене уредаба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012, (ЕУ) бр. 1321/2014, (ЕУ) бр. 1178/2011 и (ЕУ) бр. 965/2012 и примењивих сертификационих захтева, како би их прилагодила овој уредби у вези са ваздухопловима који су првенствено предвиђени за спортску и рекреативну употребу.

4. Најкасније до 12. септембра 2021. године Агенција може издати упутства за добровољну употребу држава чланица како би подржала развој сразмерних националних прописа који се односе на пројектовање, производњу, одржавање и операције ваздухоплова наведених у Анексу I.

5. Одступајући од чл. 55. и 56, релевантне одредбе Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 настављају да се примењују до ступања на снагу делегираних аката из члана 58. и спроведбених аката из члана 57. ове уредбе.

6. Државе чланице морају што је пре могуће раскинути или прилагодити постојеће билатералне споразуме које су закључиле са трећим земљама у областима обухваћеним овом уредбом након ступања на снагу ове уредбе и у сваком случају пре 12. септембра 2021. године.

Члан 141.

Ступање на снагу

Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Ова уредба је обавезујућа у целини и непосредно се примењује у свим државама чланицама.

Сачињено у Стразбуру, 4. јула 2018. године.

АНЕКС I
Ваздухоплови из члана 2. став 3. тачка д)

1. Категорије ваздухоплова са посадом на које се ова уредба не примењује:

а) ваздухоплови историјског карактера који испуњавају следеће критеријуме:

(i) ваздухоплови:

- чији је почетни пројекат установљен пре 1. јануара 1955. године, и
- чија производња је прекинута пре 1. јануара 1975. године;

или

(ii) ваздухоплови који имају јасну историјску важност због:

- учешћа у важном историјском догађају, или
- истакнутог места у развоју ваздухопловства, или
- важне улоге коју су одиграли у оквиру оружаних снага државе чланице;

или

б) ваздухоплови који су посебно пројектовани или измењени за потребе истраживања, експерименталне и научне сврхе и који се производе у веома ограниченом броју;

ц) ваздухоплови, укључујући оне који су испоручени у саставним деловима, при чему је најмање 51% задатака израде и састављања обавио аматер или непрофитно удружење аматера, за сопствене потребе и без било којег комерцијалног циља;

д) ваздухоплови који су били у употреби у војним снагама, изузев типа ваздухоплова чије је пројектне стандарде усвојила Агенција;

е) авиони чија брзина превлачења или најмања хоризонтална брзина лета у конфигурацији за слетање не прелази 35 чворова калибрисане брзине ваздуха (CAS), хеликоптери, падобрани са погоном, једрилице и погоњене једрилице који немају више од два седишта и чија максимална маса на полетању (МТОМ), која је одређена у држави чланици, не прелази више од:

	Авион / Хеликоптер / Падобран са погоном / Погоњене једрилице	Једрилице	Амфибијски авион или авион / хеликоптер са пловцима	Падобрански систем за безбедно приземљење авиона причвршћен за структуру авиона
једносед	300 kg МТОМ	250 kg МТОМ	дода тних 30 kg МТОМ	дода тних 15 kg МТОМ
двосед	450 kg МТОМ	400 kg МТОМ	дода тних 45 kg МТОМ	дода тних 25 kg МТОМ

Када се амфибијски авион или авион / хеликоптер са пловцима користи као авион / хеликоптер са пловцима и као копнени авион / хеликоптер, његов МТОМ мора бити испод одговарајуће границе МТОМ.

ф) жироплани једноседи и двоседи чији МТОМ не прелази 600 kg;

г) реплике ваздухоплова који испуњавају критеријуме из тач. а) или д), чији је пројекат конструкције сличан оригиналном ваздухоплову;

х) балони и ваздушни бродови за једну или две особе чија максимална пројектована запремина у случају топлог ваздуха не прелази $1.200 m^3$, а у случају другог узгонског гаса не прелази $400 m^3$;

и) сваки други ваздухоплов са посадом чија максимална маса празног ваздухоплова, укључујући гориво, није већа од $70 kg$.

2. Осим тога, ова уредба се не примењује на:

а) везане ваздухоплове без погонског система, ако максимална дужина везе износи $50 m$ и ако:

(i) *МТОМ* ваздухоплова, укључујући његов корисни терет, је мањи од $25 kg$, или

(ii) у случају ваздухоплова лакшег од ваздуха, максимална пројектована запремина ваздухоплова је мања од $40 m^3$;

б) везане ваздухоплове чији *МТОМ* није већи од $1 kg$.

АНЕКС II

Основни захтеви за пловидбеност

1. ИНТЕГРИТЕТ ПРОИЗВОДА

Интегритет производа, укључујући заштиту од претњи по информациону безбедност, мора се обезбедити за све очекиване услове лета током оперативног века ваздухоплова. Усклађеност са свим захтевима мора се приказивати проценама или анализама које се, по потреби, могу поткрепити тестовима.

1.1. Структуре и материјали

1.1.1. Интегритет структуре ваздухоплова мора се обезбедити и одржавати у целом оперативном опсегу ваздухоплова и довољно изнад њега, укључујући погонски систем, током оперативног века ваздухоплова.

1.1.2. Сви делови ваздухоплова чији отказ може умањити интегритет структуре морају испунити следеће услове без штетних деформација или отказа. Ово обухвата све елементе који имају значајну масу и начине за њихово задржавање.

а) Морају се размотрити све комбинације оптерећења које се разумно очекују у оквиру масе, тежишта, оперативног опсега и оперативног века ваздухоплова и довољно изнад тих вредности. Ово обухвата оптерећења услед удара ветра, маневара, пресуризације кабине, померања покретних површина, управљачких система и погонског система, у лету и на земљи.

б) Мора се водити рачуна о оптерећењима и могућим отказима изазваним принудним слетањем на земљу или воду.

ц) У зависности од врсте операције, при реакцији структуре на таква оптерећења морају се обухватити динамичка дејства, узимајући у обзир величину и конфигурацију ваздухоплова.

1.1.3. Ваздухоплов не сме да има аероеластичну нестабилност и прекомерне вибрације.

1.1.4. Производни процеси и материјали који су коришћени приликом конструкције ваздухоплова морају резултирати познатим и поновљивим карактеристикама структуре ваздухоплова. Мора се уважити свака промена перформансе материјала која је повезана са оперативном средином ваздухоплова.

1.1.5. Мора се обезбедити, у мери у којој је то практично изводљиво, да дејства цикличног оптерећења, деградације животне средине, случајних и појединачних извора оштећења не умањују интегритет структуре испод прихватљивог нивоа преостале чврстине. Сва неопходна упутства за обезбеђивање континуиране пловидбености у том погледу морају се објавити.

1.2. Погон

1.2.1. Интегритет погонског система (тј. мотора и, по потреби, елисе) мора се доказати у целом оперативном опсегу погонског система и довољно изнад њега и мора се одржавати током оперативног века погонског система, узимајући у обзир улогу погонског система у свеукупном безбедносном концепту ваздухоплова.

1.2.2. Погонски систем мора, у оквиру својих наведених граница, производити захтевани потисак или снагу у свим захтеваним условима лета, при чему се узимају у обзир утицаји на животну средину и услови животне средине.

1.2.3. Производни процес и материјали који су коришћени приликом конструкције погонског система морају резултирати познатим и поновљивим

структурним понашањем. Мора се уважити свака промена перформансе материјала која је повезана са оперативном средином ваздухоплова.

1.2.4. Утицаји цикличног оптерећења, деградације животне средине и оперативне деградације, као и могући накнадни откази делова, не смеју умањивати интегритет погонског система испод прихватљивих нивоа. Сва неопходна упутства за обезбеђивање континуиране пловидбености у том погледу морају се објавити.

1.2.5. Сва неопходна упутства, информације и захтеви за безбедан и тачан интерфејс између погонског система и ваздухоплова морају се објавити.

1.3. Системи и опрема (која не представља неуграђену опрему):

1.3.1. Ваздухоплов не сме имати пројектне карактеристике или детаље за које је искуство показало да су опасни.

1.3.2. Ваздухоплов, укључујући оне системе, као и опрему која се захтева за оцену пројекта типа или се захтева оперативним правилима, морају функционисати како је предвиђено у свим предвидивим условима рада, током операције ваздухоплова и довољно након те операције, при чему се узима у обзир оперативни опсег система или опреме. Други системи или опрема који се не захтевају за сертификацију типа или оперативним правилима, без обзира да ли функционишу добро или не, не смеју умањивати безбедност и не смеју негативно утицати на добро функционисање било ког другог система или опреме. Системи и опрема морају се користити без потребе поседовања изузетне вештине или снаге.

1.3.3. Системи и опрема ваздухоплова, посматрани одвојено и у међусобном односу, морају се пројектовати тако да било које стање катастрофалног отказа не буде последица само једног отказа за који се није показало да је крајње немогућ и мора постојати обрнут однос између вероватноће отказа и озбиљности његовог утицаја на ваздухоплов и лица која се налазе у њему. У вези са наведеним критеријумом једног отказа, прихвата се да се у обзир морају узети величина и општа конфигурација ваздухоплова и да то може спречити да поједини делови и системи хеликоптера и мањих авиона испуњавају критеријум само једног отказа.

1.3.4. Информације потребне за безбедно обављање лета и информације које се односе на небезбедне услове морају се пружати посади или особљу одговорном за одржавање, у зависности од случаја, на јасан, доследан и недвосмислен начин. Системи, опрема и контроле, укључујући знаке и најаве, морају бити пројектовани и смештени тако да се грешке које би могле допринети стварању опасности сведу на минимум.

1.3.5. Приликом пројектовања морају се предузети мере предострожности како би се опасности за ваздухоплов и лица у њему због разумно вероватних претњи у ваздухоплову и ван њега, укључујући претње повезане са информационом безбедношћу, свеле на минимум, укључујући заштиту од могућег значајног отказа или прекида рада било које неуграђене опреме.

1.4. Неуграђена опрема

1.4.1. Неуграђена опрема мора испуњавати своју безбедносну функцију или функцију која је релевантна за безбедност, како је предвиђено у свим предвидивим условима рада, осим ако се та функција може испунити и другим средствима.

1.4.2. Неуграђена опрема мора да има могућност коришћења без потребе поседовања изузетне вештине или снаге.

1.4.3. Неуграђена опрема, без обзира да ли функционише исправно или не, не сме умањивати безбедност и не сме негативно утицати на исправно функционисање било које друге опреме, система или уређаја.

1.5. Континуирана пловидбеност

1.5.1. Како би се обезбедило одржавање стандарда пловидбености који се односе на тип ваздухоплова и сваки припадајући део током оперативног века ваздухоплова, морају се успоставити и ставити на располагање сва неопходна документа, укључујући упутства за континуирану пловидбеност.

1.5.2. Морају се обезбедити средства којима се омогућава инспекцијски преглед, прилагођавање, подмазивање, уклањање или замена делова и неуграђене опреме који су неопходни за континуирану пловидбеност.

1.5.3. Упутства за континуирану пловидбеност морају бити у форми једног или више приручника, у зависности од количине података који се пружају. Приручници морају садржати упутства за одржавање и отклањање кварова, информације о сервисирању, поступке за решавање проблема и инспекцијске прегледе, у формату којим се омогућава практична употреба.

1.5.4. Упутства за континуирану пловидбеност морају садржати ограничења у погледу пловидбености којима се одређују сви временски интервали обавезне замене, инспекцијски прегледи и поступци повезани са тим инспекцијским прегледима.

2. АСПЕКТИ ПЛОВИДБЕНОСТИ ПРИЛИКОМ КОРИШЋЕЊА ПРОИЗВОДА

2.1. Мора се показати да је, ради обезбеђивања безбедности лица која се налазе у ваздухоплову или на тлу за време коришћења производа, учињено следеће:

а) морају бити утврђене врсте операција за које је ваздухоплов одобрен и ограничења и подаци који су неопходни за безбедан лет, укључујући учинак и ограничења везана за животну средину;

б) ваздухоплов мора да има могућност да се њиме безбедно управља и маневрише у свим предвиђеним условима рада, укључујући након отказа једног погонског система или, по потреби, више њих, узимајући у обзир величину и конфигурацију ваздухоплова. Дужна пажња мора се посветити снази пилота, унутрашњости пилотске кабине, радном оптерећењу пилота и другим људским факторима, као и фази и трајању лета;

ц) мора бити омогућен несметан прелаз из једне у другу фазу лета, без захтевања посебних вештина, опреза, снаге или радног оптерећења пилота у свим могућим радним условима;

д) ваздухоплов мора имати такву стабилност како би се обезбедило да се пред пилота не постављају прекомерни захтеви, узимајући у обзир фазу лета и њено трајање;

е) морају бити успостављени поступци за коришћење ваздухоплова у уобичајеним ситуацијама, у случају отказа и у ванредним ситуацијама;

ф) морају постојати упозорења и друга одвраћајућа средства за спречавање прекорачења уобичајене анvelope лета, у зависности од врсте ваздухоплова;

г) карактеристике ваздухоплова и његових система морају омогућавати да се ваздухоплов безбедно врати из екстремних анVELOпа лета у које може доћи.

2.2. Информације о оперативним ограничењима и друге информације неопходне за безбедну операцију ваздухоплова морају бити доступне члановима посаде.

2.3. Функционисање производа мора бити заштићено од опасности које настају услед штетних спољашњих и унутрашњих услова, укључујући услове животне средине.

а) Нарочито, у зависности од врсте операције, ниједан небезбедан услов не сме настати услед изложености појавама као што су, између осталог, неповољне временске прилике, муње, удари птица, поља високофреквентног зрачења, озон, итд, за које је разумно очекивати да настану током функционисања производа, узимајући у обзир величину и конфигурацију ваздухоплова;

б) Путничке кабине, у зависности од врсте операција, морају пружати путницима одговарајуће услове транспорта и одговарајућу заштиту од свих очекиваних опасности које настају у летачким операцијама или као последица ванредних ситуација, укључујући пожар, дим, отровне гасове и опасност од брзог опадања притиска, узимајући у обзир величину и конфигурацију ваздухоплова. Мора се предвидети начин да се лицима која се налазе у ваздухоплову пружи свака разумна могућност избегавања озбиљних повреда и брзе евакуације из ваздухоплова, као и заштите од последица сила кочења у случају принудног слетања на земљу или воду. По потреби, морају се обезбедити јасни и недвосмислени знаци или најаве за давање упутства лицима која се налазе у ваздухоплову о одговарајућем понашању у погледу безбедности, као и о локацији и правилном коришћењу безбедносне опреме. Захтевана безбедносна опрема мора бити лако доступна;

ц) Пилотске кабине, у зависности од врсте операција, морају бити распоређене тако да олакшавају летачке операције, укључујући средства за обезбеђивање ситуационе свесности и управљање свим очекиваним и ванредним ситуацијама. Окружење летачких кабина не сме угрожавати способност посаде да извршава своје задатке, а њихов пројекат мора бити такав да се њиме избегава ометање током рада и неправилно коришћење команди.

3. ОРГАНИЗАЦИЈЕ (УКЉУЧУЈУЋИ ФИЗИЧКА ЛИЦА КОЈА СЕ БАВЕ ПРОЈЕКТОВАЊЕМ, ПРОИЗВОДЊОМ, УПРАВЉАЊЕМ КОНТИНУИРАНОМ ПЛОВИДБЕНОШЋУ ИЛИ ОДРЖАВАЊЕМ)

3.1. У зависности од врсте активности, одобрења за организације морају се издати ако су испуњени следећи услови:

а) организација мора имати сва средства неопходна за обим рада. Та средства, између осталог, укључују следеће: објекте, особље, опрему, алате и материјал, документацију о задацима, надлежностима и поступцима, приступ одговарајућим подацима и вођење евиденције;

б) у зависности од врсте активности која се предузима и величине организације, организација мора спроводити и одржавати систем управљања како би обезбедила усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу и управљала безбедносним ризицима са циљем непрекидног побољшања тог система.

ц) организација успоставља, по потреби, аранжмане са другим одговарајућим организацијама, како би обезбедила непрекидну усклађеност са основним захтевима за пловидбеност који су утврђени у овом анексу;

д) организација успоставља систем пријављивања догађаја као део система управљања на основу тачке б) и аранжмана на основу тачке ц), како би допринела непрекидном побољшању безбедности. Систем пријављивања догађаја мора бити усклађен са примењивим законом Уније.

3.2. У случају организација за обуку особља за одржавање, не примењују се услови из тачке 3.1. подтач. ц) и д).

3.3. Физичка лица која се баве одржавањем морају стећи и одржавати одређени ниво теоретског знања, практичних вештина и искуства, у зависности од врсте активности.

АНЕКС III
Основни захтеви за усклађеност са животном средином повезани са производима

1. Производи морају бити пројектовани тако да се бука своди на минимум колико год је могуће, узимајући у обзир тачку 4.

2. Производи морају бити пројектовани тако да се емисије свде на минимум колико год је могуће, узимајући у обзир тачку 4.

3. Производи морају бити пројектовани тако да се емисије које настају због испаравања или испуштања флуида свде на минимум, узимајући у обзир тачку 4.

4. Сваки компромис између мера намењених за смањење буке, емисија различитих врста и испуштање флуида мора се узети у обзир.

5. Приликом смањивања буке и емисија у обзир се узима укупан распон уобичајених радних услова и географских подручја на којима бука и емисије изазивају забринутост.

6. Системи и опрема ваздухоплова који су потребни због заштите животне средине морају се пројектовати, производити и одржавати тако да функционишу у свим предвиђеним условима рада. Њихова поузданост мора бити одговарајућа у односу на њихов предвиђени утицај на усклађеност производа са животном средином.

7. Сва упутства, поступци, средства, приручници, ограничења и инспекцијски прегледи који су потребни за обезбеђивање усклађености ваздухопловног производа са основним захтевима утврђеним у овом анексу морају се на јасан начин утврдити и ставити на располагање предвиђеним корисницима.

8. Организације укључене у пројектовање, производњу и одржавање ваздухопловних производа морају:

а) поседовати сва средства неопходна за обезбеђивање усклађености ваздухопловног производа са основним захтевима утврђеним у овом анексу; и

б) по потреби, успоставити аранжмане са другим одговарајућим организацијама ради обезбеђивања усклађености ваздухопловног производа са основним захтевима утврђеним у овом анексу.

АНЕКС IV

Основни захтеви за летачку посаду

1. ОБУКА ПИЛОТА

1.1. Опште

Лице које се обучава за летење ваздухопловом мора бити довољно зрело у образовном, физичком и менталном смислу како би стицало, усвајало и испољавало одговарајуће теоријско знање и практичне вештине.

1.2. Теоријско знање

Пилот мора да стекне и одржава ниво знања који одговара функцијама које извршава у ваздухоплову и који је сразмеран ризицима повезаним са датом врстом активности. Такво знање мора обухватати најмање следеће:

- а) ваздухопловне прописе;
- б) опште познавање ваздухоплова;
- ц) техничка питања у вези са категоријом ваздухоплова;
- д) перформансе и планирање лета;
- е) људске могућности и ограничења;
- ф) метеорологију;
- г) навигацију;
- х) оперативне процедуре, укључујући управљање ресурсима;
- и) теорију летења;
- ј) комуникације; и
- к) вештине које нису техничке природе, укључујући препознавање претњи и грешака и управљање њима.

1.3. Доказивање и одржавање теоријског знања

1.3.1. Стечено и усвојено теоријско знање се доказује непрекидним оцењивањем током обуке и, по потреби, полагањем испита.

1.3.2. У погледу теоријског знања мора се одржавати одговарајући ниво стручности. Усклађеност се доказује редовним оцењивањем, испитивањем, тестирањем или проверама. Учесталост испитивања, тестирања или провера мора бити сразмерна нивоу ризика који је повезан са активношћу.

1.4. Практична вештина

Пилот мора да стекне и одржава практичне вештине које одговарају функцијама које он извршава у ваздухоплову. Такве вештине морају да буду сразмерне ризицима повезаним са датом врстом активности и морају обухватати, ако одговарају функцијама које се извршавају у ваздухоплову, следеће:

- а) претполетне активности и активности у току лета, укључујући одређивање перформанси, масе и равнотеже ваздухоплова, инспекцијски преглед и сервисирање ваздухоплова, планирање горива/енергије, процену временских услова, планирање руте, ограничења ваздушног простора и расположивост полетно-слетне стазе;
- б) операције на аеродрому и операције у школском кругу аеродрома;
- ц) мере предострожности и поступке за избегавање судара;
- д) управљање ваздухопловом уз помоћ спољних визуелних оријентира;
- е) маневре у лету, укључујући оне у критичним ситуацијама, и повезане „upset” маневре, ако су технички изводљиви;
- ф) уобичајена полетања и слетања, као и полетања и слетања са бочним ветром;

г) летење само помоћу инструмената, кад је то потребно за дату врсту активности;

х) оперативне поступке, укључујући тимске вештине и управљање ресурсима, у зависности од врсте операција и од тога да ли је посада једночлана или вишечлана;

и) навигацију и примену правила летења и повезаних поступака, уз коришћење, у зависности од случаја, визуелних оријентира или навигационих средстава;

ј) неуобичајене операције и операције у ванредним ситуацијама, укључујући симулиране кварове опреме ваздухоплова;

к) усклађеност са услугама у ваздушном саобраћају и комуникационим поступцима;

л) посебне аспекте типа или класе ваздухоплова;

м) додатну обуку практичних вештина која се може захтевати за ублажавање ризика повезаних са посебним активностима; и

н) вештине које нису техничке природе, укључујући откривање и управљање претњама и грешкама, уз коришћење одговарајуће методологије процене у вези са процењивањем техничких вештина.

1.5. Показивање и одржавање практичних вештина

1.5.1. Пилот мора да докаже способност извођења поступака и маневара са степеном стручности који одговара функцијама које извршава у ваздухоплову:

а) коришћењем ваздухоплова у оквиру његових ограничења;

б) добрим расуђивањем и пилотирањем;

ц) применом ваздухопловног знања;

д) одржавањем контроле над ваздухопловом у сваком тренутку на начин којим се обезбеђује успешан исход поступка или маневра; и

е) вештинама које нису техничке природе, укључујући откривање и управљање претњама и грешкама, уз коришћење одговарајуће методологије процене у вези са процењивањем техничких вештина.

1.5.2. У практичним вештинама се мора одржавати одговарајући ниво стручности. Усклађеност се доказује редовним оцењивањем, испитивањем, тестирањем или проверама. Учесталост испитивања, тестирања или провера мора бити сразмерна нивоу ризика који је повезан са активношћу.

1.6. Знање језика

Пилот мора да поседује знање језика на нивоу који одговара функцијама које извршава у ваздухоплову. Такво знање мора да обухвата:

а) способност разумевања докумената са метеоролошким подацима;

б) коришћење ваздухопловних карата ваздушних путева, карата долазака и карата за прилажење и припадајућих докумената са ваздухопловним информацијама; и

ц) способност комуникације са другим летачким особљем и службама за услуге у ваздушној пловидби у свим фазама лета, укључујући припрему лета, на језику који се користи за радио-комуникацију у вези са летом.

1.7. Уређаји за симулирање летења

Ако се уређај за симулирање летења (*FSTD*) користи за обуку или за доказивање да су практичне вештине стечене или да се одржавају, тај *FSTD* мора задовољавати одређени ниво перформанси у подручјима која су релевантна за обављање повезаног задатка. Нарочито, реплика конфигурације

ваздухоплова, карактеристике руковања, перформансе ваздухоплова и понашање система морају на одговарајући начин представљати ваздухоплов.

1.8. Курс обуке

1.8.1. Обука се мора спроводити посредством курса обуке.

1.8.2. Курс обуке мора испуњавати следеће услове:

- а) за сваку врсту курса се мора израдити наставни план; и
- б) курс обуке мора да садржи раздвојену теоријску обуку и практичну обуку (укључујући обуку на симулатору), ако је могуће.

1.9. Инструктори

1.9.1. Теоријска обука

Теоријску обуку морају да спроводе одговарајуће квалификовани инструктори. Они морају:

- а) поседовати одговарајућа знања у области за коју изводи обуку; и
- б) бити способни за употребу одговарајућих техника подучавања.

1.9.2. Обука из летења и симулације летења

Обуку из летења и симулације летења морају изводити одговарајуће квалификовани инструктори, који поседују следеће стручне квалификације:

- а) испуњавају захтеве у погледу теоријског знања и искуства који су одговарајући за наставу која се изводи;
- б) способни су да примењују одговарајуће технике подучавања;
- ц) спроводили су у пракси технике подучавања у летачким маневрима и поступцима који су предмет наставе из летења;
- д) доказали су способност извођења наставе из оних области у којима се изводи настава из летења, укључујући наставу о поступцима пре лета, после лета и на земљи; и
- е) редовно похађају обуку за обнављање знања како би се обезбедило да стандарди за оцењивање буду ажурирани.

Инструктори летења који спроводе обуку у ваздухоплову морају такође имати право да обављају дужност вође ваздухоплова у ваздухоплову за који се изводи настава, осим за обуку на новим типовима ваздухоплова.

1.10. Испитивачи

Лица одговорна за оцењивање вештина пилота морају:

- а) да испуњавају захтеве за инструкторе летења или инструкторе симулације летења; и
- б) да буду у стању да оцењују вештине пилота и обављају пробне летове и провере.

2. ЗАХТЕВИ У ПОГЛЕДУ ИСКУСТВА - ПИЛОТИ

Лице које наступа као члан летачке посаде, инструктор или испитивач мора стећи и одржавати довољно искуства за функције које извршава, осим ако се спроведбеним актима донетим на основу ове уредбе предвиђа да се стручност доказује у складу са тачком 1.5.

3. ЗДРАВСТВЕНА СПОСОБНОСТ - ПИЛОТИ

3.1. Здравствени критеријуми

3.1.1. Сви пилоти морају периодично доказивати здравствену способност како би на задовољавајући начин извршавали своје функције, узимајући у обзир врсту активности. Усклађеност се мора доказивати одговарајућом оценом која се заснива на најбољој ваздухопловно-медицинској пракси, узимајући у обзир

врсту активности и могуће нарушавање менталног и физичког здравља услед година.

Здравствена способност, која се састоји од физичког и менталног здравља, означава одсуство било које болести или инвалидитета због којих пилот није у стању:

- а) да извршава задатке неопходне за управљање ваздухопловом;
- б) да у било ком тренутку обавља дужности које су му додељене, или
- ц) да на исправан начин запажа своје окружење.

3.1.2. Ако здравствена способност није у потпуности доказана, могу се спровести ублажавајуће мере којима се обезбеђује одговарајућа безбедност лета.

3.2. Овлашћени лекари

Овлашћени лекар мора:

- а) да буде квалификован и да има лиценцу за бављење медицином;
- б) да има завршену обуку из ваздухопловне медицине и редовну обуку за обнављање знања из ваздухопловне медицине како би се обезбедила ажурност стандарда за оцењивање; и

ц) да поседује практична знања и искуство у погледу услова у којима пилоти обављају своје дужности.

3.3. Ваздухопловно-медицински центри

Ваздухопловно-медицински центри морају испуњавати следеће услове:

а) да поседују сва неопходна средства за обим одговорности који је у вези са њиховим правима. Та средства, између осталог, укључују следеће: објекте, особље, опрему, алате и материјал, документацију са задацима, надлежностима и поступцима, приступ одговарајућим подацима и вођење евиденције;

б) у зависности од врсте активности која се предузима и величине организације, да спроводе и одржавају систем управљања како би обезбедили усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу и управљали безбедносним ризицима са циљем непрекидног побољшања овог система; и

ц) да успостављају, по потреби, аранжмане са другим одговарајућим организацијама како би се обезбедила непрекидна усклађеност са тим захтевима.

4. ЧЛАНОВИ КАБИНСКЕ ПОСАДЕ

4.1. Опште

Чланови кабинске посаде морају:

а) да буду обучени и редовно проверавани ради постизања и одржавања одговарајућег нивоа стручности како би обављали своје дужности у вези са безбедношћу које су им додељене; и

б) да буду периодично оцењивани у погледу здравствене способности како би безбедно извршавали своје дужности у вези са безбедношћу које су им додељене. Усклађеност се мора доказивати одговарајућом оценом која се заснива на најбољој ваздухопловно-медицинској пракси.

4.2. Курс обуке

4.2.1. Кад је то потребно за одређену врсту операције или права, обука се мора спроводити посредством курса обуке.

4.2.2. Курс обуке мора испуњавати следеће услове:

- а) за сваку врсту курса се мора израдити наставни план; и

б) курс обуке мора да садржи раздвојену теоријску и практичну обуку (укључујући обуку на симулатору), кад је то потребно.

4.3. Инструктори кабинске посаде

Обуку морају да спроводе одговарајуће квалификовани инструктори. Ти инструктори морају:

- а) поседовати одговарајућа знања у области за коју изводе обуку;
- б) бити способни за употребу одговарајућих техника подучавања; и
- ц) редовно похађати обуку за обнављање знања како би се обезбедило ажурирање стандарда наставе.

4.4. Испитивачи кабинске посаде

Лица одговорна за испитивање кабинске посаде:

- а) морају испуњавати захтеве за инструкторе кабинске посаде; и
- б) морају бити у стању да процењују рад кабинске посаде и спроводе испитивања.

5. ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ

Организација за обуку која пружа обуку пилота или кабинске посаде мора испуњавати следеће захтеве:

а) да поседује сва неопходна средства за обим одговорности који је у вези са њеним активностима. Та средства, између осталог, укључују следеће: објекте, особље, опрему, алате и материјал, документацију о задацима, надлежностима и поступцима, приступ одговарајућим подацима и вођење евиденције;

б) у зависности од обуке која се спроводи и величине организације, организација мора спроводити и одржавати систем управљања како би обезбедила усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу и управљала безбедносним ризицима, укључујући ризике који се односе на опадање нивоа стандарда обуке, са циљем непрекидног побољшања овог система; и

ц) да успостави, по потреби, аранжмане са другим одговарајућим организацијама како би обезбедила непрекидну усклађеност са тим захтевима.

АНЕКС V

Основни захтеви за ваздухопловне операције

1. ОПШТЕ

1.1. Лет се не сме обавити ако чланови посаде и, по потреби, све друго оперативно особље које је укључено у припрему и извршење лета, нису упознати са важећим законима, прописима и поступцима који су вези са обављањем њихових дужности и прописани за подручја прелета, аеродрома који су планирани за коришћење и ваздухопловне навигационе уређаје који се на њих односе.

1.2. Лет се мора обавити на такав начин да се поштују оперативни поступци за припрему и извршење лета који су наведени у приручнику за управљање ваздухопловом или, ако је потребно, у оперативном приручнику.

1.3. Пре сваког лета морају се утврдити улоге и дужности сваког члана посаде. Вођа ваздухоплова мора бити одговоран за коришћење и безбедност ваздухоплова и за безбедност свих чланова посаде, путника и терета у ваздухоплову.

1.4. Предмети или материје који могу представљати значајан ризик за здравље, безбедност, имовину или животну средину, као што су опасна роба, оружје и муниција, не смеју се превозити у ваздухоплову, осим ако се не примењују посебни безбедносни поступци и упутства за ублажавање ризика који су са њима повезани.

1.5. Сви подаци, документи, евиденције и информације неопходни за бележење поштовања услова наведених у тачки 5.3. морају се сачувати за сваки лет, учинити доступним и заштитити од неовлашћених измена најмање током периода који одговара врсти операције.

2. ПРИПРЕМА ЛЕТА

Лет сме почети тек након што се разумним доступним средствима утврди да су испуњени сви следећи услови:

а) узимајући у обзир расположиву документацију услуга ваздухопловног информисања, за обављање лета доступни су одговарајући уређаји који су директно потребни за лет и безбедне операције ваздухоплова, укључујући средства комуникације и навигациона средства;

б) чланови посаде морају бити упознати и путници морају бити обавештени где се налази и како се употребљава одговарајућа опрема за случај опасности. Посади и путницима мора се пружити довољно информација које се односе на операцију и уграђену опрему у вези са поступцима у ванредним ситуацијама и употребом безбедносне опреме у кабини;

ц) вођа ваздухоплова мора се уверити:

(i) да је ваздухоплов у пловидбеном стању како је утврђено у тачки 6;

(ii) да је ваздухоплов прописно регистрован и да се у ваздухоплову налазе одговарајући сертификати с тим у вези, по потреби;

(iii) да су инструменти и опрема наведени у тачки 5, који су потребни за обављање тог лета, уграђени у ваздухоплов и да су исправни, осим ако у важећем *MEL*-у или еквивалентном документу није предвиђено њихово изузеће;

(iv) да су маса ваздухоплова и положај тежишта ваздухоплова такви да се лет може обавити у оквиру ограничења прописаних у документацији о пловидбености;

(v) да су сав ручни пртљаг, предати пртљаг и терет правилно укрцани и обезбеђени; и

(vi) да оперативна ограничења ваздухоплова која су утврђена у тачки 4. неће бити премашена у било ком тренутку током лета;

д) информације о метеоролошким условима за аеродром полетања, аеродром одредишта и, по потреби, алтернативне аеродроме, као и за услове на рути, морају бити доступне летачкој посади. Посебна пажња се мора посветити потенцијално опасним атмосферским условима;

е) ради суочавања са потенцијално опасним атмосферским условима који се очекују током лета, морају се успоставити одговарајуће мере за ублажавање или планови за ванредне ситуације;

ф) за лет који се заснива на правилима визуелног летења, метеоролошки услови дуж руте којом се лети морају бити такви да омогућавају поштовање тих правила летења. За лет који се заснива на правилима инструменталног летења мора се одабрати аеродром одредишта на који ваздухоплов може слетети, узимајући у обзир нарочито предвиђене метеоролошке услове, расположивост услуга у ваздушној пловидби, расположивост земаљских уређаја и процедуре инструменталног летења које је одобрила држава у којој се налази аеродром одредишта и/или алтернативни аеродром;

г) количина погонског горива / енергије и осталих потрошних материјала у ваздухоплову мора бити довољна да би се обезбедио безбедан завршетак предвиђеног лета, узимајући у обзир метеоролошке услове, било који елемент који утиче на перформансе ваздухоплова и сва кашњења која се очекују током лета. Поред тога, морају се понети резерве горива/енергије за случај ванредних ситуација. По потреби, морају се успоставити поступци за управљање резервама горива/енергије.

3. ЛЕТАЧКЕ ОПЕРАЦИЈЕ

У погледу летачких операција, сви следећи услови морају бити испуњени:

а) ако је потребно за тип ваздухоплова, током полетања и слетања, као и увек када вођа ваздухоплова то сматра неопходним из разлога безбедности, сваки члан посаде мора седети на свом месту за посаду и мора користити предвиђене системе за везивање;

б) ако је потребно за тип ваздухоплова, сви чланови летачке посаде од којих се захтева да обављају своје дужности у летачкој кабини морају остати на својим местима, са везаним сигурносним појасевима када је ваздухоплов на рути, осим ради физиолошких или оперативних потреба;

ц) ако је потребно за тип ваздухоплова и врсту операције, пре полетања и слетања, током рулања и увек кад се то сматра неопходним из разлога безбедности, вођа ваздухоплова мора обезбедити да сваки путник буде на свом седишту и да је прописно везан;

д) лет се мора обављати на такав начин да се одржава одговарајуће раздвајање од другог ваздухоплова и да се током свих фаза лета обезбеди одговарајуће надвишавање препрека. Такво раздвајање мора бити макар онолико колико се захтева важећим правилима летења, у зависности од врсте операције;

е) лет се не сме наставити осим ако познати услови нису и даље еквивалентни условима из тачке 2. Осим тога, за лет који се заснива на

правилима инструменталног летења, прилаз аеродрому не сме се наставити испод одређених утврђених висина или преко одређеног положаја, ако нису испуњени прописани критеријуми видљивости;

ф) у ванредној ситуацији вођа ваздухоплова мора обезбедити да сви путници добију упутства о мерама за ванредне ситуације које одговарају околностима;

г) вођа ваздухоплова мора предузети све неопходне мере како би се последице неприхватљивог понашања путника у лету свеле на минимум;

х) ваздухоплов не сме рулати на површини за кретање ваздухоплова на аеродрому, односно његов ротор не сме бити укључен, изузев ако је за командама лице које поседује одговарајућу стручност;

и) морају се користити важећи поступци управљања горивом/енергијом током лета, по потреби.

4. ПЕРФОРМАНСЕ ВАЗДУХОПЛОВА И ОПЕРАТИВНА ОГРАНИЧЕЊА

4.1. Ваздухоплов се мора користити у складу са његовим документима о пловидбености и свим повезаним оперативним поступцима и ограничењима који су наведени у одобреном приручнику за управљање ваздухопловом или еквивалентној документацији, у зависности од случаја. Приручник за управљање ваздухопловом или еквивалентна документација мора бити на располагању посади и мора се редовно ажурирати за сваки ваздухоплов.

4.2. Без обзира на тачку 4.1, за операције хеликоптерима може се дозволити бришући лет кроз подручје ограничене брзине и висине анvelope, ако је осигурана безбедност.

4.3. Ваздухопловом се мора управљати у складу са важећом документацијом о животној средини.

4.4. Лет се не сме започети или наставити ако редовне перформансе ваздухоплова, узимајући у обзир све факторе који значајно утичу на његов ниво перформанси, не дозвољавају извођење свих фаза лета у оквиру важећих удаљености/подручја и надвишавање препрека при планираној оперативној маси. Фактори перформанси који значајно утичу на полетање, лет и прилаз/слетање јесу нарочито следећи:

а) оперативни поступци;
б) висина по притиску на аеродрому;
ц) временски услови (температура, ветар, падавине и видљивост);
д) величина, нагиб и услови на подручју за полетање/слетање; и
е) стање структуре ваздухоплова, погонског уређаја или система, узимајући у обзир могуће погоршање.

4.5. Такви фактори се морају узети у обзир директно, као оперативни параметри, или индиректно, применом одступања или резерви које се могу предвидети у планирању података о перформансама, у зависности од врсте операције.

5. ИНСТРУМЕНТИ, ПОДАЦИ И ОПРЕМА

5.1. Ваздухоплов мора бити опремљен сваком навигационом, комуникационом и другом опремом која је неопходна за предвиђени лет, узимајући у обзир прописе из области ваздушног саобраћаја и правила летења која се примењују у свим фазама лета.

5.2. Кад је потребно, ваздухоплов мора бити опремљен сваком неопходном безбедносном и медицинском опремом, као и опремом за евакуацију и преживљавање, узимајући у обзир ризике који су повезани са подручјима операције, рутама на којима се лети, висином и трајањем лета.

5.3. Сви подаци који су посади неопходни за извршење лета морају да буду ажурни и доступни у ваздухоплову, узимајући у обзир важеће прописе из области ваздушног саобраћаја, правила летења, висине лета и подручја операције.

6. КОНТИНУИРАНА ПЛОВИДБЕНОСТ И УСКЛАЂЕНОСТ ПРОИЗВОДА СА ЖИВОТНОМ СРЕДИНОМ

6.1. Ваздухоплов се не сме користити ако нису испуњени следећи услови:

а) ваздухоплов је пловидбен и способан је за безбедне операције, усклађене са животном средином;

б) оперативна опрема и опрема за случај опасности, које су неопходне за намеравани лет, исправне су за употребу;

ц) документ о пловидбености и, ако је примењиво, потврда о буци ваздухоплова су важећи; и

д) одржавање ваздухоплова се обавља у складу са примењивим захтевима.

6.2. Пре сваког лета или серије узастопних летова ваздухоплов се мора прегледати провером пре лета, како би се утврдило да ли је способан за намеравани лет.

6.3. Ваздухоплов се сме користити само ако су га, након одржавања, пустила у употребу квалификована лица или организације. Потписана потврда о пуштању у употребу нарочито мора садржати основне податке о обављеном одржавању.

6.4. Евиденција неопходна за доказивање пловидбености ваздухоплова и његове усклађености са животном средином мора се чувати од неовлашћених измена и штитити од тих измена у периоду који одговара важећим захтевима континуиране пловидбености, све док се информације садржане у евиденцији не замене новим информацијама које су еквивалентне у обиму и појединостима, а у сваком случају најмање 24 месеца.

6.5. Све измене и поправке морају бити у складу са основним захтевима за пловидбеност и, по могућности, за усклађеност производа са животном средином. Подаци којима се доказује усклађеност са захтевима пловидбености и захтевима за усклађеност производа са животном средином морају се сачувати и заштити од неовлашћене измене.

6.6. Оператер ваздухоплова је одговоран да обезбеди да трећа лица која обављају одржавање поступају у складу са захтевима оператера у погледу безбедности и обезбеђивања.

7. ЧЛАНОВИ ПОСАДЕ

7.1. Број и састав посаде се одређује узимајући у обзир:

а) сертификациона ограничења ваздухоплова, укључујући, по могућности, одговарајући приказ евакуације у случају ванредне ситуације;

б) конфигурацију ваздухоплова; и

ц) врсту и трајање операција.

7.2. Вођа ваздухоплова мора имати овлашћење да издаје све команде и да предузима сваку одговарајућу меру у сврху обезбеђивања операције и безбедности ваздухоплова, лица и/или имовине које превози.

7.3. У ванредној ситуацији која угрожава операцију или безбедност ваздухоплова и/или лица у њему, вођа ваздухоплова мора предузети све мере које сматра неопходним ради безбедности. Ако таква мера обухвата кршење локалних прописа или поступака, вођа ваздухоплова је одговоран да одмах обавести одговарајуће локалне органе.

7.4. Не доводећи у питање тачку 8.12, ако се друга лица превозе у ваздухоплову, ванредне и неуобичајене ситуације се могу симулирати само ако су та лица пре укрцавања на лет прописно информисана и свесна повезаних ризика.

7.5. Ниједан члан посаде не сме дозволити да се његово испуњавање задатка / доношење одлука погорша до те мере да угрози безбедност лета због последица умора, узимајући у обзир, између осталог, накупљени умор, недостатак сна, број прелетених сектора, ноћне смене или промене временских зона. Периоди одмора морају бити довољни да би се члановима посаде омогућило да превазиђу утицаје претходних дужности и да се добро одморе до почетка следећег периода летачке дужности.

7.6. Члан посаде не сме обављати додељене дужности у ваздухоплову ако је под утицајем психоактивних супстанци или алкохола или ако није способан да их обавља услед повреде, умора, лекова, болести или других сличних узрока.

8. ДОДАТНИ ЗАХТЕВИ ЗА ЈАВНИ АВИО-ПРЕВОЗ И ДРУГЕ ОПЕРАЦИЈЕ КОЈЕ ПОДЛЕЖУ ЗАХТЕВИМА СЕРТИФИКАЦИЈЕ ИЛИ ДАВАЊА ИЗЈАВЕ И КОЈЕ СЕ ОБАВЉАЈУ АВИОНИМА, ХЕЛИКОПТЕРИМА ИЛИ ВАЗДУХОПЛОВИМА СА НАГИБНИМ РОТОРОМ

8.1. Операција се предузима само ако су испуњени следећи услови:

а) оператер ваздухоплова мора, непосредно или на основу уговора са трећим лицима, поседовати средства која су неопходна за размену и обим операција. Та средства, између осталог, укључују следеће: ваздухоплове, објекте, управљачку структуру, особље, опрему, документацију са задацима, надлежностима и поступцима, приступ одговарајућим подацима и вођење евиденције;

б) оператер ваздухоплова сме да ангажује само одговарајуће квалификовано и обучено особље и мора спроводити и одржавати обуке и програме провере за чланове посаде и друго одговарајуће особље који су неопходни како би се обезбедило важење њихових сертификата, овлашћења и квалификација;

ц) у зависности од врсте активности која се предузима и величине организације, оператер ваздухоплова мора спровести и одржавати систем управљања како би обезбедио усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу и управљао безбедносним ризицима са циљем непрекидног побољшања овог система;

д) оператер ваздухоплова успоставља систем пријављивања догађаја као део система управљања из тачке ц), како би допринео циљу континуираног побољшања безбедности. Систем пријављивања догађаја мора бити усклађен са важећим правом Уније.

8.2. Операција се мора обављати само у складу са оперативним приручником оператера ваздухоплова. Такав приручник мора да садржи сва неопходна упутства, информације и поступке за све ваздухоплове који су у употреби и за оперативно особље у погледу обављања њихових дужности. Морају се прецизирати ограничења која се примењују на време летења, време летачке дужности и време одмора за чланове посаде. Оперативни приручник и његове ревизије морају бити у складу са одобреним приручником за управљање ваздухопловом и мењају се по потреби.

8.3. Оператер ваздухоплова утврђује, по потреби, поступке како би се смањиле последице неприхватљивог понашања путника по безбедност летачких операција.

8.4. Оператер ваздухоплова мора израдити и одржавати програме за обезбеђивање који су прилагођени ваздухоплову и врсти операције, укључујући нарочито:

- а) обезбеђивање пилотске кабине;
- б) контролну листу за поступак претраге ваздухоплова;
- ц) програме обуке, и
- д) заштиту електронских и рачунарских система како би се спречило намерно и ненамерно ометање и нарушавање тих система.

8.5. Ако мере обезбеђивања могу негативно да утичу на безбедност операција, морају се проценити ризици и израдити одговарајући поступци за ублажавање безбедносних ризика, што може захтевати употребу специјалне опреме.

8.6. Оператер ваздухоплова мора у оквиру летачке посаде да одреди једног пилота као вођу ваздухоплова.

8.7. Спречавање умора се мора постићи посредством система за управљање умором. За лет или серију летова такав систем треба да обухвати време летења, време летачке дужности, време дужности и прилагођено време одмора. Ограничења установљена у оквиру система управљања умором морају узети у обзир све релевантне факторе као што су, нарочито, број прелетених сектора, прелаз временских зона, недостатак сна, ремећење циркадијског ритма, рад у ноћној смени, позиционирање, укупно радно време у датим периодима, поделу додељених задатака између чланова посаде, као и обезбеђивање појачане посаде.

8.8. Оператер ваздухоплова мора обезбедити да задацима наведеним у тачки 6.1. и оним који су описани у тач. 6.4. и 6.5. управља организација одговорна за управљање континуираном пловидбеношћу, која мора да испуњава захтеве из Анекса II, тачка 3.1. и Анекса III, тач. 7. и 8.

8.9. Оператер ваздухоплова мора обезбедити да пуштање у употребу, које се захтева у тачки 6.3, издаје организација квалификована за одржавање производа, делова и неуграђене опреме. Та организација мора да испуњава захтеве из Анекса II, тачка 3.1.

8.10. Организација из тачке 8.8. утврђује приручник организације у којем се даје опис свих поступака организације у погледу континуиране пловидбености, за потребе коришћења одговарајућег особља и давања смерница том особљу.

8.11. По потреби, члановима посаде мора бити доступан систем контролних листи за употребу у свим фазама операције ваздухоплова у

уобичајеним и неуобичајеним условима и у ванредним ситуацијама. Морају се утврдити поступци за све разумно предвидиве ванредне ситуације.

8.12. Ванредне или неуобичајене ситуације не смеју се симулирати ако се превозе путници или терет.

АНЕКС VI

Основни захтеви за квалификоване субјекте

1. Квалификовани субјект, његов директор и особље одговорно за извршавање задатака сертификације и надзора не смеју бити укључени, непосредно или преко овлашћених заступника, у пројектовање, производњу, пласирање на тржиште или одржавање производа, делова, неуграђене опреме, саставних елемената или система, нити у њихов рад, пружање услуга или употребу. То не искључује могућност размене техничких информација између укључених организација и квалификованог субјекта.

Подстав 1. не спречава организацију која је основана са циљем промовисања ваздухопловног спорта или рекреативног ваздухопловства да испуњава услове за акредитацију као квалификовани субјект, под условом да на задовољавајући начин докаже органу за акредитацију да је успоставила одговарајуће аранжмане за спречавање сукоба интереса.

2. Квалификовани субјект и особље одговорно за задатке сертификације и надзора морају обављати своје дужности са највећим могућим професионалним интегритетом и највећом могућом техничком стручношћу и не смеју бити под било каквим притиском или подстицајем било које врсте, нарочито финансијског типа, који могу утицати на њихову процену и одлуке или резултате њихових задатака сертификације и надзора, нарочито од стране лица или групе лица на које се ти резултати односе.

3. Квалификовани субјект мора запослити особље и поседовати средства за обављање одговарајућих техничких и административних задатака повезаних са поступком сертификације и надзора; он такође мора имати приступ опреми која је потребна за ванредне провере.

4. Квалификовани субјект и његово особље одговорно за истраге морају имати:

а) добру техничку и стручну обуку или довољно знања стеченог кроз искуство у одговарајућим активностима;

б) задовољавајуће познавање захтева који се односе на задатке сертификације и надзора које обављају, као и одговарајуће искуство у таквим поступцима;

ц) способност потребну за састављање изјава, евиденција и извештаја којима се доказује да су задаци сертификације и надзора извршени.

5. Мора се гарантовати непристрасност особља које је одговорно за задатке сертификације и надзора. Новчана накнада не сме зависити од броја спроведених истрага или од резултата таквих истрага.

6. Квалификовани субјект мора закључити уговор о осигурању од одговорности, осим ако његову одговорност не преузме нека држава чланица у складу са њеним националним законом.

7. Особље квалификованог субјекта мора чувати професионалну тајну у погледу свих информација за које сазна током извршавања својих задатака на основу ове уредбе.

АНЕКС VII Основни захтеви за аеродроме

1. ФИЗИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ, ИНФРАСТРУКТУРА И ОПРЕМА

1.1. Површина за кретање ваздухоплова

1.1.1. Аеродроми морају да имају одређену површину за слетање и полетање ваздухоплова која испуњава следеће услове:

а) површина за слетање и полетање мора да поседује димензије и карактеристике које су одговарајуће за ваздухоплове предвиђене да користе тај објекат;

б) површина за слетање и полетање, ако је потребно, мора да има довољну носивост да издржи узастопне операције ваздухоплова намењених њеном коришћењу. За оне површине које нису предвиђене за узастопне операције довољно је да могу само да издрже оптерећење ваздухоплова;

ц) површина за слетање и полетање мора да буде пројектована тако да омогућава одводњу воде и спречава да стајаћа вода постане неприхватљив ризик за операције ваздухоплова;

д) нагиби и промене у нагибу површине за слетање и полетање не смеју да стварају неприхватљив ризик за операције ваздухоплова;

е) површинске карактеристике површине за слетање и полетање морају да буду одговарајуће за ваздухоплове предвиђене да их користе; и

ф) на површини за слетање и полетање не сме бити никаквих предмета који могу представљати неприхватљив ризик за операције ваздухоплова.

1.1.2. Ако постоји неколико површина одређених за слетање и полетање, оне морају бити такве да не стварају неприхватљив ризик за операције ваздухоплова.

1.1.3. Површина одређена за слетање и полетање мора да буде окружена дефинисаним површинама. Те површине су предвиђене да штите ваздухоплов који лети изнад њих током операција полетања или слетања или за ублажавање последица слетања пре полетно-слетне стазе, бочног излетања ван граница полетно-слетне стазе или полетања са узлетањем ван полетно-слетне стазе и слетања са заустављањем ван полетно-слетне стазе, и морају да испуњавају следеће услове:

а) та подручја морају да имају димензије које су одговарајуће за предвиђене операције ваздухоплова;

б) нагиби и промене у нагибу ових подручја не смеју да стварају неприхватљив ризик за операције ваздухоплова;

ц) на овим подручјима не сме бити никаквих предмета који могу представљати неприхватљив ризик за операције ваздухоплова. Овим се не спречава присуство ломљиве опреме у тим подручјима, ако је она потребна као помоћ за операције ваздухоплова; и

д) свако од ових подручја мора да има носивост довољну да издржи намену за коју је предвиђено.

1.1.4. Ова подручја аеродрома и с њима повезана непосредна окружења, која се користе за рулање или паркирање ваздухоплова, морају да буду пројектована тако да омогуће безбедно коришћење ваздухоплова за који се очекује да употребљава одређени објекат у свим условима за које је планиран и морају да испуњавају следеће услове:

а) та подручја морају да имају носивост довољну да издрже узастопне операције ваздухоплова намењених њиховом коришћењу, с изузетком подручја за која се очекује да се само повремено користе и за која је довољно да могу само да издрже оптерећење ваздухоплова;

б) ова подручја морају да буду пројектована тако да омогућавају одводњу воде и спречавају да стајаћа вода постане неприхватљив ризик за операције ваздухоплова;

ц) нагиби и промене у нагибу ових подручја не смеју да стварају неприхватљив ризик за операције ваздухоплова;

д) површинске карактеристике тих подручја морају да буду одговарајуће за ваздухоплове предвиђене да их користе; и

е) на тим подручјима не сме бити никаквих предмета који могу представљати неприхватљив ризик за ваздухоплове. Овим се не искључује присуство опреме за паркирање неопходне у том подручју на посебно означеним местима или зонама.

1.1.5. Остала инфраструктура за коју је предвиђено да је користе ваздухоплови мора да буде пројектована тако да се коришћењем те инфраструктуре не ствара неприхватљив ризик за ваздухоплове који је употребљавају.

1.1.6. Конструкције, објекти, опрема или простори за складиштење морају да буду смештени и пројектовани тако да не стварају неприхватљив ризик за операције ваздухоплова.

1.1.7. Морају се обезбедити одговарајућа средства којима се спречава улазак неовлашћених лица, неовлашћених возила или животиња довољно великих да створе неприхватљив ризик за операције ваздухоплова на површину за кретање ваздухоплова, не доводећи у питање националне и међународне прописе о заштити животиња.

1.2. Надвишавање препрека

1.2.1. Како би се заштитили ваздухоплови који прилазе аеродрому ради слетања или током њиховог полетања са аеродрома, установљавају се долазне и полазне руте или подручја. Такве руте или подручја обезбеђују ваздухопловима неопходно надвишавање препрека које се налазе у подручју које окружује дати аеродром, узимајући у обзир локалне физичке карактеристике.

1.2.2. Такво надвишавање препрека мора да одговара датој фази лета и врсти операције која се изводи. Оно, такође, мора да узме у обзир опрему која се користи за одређивање положаја ваздухоплова.

1.3. Опрема аеродрома од утицаја на безбедност, укључујући визуелна и не визуелна средства

1.3.1. Помоћна средства морају да одговарају сврси, да буду препознатљива и да пружају недвосмислене информације корисницима у свим предвиђеним условима рада.

1.3.2. Опрема аеродрома од утицаја на безбедност мора да функционише како је планирано у свим предвиђеним условима рада. Током свог рада или у случају квара, опрема аеродрома од утицаја на безбедност не сме да изазива неприхватљив ризик за безбедност ваздухопловства.

1.3.3. Помоћна средства и систем њиховог електричног напајања морају да буду пројектовани тако да се услед њиховог квара корисницима не пренесе неодговарајуће, обмањујуће или недовољне информације нити да се прекида услуга од посебног значаја.

1.3.4. Moraју се обезбедити одговарајућа средства заштите како би се избегло оштећење таквих помоћних средстава или сметње у њиховом раду.

1.3.5. Извори зрачења или присуство покретних или непокретних објеката не смеју ометати функционисање система ваздухопловне комуникације, навигације и надзора, нити на њих негативно утицати.

1.3.6. Информације о руковању опремом аеродрома од утицаја на безбедност и њеном коришћењу стављају се на располагање одговарајућем особљу, укључујући јасне назнаке о условима који могу створити неприхватљиве ризике за безбедност ваздухопловства.

1.4. Подаци о аеродрому

1.4.1. Moraју да се утврде и ажурирају подаци од значаја за дати аеродром и услуге које су доступне на њему.

1.4.2. Подаци морају да буду тачни, читљиви, потпуни и недвосмислени. Mora се одржавати веродостојност и одговарајући нивои интегритета.

1.4.3. Подаци се морају правовремено стављати на располагање корисницима и одговарајућим пружаоцима *ANS* услуга, коришћењем довољно безбедног и брзог начина комуникације.

2. ОПЕРАЦИЈЕ И УПРАВЉАЊЕ

2.1. Одговорности оператора аеродрома

Оператер аеродрома одговоран је за функционисање аеродрома. Надлежности оператора аеродрома су следеће:

а) оператер аеродрома, непосредно или на основу аранжмана са трећим лицима, мора да поседује сва средства неопходна за обезбеђивање безбедне операције ваздухоплова на датом аеродрому. Та средства, између осталог, укључују објекте, особље, опрему и материјале, документацију са задацима, надлежностима и поступцима, приступ одговарајућим подацима и вођење евиденције;

б) оператер аеродрома проверава да ли се захтеви из тачке 1. у сваком тренутку поштују или предузима одговарајуће мере за ублажавање ризика који су у вези са њиховим непоштовањем. Успостављају се и примењују поступци како би се сви корисници правовремено упознали са таквим мерама;

ц) оператер аеродрома успоставља и спроводи одговарајући програм управљања ризиком на аеродрому у погледу дивљих животиња, непосредно или на основу аранжмана са трећим лицима;

д) оператер аеродрома се стара, непосредно или на основу аранжмана са трећим лицима, о томе да кретање возила и лица на површини за кретање ваздухоплова и у другим оперативним подручјима буде усклађено са кретањем ваздухоплова како би се избегли судари и оштећења ваздухоплова;

е) оператер аеродрома се, ако је потребно, стара о успостављању и спровођењу поступака за ублажавање ризика који су у вези са операцијама на аеродрому током зимске сезоне, за време неповољних временских услова, смањене видљивости или ноћу;

ф) оператер аеродрома успоставља аранжмане са другим одговарајућим организацијама како би обезбедио непрекидну усклађеност са основним захтевима за аеродроме наведене у овом анексу. Те организације обухватају, између осталих, оператере ваздухоплова, пружаоце услуга *ANS*, пружаоце услуга земаљског опслуживања, пружаоце услуга *AMS* и друге организације чије активности или производи могу утицати на безбедност ваздухоплова;

г) оператер аеродрома проверава да ли су организације које су укључене у складиштење и расподелу погонског горива/енергије ваздухоплова успоставиле поступке којима се обезбеђује да ваздухоплови буду снабдевени погонским горивом/енергијом који су неконтаминирани и имају тачне спецификације;

х) приручници за одржавање опреме аеродрома морају да буду доступни, да се примењују у пракси и да обухватају упутства за одржавање и поправку, информације о сервисирању, поступке за решавање проблема и инспекцијске прегледе;

и) оператер аеродрома успоставља, непосредно или на основу аранжмана са трећим лицима, и спроводи план за ванредне ситуације на аеродрому, који обухвата сценарије ванредних ситуација које могу наступити на датом аеродрому или у његовој околини. По потреби, овај план мора да се усклађује са планом локалне заједнице за ванредне ситуације;

ј) оператер аеродрома се стара, непосредно или на основу аранжмана са трећим лицима, о томе да на аеродрому буду обезбеђене одговарајуће спасилачке и ватрогасне службе. Такве службе реагују на незгоду или удес уз неопходну хитност и обухватају, као минимум, опрему, средства за гашење пожара и довољан број особља;

к) оператер аеродрома је дужан да ангажује само обучено и квалификовано особље за операције на аеродрому и његово одржавање и да спроводи, непосредно или на основу аранжмана са трећим лицима, као и да одржава програме обуке и провере како би обезбедио непрекидну стручност укупног релевантног особља;

л) оператер аеродрома се стара да свако лице коме је без пратње дозвољен приступ површини за кретање или другим оперативним подручјима буде на одговарајући начин обучено и квалификовано за такав приступ;

м) спасилачко-ватрогасно особље мора да буде правилно обучено и квалификовано за рад у окружењу аеродрома. Оператер аеродрома, непосредно или на основу аранжмана са трећим лицима, спроводи и одржава програме обуке и провере како би обезбедио непрекидну стручност овог особља; и

н) спасилачко-ватрогасно особље од којег се може захтевати деловање у ванредним ситуацијама у ваздухопловству мора периодично да доказује своју здравствену способност за извршавање својих функција на задовољавајући начин, узимајући у обзир врсту саме активности. У том смислу, здравствена способност, која се истовремено састоји од физичког и менталног здравља, означава одсуство било које болести или инвалидитета због којих такво особље не би било у стању:

- да извршава задатке неопходне за деловање у ванредним ситуацијама у ваздухопловству;

- да у било ком тренутку обавља дужности које су му додељене; или

- да правилно запажа своје окружење.

2.2. Системи управљања

2.2.1. У зависности од врсте активности која се предузима и величине организације, оператер аеродрома спроводи и одржава систем управљања како би обезбедио усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу и управљао безбедносним ризицима са циљем непрекидног побољшања овог система.

2.2.2. Оператер аеродрома је дужан да успостави систем пријављивања догађаја, као део система управљања на основу тачке 2.2.1, како би допринео непрекидном побољшању безбедности. Анализа информација добијених из система за пријављивање догађаја обухвата стране наведене у тачки 2.1. подтачка ф), ако је потребно. Систем пријављивања догађаја мора бити усклађен са важећим правом Уније.

2.2.3. Оператер аеродрома је дужан да изради аеродромски приручник и да поступа у складу с тим приручником. Такви приручници морају да садрже сва неопходна упутства, информације и поступке за дати аеродром, систем управљања и за особље одговорно за операције и одржавање ради обављања њихових дужности.

3. ОКОЛИНА АЕРОДРОМА

3.1.1. Ваздушни простор око површина за кретање на аеродрому мора да буде заштићен од препрека како би се дозволиле предвиђене операције ваздухоплова на аеродромима, без стварања неприхватљивог ризика изазваног појављивањем таквих препрека око аеродрома. Стога се успостављају, примењују и непрекидно прате површи за надзирање препрека како би се уочили сви непрописни пробоји.

3.1.2. Свако нарушавање тих површи захтева процену како би се одредило да ли дати објекат ствара неприхватљив ризик. Сваки објекат који представља неприхватљив ризик мора да буде уклоњен или се морају предузети одговарајуће ублажавајуће мере за заштиту ваздухоплова који користе дати аеродром.

3.1.3. Све преостале препреке се објављују и, у зависности од потребе, означавају и, ако је потребно, чине видљивим помоћу светала.

3.2. Морају се надзирати опасности које су у вези са активностима људи и коришћењем земљишта, као што су, између осталог, ставке на листи која следи. Процењују се и, у зависности од случаја, ублажавају ризици које изазива:

а) свака изградња или промена у коришћењу земљишта на подручју аеродрома;

б) могућност турбуленције изазване препрекама;

ц) употреба опасног, збуњујућег и обмањујућег светла;

д) заслепљеност изазвана великим и изразито рефлектујућим површинама;

е) стварање подручја која могу подстаћи присуство дивљих животиња у околини површине за кретање на аеродрому; или

ф) извори невидљивог зрачења или присуство покретних или непокретних објеката који могу ометати функционисање система ваздухопловне комуникације, навигације и надзора или на њих негативно утицати.

3.3. Државе чланице морају да обезбеде да се изради план за ванредне ситуације у области ваздухопловства до којих може доћи на локалном подручју аеродрома.

4. УСЛУГЕ ЗЕМАЉСКОГ ОПСЛУЖИВАЊА

4.1. Одговорности пружаоца услуга земаљског опслуживања

Пружалац услуга земаљског опслуживања одговоран је за безбедно одвијање својих активности на аеродрому.

Одговорности пружаоца услуга су следеће:

а) пружалац услуга мора да поседује сва средства неопходна за безбедно пружање услуге на аеродрому. Та средства, између осталог, укључују објекте, особље, опрему и материјале;

б) пружалац услуга мора да поступа у складу са поступцима садржаним у аеродромском приручнику, укључујући оне поступке који су у вези са кретањима његових возила, опремом и особљем и ризиком повезаним са операцијама на аеродрому током зиме, ноћу и у неповољним временским условима;

ц) пружалац услуга пружа услуге земаљског опслуживања у складу са поступцима и упутствима оператера ваздухоплова којег опслужује;

д) пружалац услуга се стара о томе да приручници за коришћење и одржавање опреме за земаљско опслуживање буду доступни, примењени у пракси и да обухватају упутства за коришћење, одржавање и поправку, информације о сервисирању, поступке за решавање проблема и контролу;

е) пружалац услуга сме да ангажује само одговарајуће обучено и квалификовано особље и мора обезбедити спровођење и одржавање обука и програма провере како би се обезбедио непрекидну стручност укупног релевантног особља;

ф) пружалац услуга се стара о томе да његово особље буде физички и ментално способно за извршавање својих функције на задовољавајући начин, узимајући у обзир врсту активности, а нарочито њен могући утицај на безбедност и обезбеђивање повезано са безбедношћу.

4.2. Системи управљања

4.2.1. У зависности од врсте активности која се предузима и величине организације, пружалац услуга спроводи и одржава систем управљања како би обезбедио усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу и управљао безбедносним ризицима са циљем непрекидног побољшања овог система. Такав систем мора бити координисан са системом управљања оператера аеродрома.

4.2.2. Пружалац услуга је дужан да успостави систем пријављивања догађаја, као део система управљања на основу тачке 4.2.1, како би допринео непрекидном побољшању безбедности. Не доводећи у питање друге обавезе извештавања, пружалац услуга шаље све догађаје у систем извештавања оператера аеродрома, оператера ваздухоплова и, по потреби, у систем пружаоца услуге у ваздушном саобраћају. Систем пријављивања догађаја мора бити усклађен са важећим правом Уније.

4.2.3. Пружалац услуга израђује приручник о услугама земаљског опслуживања и поступа у складу са тим приручником. Такав приручник садржи сва неопходна упутства, информације и поступке за дату услугу, за систем управљања и за особље које пружа услугу у погледу обављања њихових дужности.

5. УСЛУГА УПРАВЉАЊА ПЛАТФОРМОМ (AMS)

5.1. Пружалац услуга AMS пружа своје услуге у складу са оперативним поступцима који се налазе у аеродромском приручнику.

5.2. У зависности од врсте активности која се предузима и величине организације, пружалац услуга AMS спроводи и одржава систем управљања, укључујући управљање безбедношћу, како би обезбедио усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу.

5.3. Пружалац услуга *AMS* успоставља формалне аранжмане са оператером аеродрома и пружаоцем услуга у ваздушном саобраћају, у којима се описује обим услуга које се пружају.

5.4. Пружалац услуга *AMS* успоставља систем пријављивања догађаја, као део система управљања на основу тачке 5.2, како би допринео непрекидном побољшању безбедности. Не доводећи у питање друге обавезе извештавања, пружалац услуга шаље све догађаје у систем извештавања оператера аеродрома и, по потреби, у систем пружаоца услуга у ваздушном саобраћају.

5.5. Пружалац услуга *AMS* учествује у програмима за безбедност које успостави оператер аеродрома.

6. ОСТАЛО

Не доводећи у питање одговорности оператера ваздухоплова, оператер аеродрома се стара о томе да се, изузев у случајевима ванредних ситуација када се ваздухоплов преусмерава на алтернативни аеродром или у другим околностима предвиђеним за сваки појединачни случај, аеродром или његови делови не користе за оне ваздухоплове за које пројекат аеродрома и оперативни поступци нису уобичајено предвиђени.

АНЕКС VIII Основни захтеви за *ATM/ANS* и контролоре летења

1. КОРИШЋЕЊЕ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА

1.1. Сви ваздухоплови, изузев оних који обављају активности на које се упућује у члану 2. став 3. тачка а), у свим фазама лета или на површини за кретање ваздухоплова на аеродрому морају да се користе у складу са заједничким општим оперативним правилима и свим примењивим поступцима наведеним за коришћење ваздушног простора.

1.2. Сви ваздухоплови, изузев оних који обављају активности на које се упућује у члану 2. став 3. тачка а), морају да буду опремљени потребним саставним елементима и да се њима сходно томе управља. Саставни елементи који се користе у систему *ATM/ANS* морају, такође, да испуњавају захтеве из тачке 3.

2. УСЛУГЕ

2.1. Ваздухопловне информације и подаци за кориснике ваздушног простора у сврху ваздушне пловидбе

2.1.1. Подаци који се користе као извор за ваздухопловне информације морају да буду одговарајућег квалитета, потпуни, актуелни и правовремено достављени.

2.1.2. Ваздухопловне информације морају да буду тачне, потпуне, актуелне, недвосмислене, да потичу од легитимног извора, одговарајућег интегритета и у формату који је одговарајући за кориснике.

2.1.3. Дистрибуција таквих ваздухопловних информација корисницима ваздушног простора мора да буде правремена, при чему морају да се користе довољно поуздана и брза средства комуникације која су заштићена од намерног и ненамерног ометања и угрожавања.

2.2. Метеоролошко информисање

2.2.1. Подаци који се користе као извор за ваздухопловно-метеоролошко информисање морају да буду одговарајућег квалитета, потпуни и актуелни.

2.2.2. У мери у којој је то могуће, ваздухопловно-метеоролошко информисање мора да буде прецизно, потпуно, актуелно, одговарајућег интегритета и недвосмислено како би се задовољиле потребе корисника ваздушног простора. Ваздухопловно-метеоролошке информације морају потицати из легитимног извора.

2.2.3. Дистрибуција таквих ваздухопловно-метеоролошких информација корисницима ваздушног простора мора да буде правремена, при чему се користе довољно поуздана и брза средства комуникације која су заштићена од ометања и угрожавања.

2.3. Услуге у ваздушном саобраћају

2.3.1. Подаци који се користе као извор за пружање услуга у ваздушном саобраћају морају да буду тачни, потпуни и актуелни.

2.3.2. Пружање услуга у ваздушном саобраћају мора да буде довољно прецизно, потпуно, актуелно и недвосмислено како би се задовољиле безбедносне потребе корисника.

2.3.3. Аутоматизовани алати који пружају информације или дају савете корисницима морају да буду на одговарајући начин пројектовани, произведени и одржавани тако да се обезбеди њихова прикладност за дату намену.

2.3.4. Услугама контроле летења и повезаним поступцима обезбеђује се одговарајуће раздвајање између ваздухоплова, спречавају се судари ваздухоплова са препрекама на маневарској површини аеродрома и, по потреби, помаже у заштити од других опасности у ваздуху, уз обезбеђивање брзе и правремене координације са свим одговарајућим корисницима ваздушног простора и његовим суседним деловима.

2.3.5. Комуникација између услуга у ваздушном саобраћају и ваздухоплова, као и између одговарајућих јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају мора да буде правремена, јасна, тачна и недвосмислена, заштићена од ометања, опште разумљива и, ако је потребно, потврђена од стране свих обухваћених учесника.

2.3.6. Морају да буду успостављена средства за откривање могућих ванредних ситуација и, ако је потребно, за покретање делотворне акције трагања и спасавања. Таква средства се састоје, као минимум, од одговарајућих механизма упозоравања, мера и поступака координације, средстава и особља којима је ефикасно обухваћено дато подручје надлежности.

2.4. Комуникационе услуге

Комуникационе услуге морају да постигну и одржавају одговарајуће перформансе у погледу њихове доступности, интегритета, континуитета и правремености. Оне морају да буду експедитивне и заштићене од могућег оштећења података и ометања.

2.5. Услуге навигације

Услуге навигације морају да постигну и одржавају одговарајући ниво перформанси у погледу навођења, позиционирања и, ако су доступне, информације о тачном времену. Критеријуми за перформансе обухватају тачност, интегритет, легитимност извора, доступност и континуитет дате услуге.

2.6. Услуге надзора

Услугама надзора одређује се узајамни положај ваздухоплова у ваздуху и других ваздухоплова и копнених возила на површини аеродрома, уз одговарајуће перформансе у погледу њихове тачности, интегритета, легитимности извора, континуитета и вероватноће детекције.

2.7. Управљање протоком ваздушног саобраћаја

У тактичком управљању протоком ваздушног саобраћаја на нивоу Уније користе се и пружају довољно прецизне и актуелне информације о обиму и природи планираног ваздушног саобраћаја који утиче на пружање услуга и усклађује се и преговара о преусмеравању или о одлагању протока саобраћаја, како би се смањио ризик од појаве ситуација оптерећености у ваздуху или на аеродромима. Управљање протоком се обавља са циљем оптимизације расположивих капацитета у употреби ваздушног простора и побољшања процеса управљања протоком ваздушног саобраћаја. Оно мора да се заснива на безбедности, транспарентности и ефикасности, чиме се обезбеђује омогућавање капацитета на флексибилан и правремен начин, у складу са Европским планом ваздушне пловидбе.

Мере из члана 43. о управљању протоком морају да пружају подршку оперативним одлукама које доносе пружаоци услуга у ваздушној пловидби, оператери аеродрома и корисници ваздушног простора и обухватају следеће области:

- а) планирање лета;

- б) употребу расположивог капацитета ваздушног простора током свих фаза лета, укључујући уступање слотова током лета; и
- ц) употребу рута у општем ваздушном саобраћају, укључујући:
 - стварање јединствене публикације за руту и оријентацију саобраћаја,
 - опције за преусмеравање општег ваздушног саобраћаја из густо насељених подручја, и
 - правила приоритета у вези са приступом ваздушном простору за општи ваздушни саобраћај, нарочито током периода оптерећености и криза; и
- д) усклађеност између планова лета и аеродромских слотова и неопходну координацију са суседним регионима, по потреби.

2.8. Управљање ваздушним простором

Одређивање посебних делова ваздушног простора за одређену употребу правремено се надзире, усклађује и објављује како би се смањило ризик од губитка међусобног раздвајања ваздухоплова у свим околностима. Узимајући у обзир организацију војних активности и повезане аспекте који су у надлежности држава чланица, управљањем ваздушним простором такође се пружа подршка једнообразној примени концепта флексибилног коришћења ваздушног простора како га описује ИСАО и како се спроводи на основу Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004, како би се олакшало управљање ваздушним простором и управљање ваздушним саобраћајем у контексту заједничке саобраћајне политике.

2.9. Пројектовање процедуре летења

Процедуре летења морају да се буду правилно пројектоване, испитане и потврђене пре него што могу да буду успостављене и коришћене од стране ваздухоплова.

3. СИСТЕМИ И САСТАВНИ ЕЛЕМЕНТИ

3.1. Опште

Системи *АТМ/АНС* и саставни елементи *АТМ/АНС*, који пружају одговарајуће информације ка ваздухопловима, из ваздухоплова и на земљи, морају правилно да се пројектују, производе, инсталирају, одржавају, штите од неовлашћеног ометања и да се њима правилно рукује како би се обезбедило да одговарају предвиђеној намени.

Системи и процедуре укључују нарочито оне системе и процедуре који су потребни ради подршке следећим функцијама и услугама:

- а) управљању ваздушним простором;
- б) управљању протоком ваздушног саобраћаја;
- ц) услугама у ваздушном саобраћају, нарочито системима за обраду података о лету, системима за обраду надзорних података и системима интерфејса човек-машина;
- д) комуникацији, укључујући комуникацију земља-земља/сателит, ваздух-земља и ваздух-ваздух/сателит;
- е) навигацији;
- ф) надзору;
- г) услугама ваздухопловног информисања; и
- х) метеоролошким услугама.

3.2. Интегритет, перформансе и поузданост система и саставних елемената

Интегритет система и саставних елемената, као и њихове перформансе у вези са безбедношћу, било да су на ваздухоплову, на земљи или у ваздушном

простору, морају да одговарају њиховој предвиђеној намени. Они морају да испуњавају захтевани ниво оперативних перформанси за све предвиђене услове рада током целокупног оперативног периода.

Системи *ATM/ANS* и саставни елементи *ATM/ANS* пројектују се, граде, одржавају и раде посредством одговарајућих и валидираних процедура, на начин којим се у сваком тренутку и у свим фазама лета обезбеђује непрекидно функционисање Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем (*EATMN*). Непрекидно функционисање може се нарочито изразити у погледу размене информација, укључујући одговарајуће информације о оперативном статусу, јединствено тумачење информација, упоредиве перформансе обраде информација и повезане процедуре којима се омогућавају јединствене оперативне перформансе које су договорене за целу *EATMN* или за њене делове.

EATMN, њени системи и њихови саставни елементи подржавају, на основу координације, нове, договорене и валидиране оперативне концепте који побољшавају квалитет, одрживост и ефективност услуга у ваздушној пловидби, нарочито у погледу безбедности и капацитета.

EATMN, њени системи и њихови саставни делови пружају подршку постепеном увођењу цивилно-војне координације у мери која је неопходна за ефикасно управљање ваздушним простором и протоком ваздушног саобраћаја, као и за безбедно и ефикасно коришћење ваздушног простора за све кориснике, применом концепта флексибилног коришћења ваздушног простора.

Да би се постигли ови циљеви, *EATMN*, њени системи и њихови саставни елементи пружају подршку правовременој размени тачних и конзистентних информација између цивилних и војних страна које обухватају све фазе лета, не доводећи у питање интересе безбедносне или одбрамбене политике, укључујући захтеве о поверљивости.

3.3. Пројектовање система и саставних елемената

3.3.1. Системи и саставни елементи пројектују се тако да задовоље важеће безбедносне захтеве и захтеве обезбеђивања.

3.3.2. Системи и саставни елементи, посматрани заједно, одвојено и у односу један на други, пројектују се тако да постоји обрнут однос између вероватноће да ће било какав квар довести до отказивања целог система и озбиљности последица отказа система на безбедност услуга.

3.3.3. Системи и саставни елементи, посматрани појединачно и комбиновано, пројектују се узимајући у обзир ограничења у вези с људским способностима и учинком.

3.3.4. Системи и саставни елементи пројектују се тако да заједно са подацима које преносе буду заштићени од штетних интеракција са унутрашњим и спољним елементима.

3.3.5. Информације неопходне за производњу, инсталацију, коришћење и одржавање датих система и саставних елемената, као и информације које се односе на небезбедне услове, достављају се особљу на јасан, доследан и недвосмислен начин.

3.4. Континуирани ниво услуге

Безбедносни нивои система и саставних елемената морају да се одржавају током пружања услуга и свих измена у услузи.

4. КВАЛИФИКАЦИЈЕ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

4.1. Опште

Лице које се обучава за контролора летења или за студента контролора летења мора да буде довољно зрело у образовном, физичком и менталном смислу да стиче, усваја и показује одговарајуће теоријско знање и практичне вештине.

4.2. Теоријско знање

4.2.1. Контролор летења мора да стекне и одржава ниво знања који одговара пословима које извршава и који је сразмеран ризицима повезаним са врстом услуге.

4.2.2. Стечено и усвојено теоријско знање доказује се континуираном проценом током обуке или одговарајућим испитима.

4.2.3. Неопходно је да се одржава одговарајући ниво теоријског знања. Усклађеност се доказује редовним проценама или испитима. Учесталост испита мора да буде сразмерна нивоу ризика који је повезан са врстом услуге.

4.3. Практична вештина

4.3.1. Контролор летења мора да стекне и одржава практичне вештине које одговарају пословима које извршава. Такве вештине морају да буду сразмерне ризику који је повезан са врстом услуге и да обухватају, ако одговарају пословима који се извршавају, најмање следеће елементе:

- а) оперативне процедуре;
- б) аспекте специфичне за задатак;
- ц) неуобичајене и ванредне ситуације; и
- д) људске факторе.

4.3.2. Контролор летења мора да докаже способност да извршава одговарајуће процедуре и задатке на нивоу стручности који одговара пословима које обавља.

4.3.3. Неопходно је да се одржава задовољавајући ниво стручности у практичним вештинама. Усклађеност се проверава редовним проценама. Учесталост ових процена мора да буде сразмерна сложености и нивоу ризика који је повезан са врстом услуге и са задацима који се обављају.

4.4. Знање језика

4.4.1. Контролор летења мора да докаже да је способан да говори и разуме енглески језик у мери која је потребна да ефикасно комуницира у ситуацијама које подразумевају само гласовни контакт (телефоном/радио-телефоном), као и непосредни контакт лицем у лице, о конкретним темама и темама повезаним са послом, укључујући и ванредне ситуације.

4.4.2. Ако је у одређеном делу ваздушног простора то неопходно у сврхе пружања услуга у ваздушном саобраћају (*ATS*), контролор летења мора, такође, да буде способан да говори и разуме један или више националних језика, у мери која је претходно описана.

4.5. Синтетички уређаји за обуку (*STD*)

Ако се *STD* користи за практичну обуку у погледу свести о ситуацији и људским факторима или ради показивања стечених или одржаваних вештина, овај уређај мора да поседује ниво перформанси који омогућава одговарајућу симулацију радне средине и оперативних ситуација које одговарају обуци која се спроводи.

4.6. Програм обуке

4.6.1. Обука се спроводи на основу програма обуке који се може састојати од теоријске и практичне обуке, укључујући, ако је потребно, обуку на *STD*.

4.6.2. Програм обуке се дефинише и одобрава за сваку врсту обуке.

4.7. Инструктори

4.7.1. Теоријску обуку спроводе одговарајуће квалификовани инструктори. Они морају да:

- а) поседују одговарајућа знања из области за коју спроводе обуку; и
- б) докажу своју способност да користе одговарајуће технике обуке.

4.7.2. Практичну обуку спроводе одговарајуће квалификовани инструктори, који поседују следеће квалификације:

- а) испуњавају захтеве у погледу теоријског знања и искуства који одговарају обуци коју спроводе;
- б) доказали су своју способност да спроводе обуку и да користе одговарајуће технике обуке;
- ц) спроводили су у пракси технике обуке из процедура из којих треба да спроводе обуку; и
- д) редовно похађају обуку освежења знања како би се обезбедило одржавање стручности из спровођења обуке.

4.7.3. Инструктори који спроводе практичну обуку морају, такође, да буду или да су били овлашћени да раде као контролори летења.

4.8. Процењивачи

4.8.1. Лица одговорна за процену вештина контролора летења морају да:

- а) докажу способност за процену учинка и спровођење тестова и провера контролора летења; и
- б) редовно похађају обуку освежења знања како би се обезбедило одржавање стандарда процене.

4.8.2. Процењивачи практичних вештина морају, такође, да буду или да су били овлашћени да раде као контролори летења у оним областима у којима спроводе процену.

4.9. Здравствена способност контролора летења

4.9.1. Сви контролори летења морају периодично да докажу здравствену способност за задовољавајуће обављање својих послова. Усклађеност се доказује одговарајућом оценом, узимајући у обзир могуће нарушавање менталног и физичког здравља услед година.

4.9.2. Доказивање здравствене способности, која подразумева физичку и менталну способност, обухвата доказивање одсуства било које болести или инвалидитета услед којих лице које пружа услугу контроле летења (*ATC*) није у стању:

- а) да правилно извршава задатке неопходне за пружање услуге *ATC*,
- б) да у било ком тренутку обавља дужности које су му додељене, или
- ц) да правилно запажа своје окружење.

4.9.3. Ако се здравствена способност у потпуности не може доказати, могу се спровести мере за умањење које обезбеђују еквивалентан ниво безбедности.

5. ПРУЖАОЦИ УСЛУГА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ

5.1. Пружање услуга се не може предузимати ако нису испуњени следећи услови:

а) пружалац услуга, непосредно или на основу уговора са трећим лицима, поседује средства која су неопходна за размеру и обим дате услуге. Та средства, између осталог, укључују следеће: системе, објекте, укључујући напајање струјом, управљачку структуру, особље, опрему и њено одржавање, документацију са задацима, надлежностима и поступцима, приступ одговарајућим подацима и вођење евиденције;

б) пружалац услуга мора да изради и ажурира приручнике о управљању и оперативне приручнике који се односе на пружање његових услуга и да поступа у складу са тим приручницима. Такви приручници морају да садрже сва неопходна упутства, информације и поступке за дате операције, за систем управљања и за оперативно особље у погледу обављања њихових дужности;

ц) у зависности од врсте активности која се предузима и величине организације, пружалац услуга је дужан да спроводи и одржава систем управљања како би обезбедио усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу и управљао безбедносним ризицима са циљем непрекидног побољшања овог система;

д) пружалац услуга је дужан да ангажује искључиво одговарајуће квалификовано и обучено особље и да спроводи и одржава програме обуке и провере датог особља;

е) пружалац услуга је дужан да успостави службени интерфејс са свим заинтересованим странама које могу непосредно утицати на безбедност његових услуга како би се обезбедила усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу;

ф) пружалац услуга је дужан да успостави и спроводи план за ванредне ситуације који обухвата ванредне и неуобичајене ситуације које могу настати у вези са његовим услугама, укључујући догађаје који доводе до значајне деградације или прекида његових операција;

г) пружалац услуга је дужан да успостави систем пријављивања догађаја, као део система управљања на основу тачке ц), како би допринео непрекидном побољшању безбедности. Систем пријављивања догађаја мора бити усклађен са важећим правом Уније; и

х) пружалац услуга успоставља аранжмане којима се потврђује да су у сваком тренутку испуњени захтеви у погледу безбедносних перформанси сваког система и саставног елемента којима рукује.

5.2. Пружање услуга *АТС* се не може предузети ако нису испуњени следећи услови:

а) спречавање умора особља које пружа услугу *АТС* спроводи се посредством система рада у сменама. Такав систем рада у сменама мора да обухвати времена дужности, радно време и прилагођене периоде одмора. Ограничења утврђена у систему рада у сменама морају да узму у обзир одговарајуће факторе који доприносе умору, као што су, нарочито, недостатак сна, ремећење циркадијалног ритма, рад у ноћној смени, укупно радно време у датим периодима, као и подела додељених задатака међу особљем;

б) спречавање стреса особља које пружа услуге *АТС* спроводи се посредством образовних програма и програма превенције;

ц) пружалац услуга *АТС* мора да има успостављене поступке којима проверава нарушеност когнитивних способности особља које пружа услуге *АТС* или задовољавајући ниво њихове здравствене способности; и

д) у свом планирању и својим операцијама пружалац услуга *АТС* мора да узме у обзир оперативна и техничка ограничења, као и начела људског фактора.

5.3. Пружање услуга комуникације, навигације и/или надзора се не може предузети ако нису испуњени следећи услови:

Пружалац услуга правовремено обавештава одговарајуће кориснике ваздушног простора и *АТС* јединице о оперативном статусу (и о променама статуса) својих услуга које се пружају у сврхе *АТС*.

5.4. Организације за обуку

Организација за обуку која спроводи обуку особља за пружање услуга *АТС* мора да испуњава следеће захтеве:

а) да поседује сва неопходна средства за обим одговорности који је у вези са њеним активностима. Та средства, између осталог, укључују следеће: објекте, особље, опрему, методологију, документацију са задацима, надлежностима и процедурама, приступ одговарајућим подацима и вођење евиденције;

б) у зависности од обуке која се спроводи и величине организације, да примени и одржава систем управљања, како би обезбедила усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу, да управља безбедносним ризицима, укључујући ризике који се односе на опадање нивоа стандарда обуке и да тежи непрекидном побољшању овог система; и

ц) по потреби, да успостави аранжмане са другим одговарајућим организацијама, како би обезбедила континуирану усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу.

6. ОВЛАШЋЕНИ ЛЕКАРИ И ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТРИ

6.1. Овлашћени лекари

Овлашћени лекар:

а) мора да буде квалификован и да има лиценцу за бављење медицином;

б) мора да има завршену обуку из ваздухопловне медицине и редовну обуку за обнављање знања из ваздухопловне медицине, како би се обезбедило ажурирање стандарда за оцењивање; и

ц) мора да поседује практична знања и искуство у погледу услова у којима контролори летења обављају своје дужности.

6.2. Ваздухопловно-медицински центри

Ваздухопловно-медицински центри морају испуњавати следеће услове:

а) да поседују сва неопходна средства за обим одговорности који је у вези са њиховим правима. Та средства, између осталог, укључују следеће: објекте, особље, опрему, алате и материјал, документацију са задацима, надлежностима и поступцима, приступ одговарајућим подацима и вођење евиденције;

б) у зависности од врсте активности која се предузима и величине организације, да спроводе и одржавају систем управљања како би обезбедили усклађеност са основним захтевима утврђеним у овом анексу и управљали безбедносним ризицима са циљем непрекидног побољшања овог система; и

ц) по потреби, да успостављају аранжмане са другим одговарајућим организацијама како би обезбедили непрекидну усклађеност са захтевима утврђеним у овом анексу.

АНЕКС IX Основни захтеви за беспилотне ваздухоплове

1. ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ, ПРОИЗВОДЊУ, ОДРЖАВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ БЕСПИЛОТНИХ ВАЗДУХОПЛОВА

1.1. Оператер и пилот који управља на даљину беспилотним ваздухопловом мора бити свестан одговарајућих националних прописа и прописа Уније који се односе на намераване операције, нарочито у погледу безбедности, приватности, заштите података, одговорности, осигурања, обезбеђивања и заштите животне средине. Оператер и пилот који управља на даљину морају бити у стању да осигурају безбедност операције и безбедно раздвајање беспилотног ваздухоплова од људи на земљи и од других корисника ваздушног простора. Ово укључује добро познавање оперативних упутстава које обезбеђује произвођач, безбедног коришћења беспилотних ваздухоплова у ваздушном простору на начин који је погодан за животну средину, као и свих релевантних функционалности беспилотних ваздухоплова, одговарајућих правила летења и поступака *ATM/ANS*.

1.2. Беспилотни ваздухоплови се морају пројектовати и конструисати тако да одговарају својој предвиђеној функцији и да се могу користити, прилагођавати и одржавати без излагања лица ризику.

1.3. Ако је потребно ради ублажавања ризика који се односе на безбедност, приватност, заштиту података о личности, обезбеђивање или животну средину, а који настају услед коришћења, беспилотни ваздухоплов мора имати одговарајуће и посебне карактеристике и функционалности којима се, по пројекту и по правилу, узимају у обзир начела приватности и заштите података о личности. На основу потреба, те карактеристике и функционалности морају да омогућавају laku идентификацију ваздухоплова, као и природе и сврхе операције; њима се мора обезбедити усклађеност са примењивим ограничењима, забранама или условима, а нарочито у односу на операције у одређеним географским зонама, изван одређених удаљености од оператера или на одређеним висинама.

1.4. Организација одговорна за производњу или за пласирање на тржиште беспилотних ваздухоплова мора доставити оператеру беспилотног ваздухоплова и, по потреби, организацији за одржавање, информације о врсти операција за које је беспилотни ваздухоплов пројектован, заједно са ограничењима и информацијама неопходним за његово безбедно коришћење, укључујући оперативне перформансе и учинак на животну средину, ограничења пловидбености и поступке у ванредним ситуацијама. Ове информације морају бити дате на јасан, доследан и недвосмислен начин. Оперативне способности беспилотних ваздухоплова који се могу користити у операцијама које не захтевају сертификат или изјаву морају дозвољавати могућност увођења ограничења којима се испуњавају правила ваздушног простора примењива на такве операције.

2. ДОДАТНИ ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ, ПРОИЗВОДЊУ, ОДРЖАВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ БЕСПИЛОТНИХ ВАЗДУХОПЛОВА ИЗ ЧЛАНА 56. СТ. 1. И 5.

Узимајући у обзир циљеве утврђене у члану 1, следећи захтеви морају бити испуњени како би се осигурала безбедност људи на земљи и других

корисника ваздушног простора током коришћења беспилотних ваздухоплова, узимајући у обзир, по потреби, ниво ризика тих операција:

2.1. Пловидбеност

2.1.1. Беспилотни ваздухоплови морају да буду пројектовани тако да се на задовољавајући начин може доказати безбедност лица које управља беспилотним ваздухопловом или трећих лица у ваздуху или на земљи, укључујући имовину, или морају поседовати својства или детаље којима се то омогућава.

2.1.2. Беспилотни ваздухоплови морају да обезбеде онај интегритет производа који је сразмеран ризику у свим предвиђеним условима лета.

2.1.3. Беспилотним ваздухопловом се мора безбедно управљати и маневрисати, кад је потребно у свим предвиђеним условима рада, укључујући отказ једног или, ако је одговарајуће, више система. Дужна пажња се мора посветити људском фактору, нарочито доступним знањима о чиниоцима који доприносе томе да људи безбедно користе технологију.

2.1.4. Беспилотни ваздухоплови и њихови мотори, елисе, делови, неуграђена опрема и опрема за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима морају функционисати како је предвиђено у свим предвидивим условима рада током и довољно након операције за коју је ваздухоплов пројектован.

2.1.5. Беспилотни ваздухоплови и њихови мотори, елисе, делови, неуграђена опрема и опрема за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима, посматрани одвојено и у међусобном односу, морају да буду пројектовани тако да се умањи вероватноћа отказа и озбиљност њиховог утицаја на људе на земљи и друге кориснике ваздушног простора на основу начела утврђених у члану 4. став 2.

2.1.6. Сва опрема за даљинско управљање беспилотним ваздухопловима која је укључена у операције ваздухоплова мора бити таква да олакшава летачке операције, укључујући средства којима се обезбеђује свест о ситуацији, као и управљање свим очекиваним и ванредним ситуацијама.

2.1.7. Организације укључене у пројектовање беспилотних ваздухоплова, мотора и елиса морају предузети мере предострожности како би се минимизирале опасности које настају у условима, како унутар беспилотних ваздухоплова и њихових система, тако и ван њих, за које је искуство показало да имају утицај на безбедност. Ово обухвата заштиту од ометања електронским средствима.

2.1.8. Поступак производње, материјали и компоненте који се користе за производњу беспилотних ваздухоплова морају резултирати одговарајућим и поновљивим карактеристикама и учинком који су усклађени са карактеристикама пројекта.

2.2. Организације

Организације које се баве пројектовањем, производњом, одржавањем, коришћењем беспилотних ваздухоплова, повезаним услугама и обуком, морају да испуњавају следеће услове:

а) организација мора имати сва средства која су неопходна за обим њеног посла и обезбеђивати усклађеност са основним захтевима и делегираним актима из члана 58. и спроведбеним актима из члана 57, који су релевантни за њену делатност;

б) организација мора да успостави и одржава систем управљања, како би обезбедила усклађеност са релевантним основним захтевима, управљала безбедносним ризицима, са циљем непрекидног побољшања овог система. Такав систем управљања мора да буде сразмеран врсти активности и величини организације;

ц) организација мора да успостави систем пријављивања догађаја, као део система управљања безбедношћу, како би допринела непрекидном побољшању безбедности. Такав систем извештавања мора да буде сразмеран врсти активности и величини организације;

д) организација мора, када је потребно, да успостави аранжмане са другим организацијама, како би обезбедила усклађеност са релевантним основним захтевима.

2.3. Лица укључена у коришћење беспилотних ваздухоплова

Свако лице укључено у коришћење беспилотног ваздухоплова, укључујући пилота који управља на даљину, мора да поседује потребна знања и вештине, неопходне да се осигура безбедност операције и сразмерне ризику који је повезан са том врстом операције. Ово лице мора, такође, да докаже здравствену способност, ако је то неопходно за ублажавање ризика који су укључени у дату операцију.

2.4. Операције

2.4.1. Оператер беспилотног ваздухоплова одговоран је за операцију и мора предузети све одговарајуће мере да би обезбедио безбедност операције.

2.4.2. Лет се мора изводити у складу са примењивим законима, прописима и поступцима којима се уређује обављање дужности оператера и који су прописани за подручје, ваздушни простор, аеродроме или локације које су планиране за коришћење и, по потреби, повезане системе *ATM/ANS*.

2.4.3. Операције беспилотних ваздухоплова морају да осигурају безбедност трећих лица на земљи и осталих корисника ваздушног простора и да сведу на минимум ризике који настају услед штетних спољашњих и унутрашњих услова, укључујући услове животне средине, кроз одржавање одговарајућих растојања у свим фазама лета.

2.4.4. Беспилотни ваздухоплов се може користити само ако је у пловидбеном стању и ако су опрема и остали саставни делови, као и услуге неопходне за намеравану операцију, доступни и употребљиви.

2.4.5. Беспилотни ваздухоплови и операције беспилотних ваздухоплова морају да буду у складу са релевантним правима која су гарантована на основу права Уније.

2.4.6. Оператер беспилотног ваздухоплова мора обезбедити да ваздухоплов има неопходну опрему за навигацију, комуникацију, надзор, опрему за откривање и избегавање, као и сву другу опрему која се сматра неопходном за безбедност намераваног лета, узимајући у обзир природу операције, прописе из области ваздушног саобраћаја и правила летења која се примењују у свим фазама лета.

2.5. Основни захтеви који се односе на електромагнетну компатибилност и радиофреквенцијски спектар за беспилотне ваздухоплове, као и за повезане моторе, елисе, делове и неуграђену опрему чији пројекат је сертификован у складу са чланом 56. став 1. и који су предвиђени за коришћење само на фреквенцијама које посредством радијских прописа додељује Међународна телекомуникациона унија за заштићену употребу у ваздухопловству

2.5.1. Ови беспилотни ваздухоплови, мотори, елисе, делови и неуграђена опрема пројектују се и производе, имајући у виду најновија достигнућа, тако да се обезбеди:

а) да електромагнетне сметње које они стварају не прелазе ниво изнад којег радио и телекомуникациона опрема, односно друга опрема не може функционисати како је предвиђено; и

б) да имају одређени ниво отпорности на електромагнетне сметње, који им омогућава да се користе без неприхватљиве деградације њихове предвиђене употребе.

2.5.2. Ови беспилотни ваздухоплови, мотори, елисе, делови и неуграђена опрема пројектују се и производе, имајући у виду најновија достигнућа, тако да се обезбеди да делотворно употребљавају радиофреквенцијски спектар и подржавају његову ефикасну употребу како би се избегле штетне сметње.

3. ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ ЗА БЕСПИЛОТНЕ ВАЗДУХОПЛОВЕ У ВЕЗИ СА ЖИВОТНОМ СРЕДИНОМ

Беспилотни ваздухоплови морају да испуњавају захтеве у погледу учинка на животну средину који су утврђени у Анексу III.

4. ОСНОВНИ ЗАХТЕВИ ЗА РЕГИСТРАЦИЈУ БЕСПИЛОТНИХ ВАЗДУХОПЛОВА И ЊИХОВИХ ОПЕРАТЕРА И ОЗНАЧАВАЊЕ БЕСПИЛОТНИХ ВАЗДУХОПЛОВА

4.1. Не доводећи у питање обавезе држава чланица према Чикашкој конвенцији, беспилотни ваздухоплови чије пројектовање подлеже сертификацији у складу са чланом 56. став 1, морају да се региструју у складу са спроведбеним актима из члана 57.

4.2. Оператери беспилотних ваздухоплова региструју се у складу са спроведбеним актима из члана 57, ако користе неки од следећих ваздухоплова:

а) беспилотни ваздухоплов који у случају удара може пренети на људе кинетичку енергију већу од 80 џула;

б) беспилотн ваздухоплов чије коришћење представља ризик за приватност, заштиту података о личности, обезбеђивање или животну средину;

ц) беспилотни ваздухоплов чије пројектовање подлеже сертификацији у складу са чланом 56. став 1.

4.3. Ако се захтев за регистрацију примењује у складу са тач. 4.1. или 4.2, дати беспилотни ваздухоплови се појединачно обележавају и идентификују, у складу са спроведбеним актима из члана 57.

АНЕКС X
Упоредна табела

Уредба (ЕЗ) број 216/2008	Ова уредба
Члан 1. став 1.	Члан 2. ст. 1. и 2.
Члан 1. став 2.	Члан 2. став 3.
Члан 1. став 3.	Члан 2. став 5.
Члан 2.	Члан 1.
Члан 3.	Члан 3.
Члан 4. став 1. тачка а)	Члан 2. став 1. тачка а)
Члан 4. став 1. тачка б)	Члан 2. став 1. тачка б) подтачка (i)
Члан 4. став 1. тачка в)	Члан 2. став 1. тачка б) подтачка (ii)
—	Члан 2. став 1. тачка б) подтачка (iii)
Члан 4. став 1. тачка г)	Члан 2. став 1. тачка в)
Члан 4. став 2.	Члан 2. став 2.
Члан 4. став 3.	Члан 2. став 1. тач. б) и в)
Члан 4. став 3а	Члан 2. став 1. тач. г) и д) и став 2.
—	Члан 2. став 4.
—	Члан 2. став 6.
Члан 4. став 3б	Члан 2. став 7.
Члан 4. став 3в	Члан 2. став 1. тачка е) и став 2.
Члан 4. ст. 4. и 5.	Члан 2. став 3. тачка г)
Члан 4. став 6.	—
—	Члан 2. ст. 8–11.
—	Члан 4.
—	Члан 5.
—	Члан 6.
—	Члан 7.
—	Члан 8.
Члан 5. ст. 1, 2. и 3.	Чл. 9–16.
Члан 5. став 4. тач. а) и б)	Члан 18. став 2.
Члан 5. став 4. тачка в)	Члан 18. став 1. тачка б)
—	Члан 18. став 1. тачка а)
Члан 5. став 5.	Чл. 17. и 19.
Члан 5. став 6.	Члан 4.
Члан 6.	Члан 9. став 2. и члан 19. став 3.
Члан 7. ст. 1. и 2.	Чл. 20. и 21.
Члан 8. став 4.	Члан 22.
Члан 7. ст. 3–7.	Чл. 23–28.
Члан 8. ст. 1–3.	Члан 29, члан 30. ст. 1–3.
—	Члан 30. ст. 4–7.
Члан 8. став 5.	Чл. 31. и 32.
Члан 8. став 6.	Члан 4.
Члан 8а ст. 1–5.	Чл. 33–39.
Члан 8а став 6.	Члан 4.
Члан 8б ст. 1–6.	Чл. 40–47.
Члан 8б став 7.	Члан 4.
Члан 8в ст. 1–10.	Чл. 48–54.
Члан 8в став 11.	Члан 4.

—
Члан 9.
Члан 10. ст. 1–3.
—
Члан 10. став 4.
—
Члан 10. став 5.
—
—
—
—
Члан 11. ст. 1–3.
Члан 11. став 4–5б
Члан 11. став 6.
Члан 12.
Члан 13.
Члан 14. ст. 1–3.
Члан 14. ст. 4–7.
Члан 15.
Члан 16.
—
Члан 17.
Члан 18.
Члан 19.
Члан 20.
Члан 21.
Члан 22. став 1.
Члан 22. став 2.
—
Члан 22а
Члан 22б
Члан 23.
—
Чл. 24. и 54.
Члан 25.
Члан 26.
—
—
—
—
Члан 27.
—
—
—
—
Члан 28. ст. 1. и 2.
—
Члан 28. ст. 3. и 4.
Члан 29. став 1.

Чл. 55–58.
Чл. 59–61.
Члан 62. ст. 1. и 2.
Члан 62. ст. 3–8.
Члан 62. став 9.
Члан 62. ст. 10–12.
Члан 62. ст. 13–15.
Члан 63.
Члан 64.
Члан 65.
Члан 66.
Члан 67. ст. 1–3.
—
Члан 67. став 4.
Члан 68.
Члан 69.
Члан 70.
Члан 71.
Члан 72.
Члан 73.
Члан 74.
Члан 75.
Члан 76. ст. 1–5.
Члан 76. ст. 1–5.
Члан 77.
Члан 78.
Члан 76. став 6.
Члан 76. став 7.
Члан 79.
Члан 80.
Члан 81.
Члан 82. ст. 1. и 2.
Члан 82. став 3.
Члан 85.
Члан 84.
Члан 86. ст. 1–4.
Члан 86. став 5.
Члан 87.
Члан 88.
Члан 89.
Члан 90. ст. 1–3.
Члан 90. ст. 4–6.
Члан 91.
Члан 92.
Члан 93.
Члан 94. ст. 1. и 2.
Члан 94. став 3.
Члан 94. ст. 4. и 5.
Члан 95. став 1.

Члан 29. став 2.
Члан 29. став 3.
—
Члан 30.
Члан 31.
Члан 32. став 1.
Члан 32. став 2.
Члан 33.
Члан 34. став 1.
—
Члан 34. ст. 2. и 3.
Члан 35.
Члан 36.
Члан 37. ст. 1–3.
—
Члан 38. ст. 1–3.
—
Члан 39.
—
Члан 40.
Члан 41. став 1.
Члан 41. ст. 2. и 3.
Члан 41. став 4.
Члан 41. став 5.
Члан 42.
Члан 43.
Члан 44.
Члан 45.
Члан 46.
Члан 47.
Члан 48.
Члан 49.
Члан 50.
Члан 51.
Члан 52. ст. 1–3.
Члан 52. став 4.
Члан 53. ст. 1. и 2.
Члан 53. став 3.
Члан 54.
Члан 55.
Члан 56.
Члан 57.
Члан 58. ст. 1. и 2.
—
Члан 58. став 3.
Члан 58. став 4.
Члан 59. ст. 1–4.
—
Члан 59. ст. 5–11.

Члан 98. став 2. тачка л) и став 6.
—
Члан 95. став 2.
Члан 96.
Члан 97.
Члан 119. став 3.
Члан 119. став 6.
Члан 98. ст. 1–5.
Члан 99. ст. 1. и 2.
Члан 99. став 3.
Члан 99. ст. 4. и 5.
Члан 100.
Члан 101.
Члан 102. ст. 1–3.
Члан 102. став 4.
Члан 104. ст. 1–3.
Члан 104. став 4.
—
Члан 103.
Члан 105.
—
Члан 106. став 1.
—
Члан 106. став 6.
Члан 106. ст. 2–5.
Члан 107.
Члан 108.
Члан 109.
Члан 110.
Члан 111.
Члан 112.
Члан 113.
Члан 114. ст. 1, 2. и 4.
Члан 114. став 3.
Члан 115.
Члан 76. став 6.
Члан 116.
Члан 76. став 6.
Члан 85.
Члан 83.
Члан 117.
Члан 118.
Члан 119. ст. 1. и 2.
Члан 119. став 4.
Члан 119. став 5.
Члан 132. став 2.
Члан 120. ст. 1–4.
Члан 120. став 5.
Члан 120. ст. 6–12.

Члан 60.
Члан 61.
—
Члан 62.
Члан 63.
Члан 64. ст. 1. и 3.
Члан 64. став 2.
Члан 64. став 4.
Члан 64. став 5.
—
Члан 65.
Члан 65а
—
Члан 66.
—
Члан 67.
Члан 68.
—
Члан 58. став 4.
Члан 69.
—
—
—
—
—
—
—
—
—
Члан 70.

Члан 121.
Члан 122.
Члан 123.
Члан 124.
Члан 125.
Члан 126. став 4.
—
Члан 126. став 1.
Члан 126. став 2.
Члан 126. став 3.
Члан 127.
—
Члан 128.
Члан 129.
Члан 130.
—
Члан 131.
Члан 132. став 1.
Члан 132. став 2.
—
Члан 133.
Члан 134.
Члан 135.
Члан 136.
Члан 137.
Члан 138.
Члан 139.
Члан 140.
Члан 141.